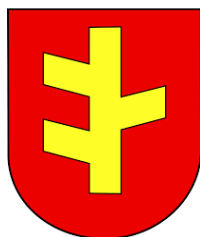

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RYCHWAŁ**

CZĘŚĆ I
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SPORZĄDZIŁ:

BURMISTRZ RYCHWAŁA

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. Paweł Pizło – kierownik zespołu

mgr inż. Daniel Jakubiak

mgr inż. Łukasz Stęplewski

mgr Michał Pyra

mgr inż. Beata Zalewska

mgr inż. arch. Adam Pałkus

lic. Mateusz Metkowski

37-450 Stalowa Wola, ul. Narutowicza 2/6A - REGON 361536927 - NIP 8652158642
pracownia: 00-055 Warszawa, ul. Pl. Jana H. Dąbrowskiego 5/3
tel.: 22 299-33-43 e-mail: projektowanieurbanistyczne@wp.pl

**PRACOWNIA
PROJEKTOWANIA
URBANISTYCZNEGO**

Rychwał, 2020

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA RYCHWAŁ Z 2023 R.**

Podstawa sporządzenia: Uchwała nr LI/374/23 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 11 stycznia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał (obejmująca obszar całej gminy).

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. Andrzej Jagucki – główny projektant

mgr Kacper Głazaczow

mgr inż. Monika Płóciennik

inż. Adrian Ochowiak

inż. Weronika Pruczkowska

Rychwał, 2023 r.

SPIS TREŚCI:

ROZDZIAŁ 1	
POŁOŻENIE GMINY	5
ROZDZIAŁ 2	
DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU	8
ROZDZIAŁ 3	
STAN PRAWNY GRUNTÓW	19
ROZDZIAŁ 4	
STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	20
ROZDZIAŁ 5	
STAN ŚRODOWISKA W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	26
ROZDZIAŁ 6	
STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	42
ROZDZIAŁ 7	
REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	61
ROZDZIAŁ 8	
DEMOGRAFIA	62
ROZDZIAŁ 9	
WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	69
ROZDZIAŁ 10	
ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	75
ROZDZIAŁ 11	
WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	77
ROZDZIAŁ 12	
WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH ORAZ OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWANIU TERENÓW WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	78
ROZDZIAŁ 13	
WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA	81
ROZDZIAŁ 14	
WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	84
ROZDZIAŁ 15	
STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STAN STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	85
ROZDZIAŁ 16	

ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	93
ROZDZIAŁ 17	
WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	95
ROZDZIAŁ 18	
POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	95

ROZDZIAŁ 1

POŁOŻENIE GMINY

Gmina Rychwał to gmina miejsko-wiejska położona we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie konińskim. Graniczy ona z następującymi gminami:

powiatu konińskiego

- Grodziec - od zachodu,
- Rzgów - od północnego-zachodu,
- Stare Miasto - od północy,

powiatu tureckiego

- Tuliszków - od wschodu,

powiatu kaliskiego

- Stawiszyn - od południa,
- Mycielin - od południowego-wschodu.

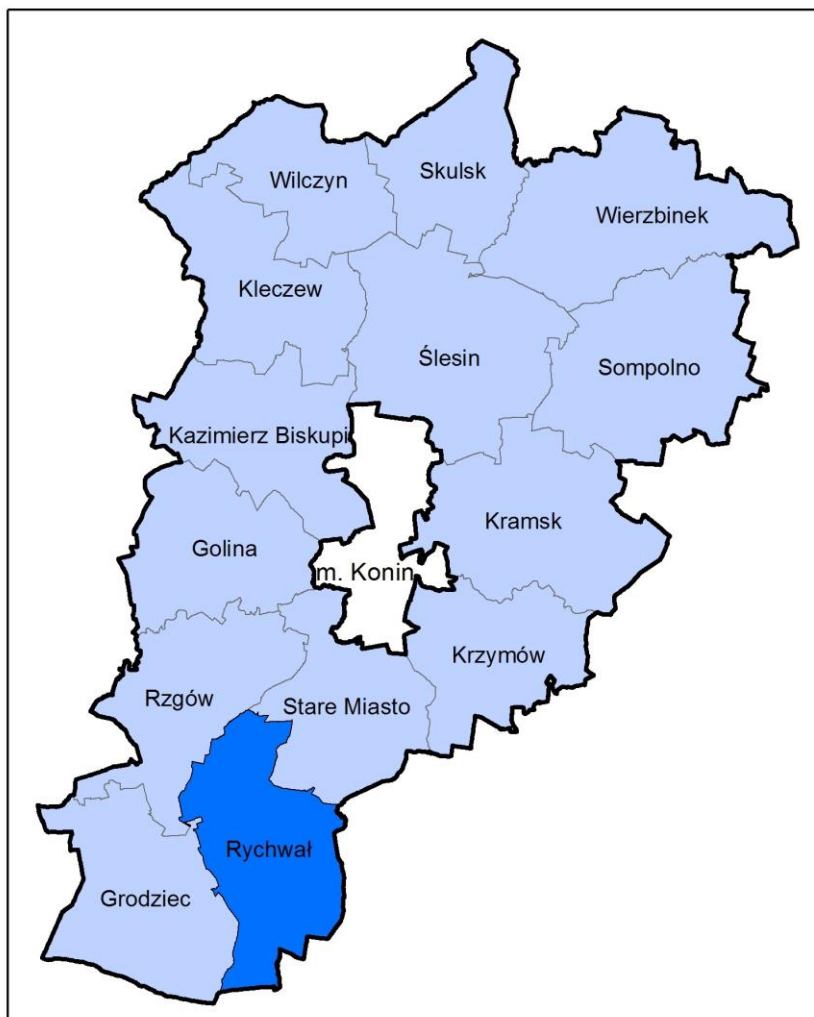
Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski obszar gminy Rychwał w całości znajduje się w obrębie mezoregionu Równina Rychwalska, wchodzącego w skład makroregionu Nizina Południowowielkopolska, będącego częścią podprovincji Niziny Środkowopolskie. Równina Rychwalska stanowi obniżenie pomiędzy wysoczyznami Kaliską i Turecką.

Rysunek 1. Położenie gminy Rychwał i powiatu konińskiego na tle województwa wielkopolskiego (*opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii*)

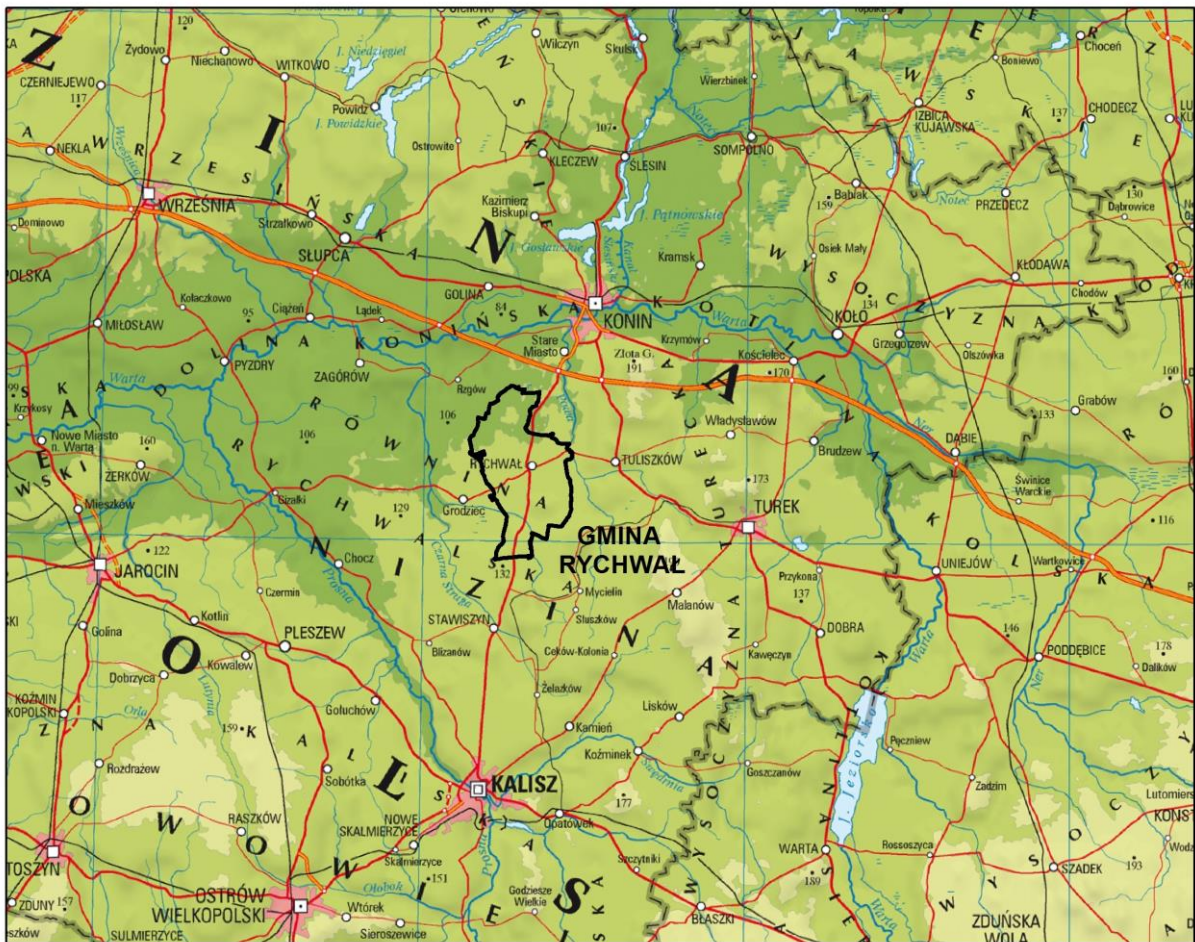
Rysunek 2. Położenie gminy Rychwał w obrębie powiatu konińskiego (opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii)

Gmina Rychwał zajmuje obszar ok. 118 km². Sieć osadniczą na terenie gminy tworzą 24 obręby wiejskie i 1 obręb miejski (Rychwał). W obrębach wiejskich wyodrębnione są 22 miejscowości i 23 sołectwa. Siedzibą władz jest centralnie położone na terenie gminy miasto Rychwał. Ponadto do systemu przestrzennego gminy należą następujące sołectwa: Biała Panieńska, Broniki, Czyżew, Dąbroszyn, Franki, Gliny, Grabowa, Grochowy, Jaroszewice Grodzieckie, Jaroszewice Rychwalskie, Kuchary Borowe, Kuchary Kościelne, Lubiny, Modlibogowice, Rozalin, Rybie, Siąszyce, Siąszyce Trzecie, Święcia, Wardężyn, Wola Rychwalska, Złotkowy, Zosinki.

Przez teren gminy w kierunku północ-południe przebiega droga krajowa nr 25 relacji Bobolice - Bydgoszcz - Ostrów Wielkopolski - Konin - Oleśnica. Ponadto w kierunku z południowego wschodu na północny-zachód przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 443 relacji Jarocin - Gizalki - Rychwał - Tuliszków. W odległości ok. 4 km na północ od gminy przebiega autostrada A2. Jej najbliższy węzeł znajduje się w miejscowości Modła Królewska (ok. 11 km od miasta Rychwał).

Rysunek 3. Położenie gminy Rychwał w regionie (opracowanie własne na podstawie <http://www.geoportal.gov.pl>)

ROZDZIAŁ 2

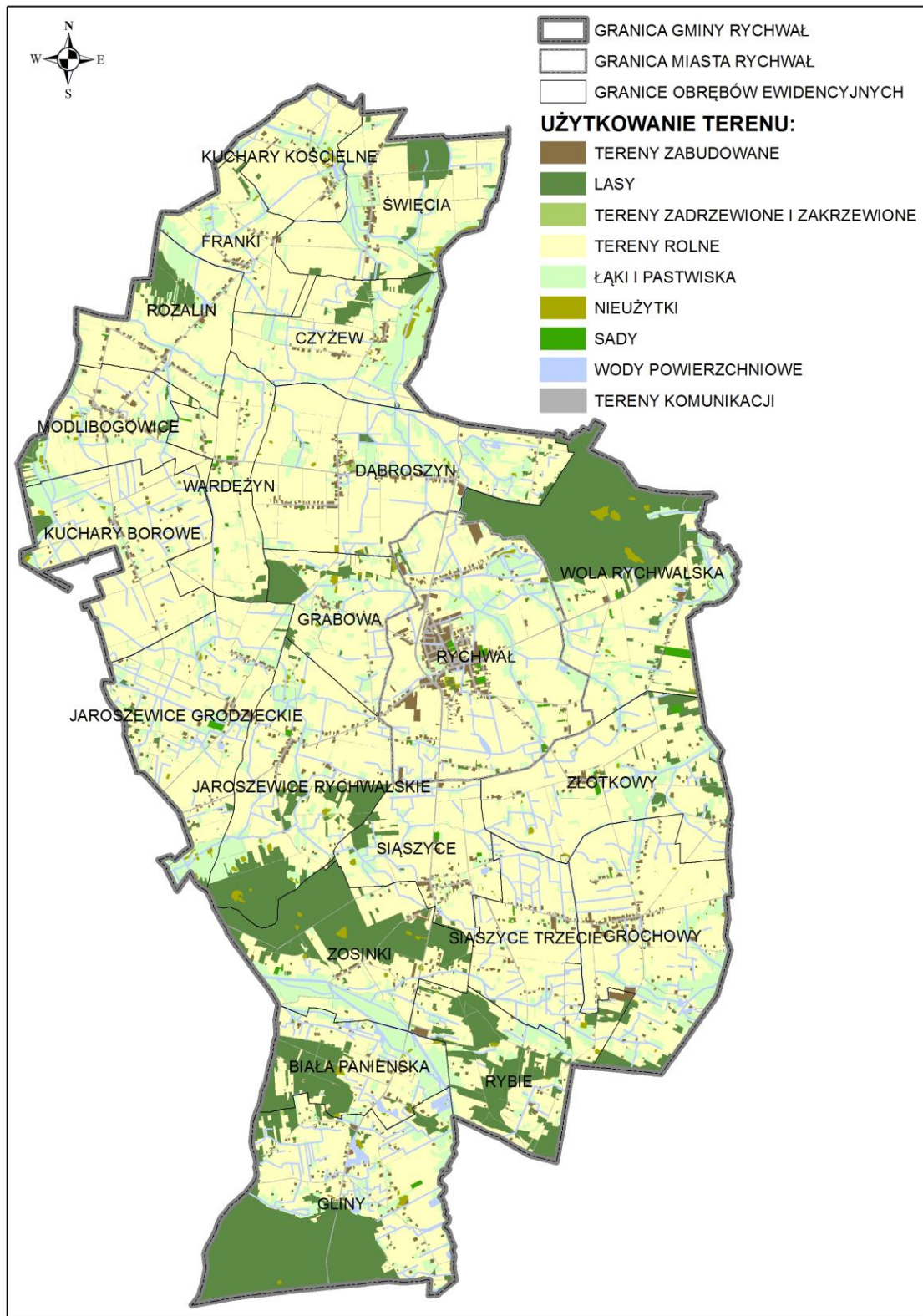
DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU

Powierzchnia gminy Rychwał wynosi 117,8 km². W jej strukturze funkcjonalno-przestrzennej dominują użytki rolne (grunty orne, grunty rolne zabudowane, łąki, pastwiska i sady), które stanowią niemal 81% jej powierzchni (ok. 9 530 ha). Lesistość gminy jest stosunkowo niewielka i wynosi ok. 15,3%. Jest to wartość nieco niższa od średniej dla powiatu konińskiego (16,2%) i województwa wielkopolskiego (25,7%) według danych za 2015 r. Największe kompleksy leśne występują w południowej i północno-wschodniej części gminy.

Dominującym typem zabudowy na terenie gminy jest zabudowa zagrodowa oraz mieszkaniowa jednorodzinna. W mieście ma ona z reguły zwarty charakter, natomiast w części wiejskiej gminy jest ona bardziej rozproszona, szczególnie w południowej części gminy. Najintensywniej zabudowana jest centralna część gminy, w rejonie drogi krajowej nr 25 oraz drogi wojewódzkiej nr 443.

Rysunek 4. Użytkowanie terenu w gminie Rychwał (opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej)

Tabela 1. Struktura użytkowania terenu w gminie Rychwał w podziale na obręby ewidencyjne (opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej)

NAZWA OBREBU GEODEZYJNE GO	Powierzchnia [ha]										
	TERENY ZABUDOWANE	TERENY ROLNE ZABUDOWANE	TERENY REKREACYJNE, CMENTARZE	TERENY ROLNE	ŁĄKI	PASTWISKA	LASY	TERENY ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE	SADY	TERENY KOMUNIKACJI	SUMA
BIAŁA PANIĘSKA	1,68	6,51	-	155,84	49,22	21,53	103,33	0,36	-	7,45	345,92
CZYŻEW	0,80	7,55	-	274,20	71,78	39,70	30,18	-	-	9,3	433,51
DĄBROSZYN	6,26	18,71	-	612,52	28,36	93,38	12,35	1,78	0,27	22,55	796,18
FRANKI	0,52	6,41	-	188,61	13,47	29,51	4,16	0,09	-	5,18	247,95
GLINY	5,39	14,41	-	367,9	25,83	69,46	374,07	0,54	1,34	12,4	871,34
GRABOWA	1,13	5,31	0,37	220,78	39,86	14,27	43,7	0,03	0,1	7,03	332,58
GROCHOWY	3,98	20,73	0,90	512,68	56,56	-	26,25	-	0,35	10,59	632,04
JAROSZEWICE GRODZIECKIE	2,04	14,34	-	458,19	87,51	35,36	10,93	0,22	2,65	17,21	628,45
JAROSZEWICE RYCHWAŁSKI E	2,12	14,62	-	400,15	51,70	44,01	143,62	1,01	0,84	12,94	671,01
KUCHARY BOROWE	0,79	10,36	-	439,21	48,44	18,82	14,46	0,05	-	10,53	542,66
KUCHARY KOŚCIELNE	0,94	6,54	1,12	209,58	11,29	27,25	0,64	-	-	5,46	262,82
MODLIBOGOW ICE	1,45	9,67	-	233,04	21,78	26,47	15,18	0,63	-	9,11	317,33
ROZALIN	1,76	11,05	0,06	244,69	22,34	38,76	38,35	0,1	0,3	6,78	364,19
RYBIE	3,85	11,74	-	223,46	25,80	33,03	167,03	0,34	-	8,44	473,69
RYCHWAŁ	61,11	36,45	3,92	658,56	118,86	17,54	7,16	-	9	36,28	948,88

SIĄSZYCE	2,76	9,38	-	287,73	20,73	16,01	19,72	0,02	1,2	9,7	367,25
SIĄSZYCE TRZECIE	0,39	10,32	-	302,47	9,58	14,80	0,97	0,06	0,7	5,22	344,51
ŚWIĘCIA	1,34	11,55	0,46	364,55	70,16	17,34	57,18	-	0,24	16,51	539,33
WARDEŻYN	0,52	7,15	-	286,1	0,64	30,34	6,38	0,08	4,42	9,25	344,88
WOLA RYCHWAŁSKA	1,71	7,43	-	301,38	73,18	20,37	429,48	-	7,33	12,8	853,68
ZŁOTKOWY	0,45	14,21	-	479,44	48,27	19,68	37,81	0,02	3,82	12,1	615,8
ZOSINKI	4,01	6,89	-	195,85	74,65	14,10	248,74	0,11	1,02	13,99	559,36

Infrastruktura techniczna na terenie gminy jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS w 2019 r. ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzystało ok. 92,8% mieszkańców gminy. Znacznie słabiej rozwinięta jest sieć kanalizacji sanitarnej, która występuje jedynie na terenie miasta Rychwał oraz w miejscowości Grabowa. Obecnie korzysta z niej ok. 24,3% mieszkańców gminy. Długość sieci kanalizacji sanitarnej w 2019 r. (według danych GUS) wynosiła 20,1 km. W stosunku do 2010 r. nastąpił przyrost o ok. 10,7 km. Na terenie gminy zlokalizowanych jest również ok. 100 przydomowych oczyszczalni ścieków.

W chwili obecnej mieszkańcy gminy nie posiadają dostępu do sieci gazowej. W najbliższych latach planowana jest realizacja gazociągu wysokoprężnego, który ma przebiegać przez centralną część gminy, w kierunku z południowego zachodu na północny-wschód. Ponadto w gminie nie występuje zbiorcza sieć ciepłownicza. Gospodarstwa domowe korzystają z indywidualnych źródeł ciepła opalanych w znacznej mierze węglem, drewnem oraz olejem opałowym. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są kotłownie lokalne, które dostarczają ciepło do obiektów użyteczności publicznej.

Przez teren gminy przebiegają linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV, ponadto na terenie miasta Rychwał zlokalizowana jest stacja transformatorowa WN/SN 110kV/15kV. Bezpośrednie zaopatrzenie gospodarstw domowych w energię elektryczną odbywa się poprzez sieci średniego i niskiego napięcia 15kV i 0,4kV.

Do dnia uchwalenia niniejszego Studium na terenie gminy obowiązywało Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał przyjęte uchwałą Nr V/37/19 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 15 lutego 2019 r. W obowiązującym dokumencie wskazano tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej, zagrodowej, tereny usług, tereny sportu i rekreacji, tereny aktywizacji gospodarczej oraz tereny przemysłu i usług. Generalnie rzecz biorąc, dotychczasowe Studium zakładało rozwój zabudowy w oparciu o istniejącą strukturę osadniczą gminy.

Na terenie gminy Rychwał obowiązuje aktualnie 17 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują swym zasięgiem obszar całej gminy w jej granicach administracyjnych. Są to:

sporządzone na podstawie nieobowiązującej ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym:

- Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego działek nr 1318/1 i 1318/3 położonych w Rychwale (przyjęty uchwałą Nr 98/XXII/95 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 2 grudnia 1995 r.),
- Zmiana planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Rychwała (przyjęta uchwałą Nr 195/XLI/97 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 23 czerwca 1997 r.),
- Zmiana planu zagospodarowania przestrzennego osiedla przy ul. Sportowej w Rychwale (przyjęta uchwałą Nr 194/XLI/97 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 23 czerwca 1997 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał (przyjęta uchwałą Nr XXXII/201/01 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 27 listopada 2001 r.),
- Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w Rychwale w rejonie ul. Sportowej i ul. Szkolnej (przyjęty uchwałą Nr XXXII/202/01 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 27 listopada 2001 r.),
- Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w Rychwale w rejonie ul. Polnej (przyjęty uchwałą Nr XXXII/203/01 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 27 listopada 2001 r.),
- Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał (przyjęty uchwałą Nr X/60/03 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 9 października 2003 r.) - częściowo zmieniony kolejnymi uchwałami Rady Miejskiej w Rychwale:

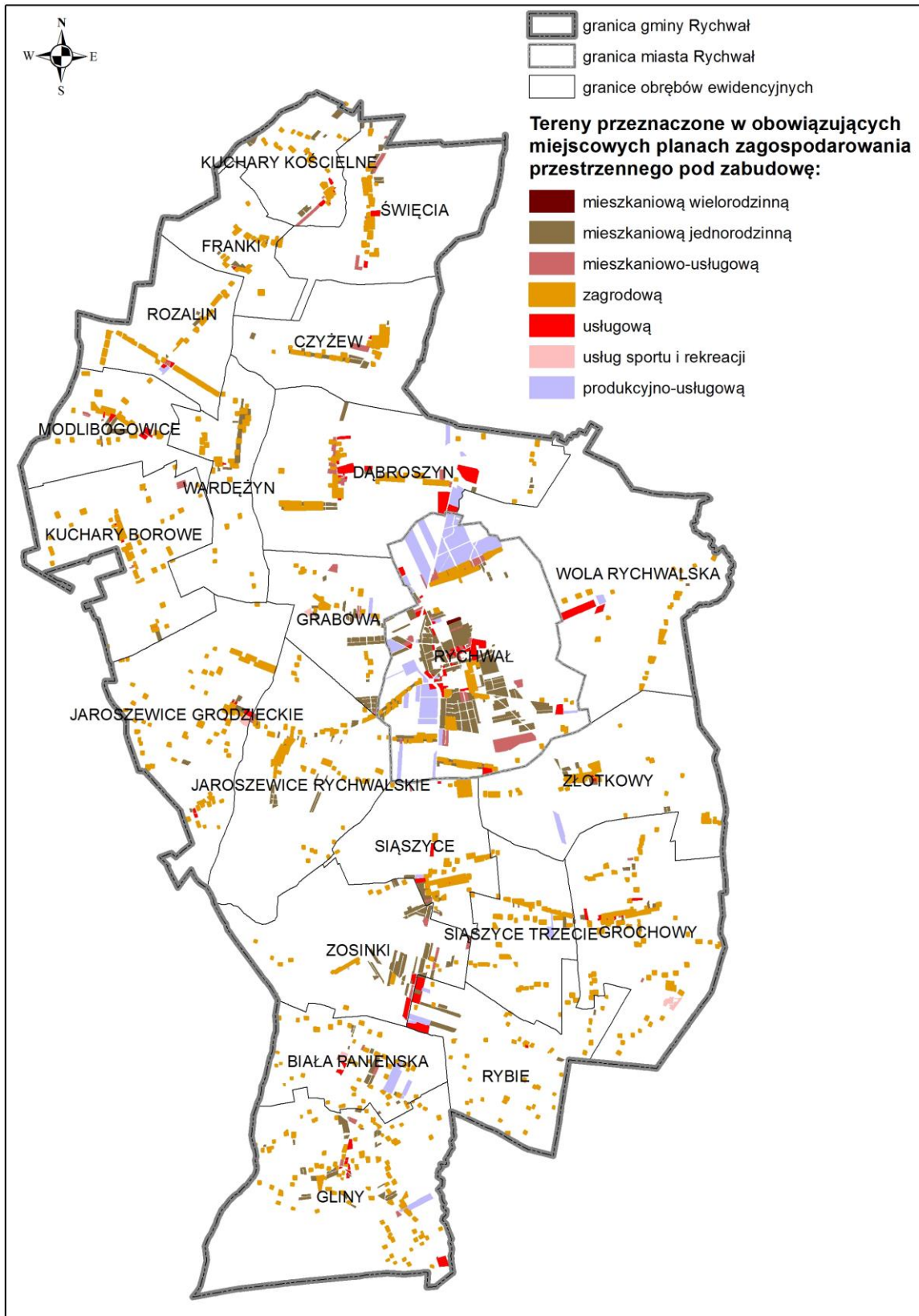
sporządzone na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap I (przyjęta uchwałą Nr XXXVI/290/10 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 3 marca 2010 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap II (przyjęta uchwałą Nr XI/90/11 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 18 sierpnia 2011 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap III (przyjęta uchwałą Nr IX/71/11 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 21 czerwca 2011 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap IV (przyjęta uchwałą Nr IX/72/11 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 21 czerwca 2011 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap V (przyjęta uchwałą Nr XXXII/246/13 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 17 stycznia 2013 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap VI (przyjęta uchwałą Nr XXXII/247/13 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 17 stycznia 2013 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap VII (przyjęta uchwałą Nr XXXII/248/13 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 17 stycznia 2013 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał w zakresie wybranych terenów w obrębie Świecia, Franki, Czyżew, Dąbroszyn, Wardężyn (przyjęta uchwałą Nr XLV/325/13 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 30 grudnia 2013 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał w zakresie wybranych terenów - Etap X (przyjęta uchwałą Nr LII/388/14 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 4 września 2014 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał w zakresie wybranych terenów - Etap XI (przyjęta uchwałą Nr LII/389/14 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 4 września 2014 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap XII (przyjęta uchwałą Nr XIII/80/15 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 6 listopada 2015 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap XIII (przyjęta uchwałą Nr XIII/81/15 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 6 listopada 2015 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap XIV część A (przyjęta uchwałą Nr XXXIX/259/17 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 22 listopada 2017 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał - Etap XIV część B (przyjęta uchwałą Nr XLI/275/18 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 6 lutego 2018 r.),
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał w zakresie wybranych terenów - Etap XV (przyjęta uchwałą Nr XVI/123/20 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 17 lutego 2020 r.)
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał w zakresie wybranych terenów - Etap XVI (przyjęta uchwałą Nr XXXVIII/276/2021 Rady Miejskiej w Rychwale z dnia 30 grudnia 2021 r.)

W obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wyznaczono ok. 960 ha terenów pod zabudowę, z czego ok. 280 ha pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz ok. 327 ha pod zabudowę zagrodową. Najwięcej terenów pod zabudowę przeznaczono w mieście Rychwał, a także w obrębach ewidencyjnych: Dobroszyn, Grabowa, Biała Panińska, Gliny i Jaroszewice Rychwalskie. Tereny przeznaczone pod zabudowę w obowiązujących planach miejscowych zostały przedstawione na rysunku 5.

Na podstawie analizy złożonych wniosków w sprawie zmiany dotychczas obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stwierdzono, że wymagana jest aktualizacja obowiązujących na terenie gminy Rychwał dokumentów planistycznych. W wielu przypadkach postulowane przeznaczenie było również niezgodne z dotychczas obowiązującym Studium.

Rysunek 5. Tereny przeznaczone pod zabudowę w obowiązujących na terenie gminy Rychwał planach miejscowych (opracowanie własne)

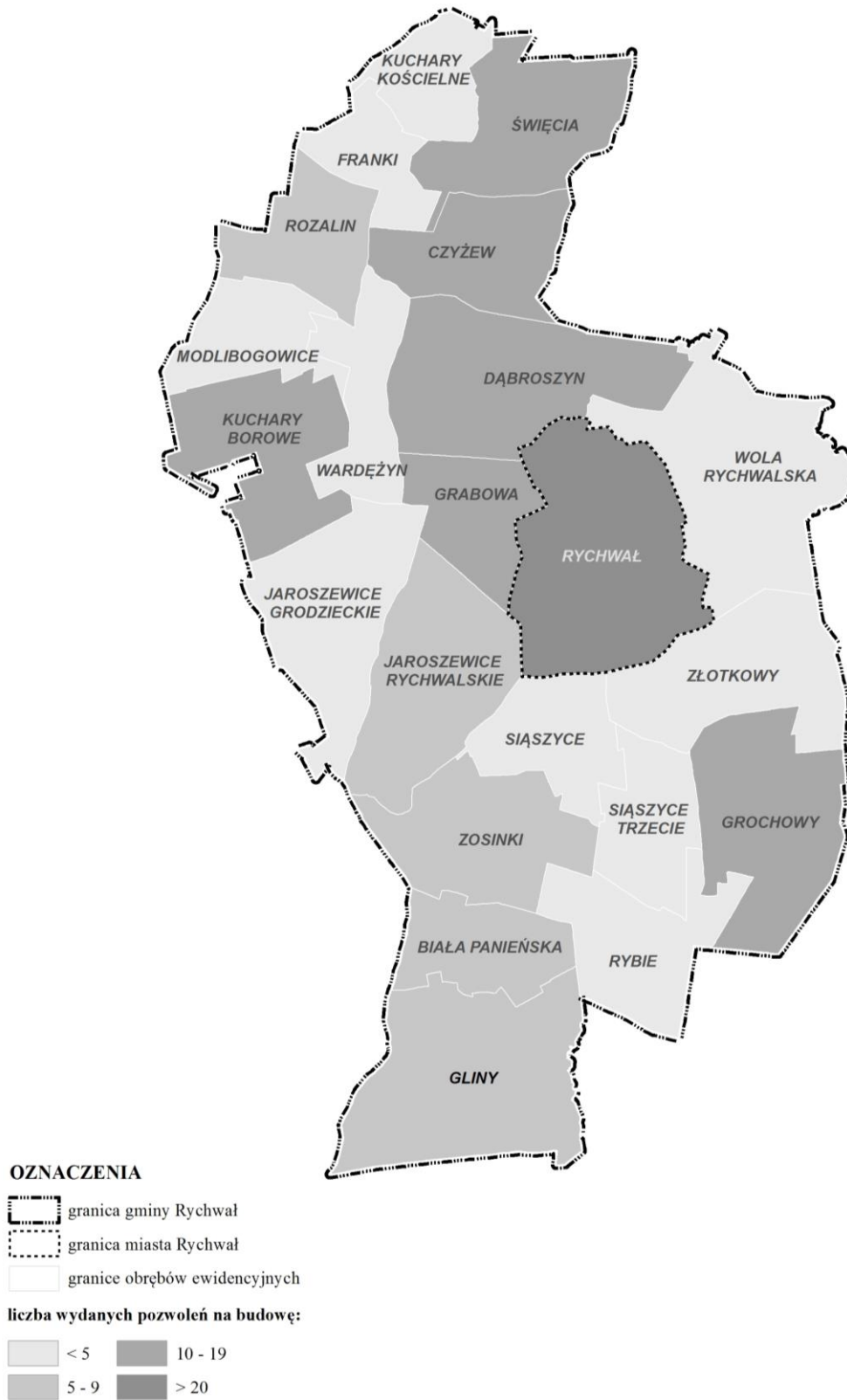
Ruch inwestycyjny na terenie gminy jest umiarkowany. Jako że plany miejscowe obowiązują na terenie całej gminy Rychwał, decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego nie są wydawane.

W okresie od stycznia 2016 do końca sierpnia 2020 r. Starosta Powiatowy wydał łącznie 242 decyzje o pozwoleniu na budowę dla obszaru gminy Rychwał. Najwięcej decyzji zostało wydanych dla działek położonych w granicach miasta Rychwał. W analizowanym okresie wydano tam 99 decyzji o pozwoleniu na budowę, z których ok. 78% dotyczyło budowy nowych obiektów.

Większość wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczyła budowy, rozbudowy, nadbudowy lub adaptacji budynków o funkcji mieszkaniowej – w sumie wydano ich 135 (ok 56% wszystkich decyzji). Pozostałe wydane w tym okresie decyzje dotyczyły głównie zabudowy gospodarczej oraz obiektów infrastruktury technicznej.

Rysunek 6. Decyzje o pozwoleniu na budowę wydane na terenie gminy Rychwał w latach 2016 - 2020 (do 31.08.2020) w podziale na obręby ewidencyjne (opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Koninie)

Wnioski w zakresie dotychczasowego zagospodarowania i uzbrojenia terenu:

- **Struktura funkcjonalno–przestrzenna gminy jest uporządkowana, z dość wyraźnym podziałem na funkcje wiodące w poszczególnych strefach.**
- **Zabudowa koncentruje się głównie w centralnej części gminy oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.**
- **Miasto Rychwał pełni funkcję ośrodka gminnego, jak również centrum usługowego. Pozostałe miejscowości na terenie gminy mają charakter osiedleńczo-rolniczy.**
- **Na terenach położonych poza obszarami zabudowanymi wiodącą rolę odgrywają grunty orne oraz lasy.**
- **Wskaźnik lesistości na terenie gminy wynosi 15% i jest niższy od wskaźnika dla powiatu konińskiego (16,1%) oraz województwa wielkopolskiego (25,7%). Użytki rolne zajmują ponad 80% powierzchni gminy.**
- **Cały obszar gminy Rychwał pokryty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Dzięki temu wszelkie procesy inwestycyjne na terenie gminy są znacznie lepiej kontrolowane niż w przypadku gmin, w których planowanie przestrzenne jest oparte na wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.**
- **Ruch budowlany na terenie gminy koncentruje się w Rychwale, Grochowach, Grabowej, Kucharach Borowych, Czyżewie, Święci i Dąbroszynie. Najmniej decyzji o pozwoleniu na budowę wydaje się w północno-zachodniej oraz wschodniej części gminy.**

ROZDZIAŁ 3

STAN PRAWNY GRUNTÓW

W podstawowej strukturze własności gruntów w gminie Rychwał przeważają grunty osób fizycznych oraz grunty należące do Skarbu Państwa (zdecydowaną większość stanowią lasy SP - 1 141 ha). Wśród pozostałych jednostek będących właścicielami zauważalnej części gruntów można wymienić także: Gminę Rychwał oraz kościoły i związki wyznaniowe.

Tabela 2. Zestawienie struktury własności gruntów na terenie gminy Rychwał – stan na 01.01.2017 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Rychwał)

podział gruntów pod względem struktury własności	powierzchnia [ha]	
	miasto Rychwał	część wiejska gminy
grunty Skarbu Państwa	42	1289
grunty komunalne	39	92
grunty powiatu konińskiego	0	29
grunty województwa wielkopolskiego	12	1
grunty osób fizycznych	872	9260
grunty kościołów i związków wyznaniowych	3	25
pozostałe grunty	3	112
SUMA	971	10 808

ROZDZIAŁ 4

STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta Rychwał:

Miasto Rychwał posiada dobrze zachowany układ przestrzenny ukształtowany w średniowieczu z elementami rozwiniętymi w XVIII w. oraz w XIX w. i na początku XX w. Jest to układ nieregularny, rozciągnięty na linii biegnącej z południa w kierunku północnym. Historyczny układ urbanistyczny obejmuje:

- Rynek (Pl. Wolności) stanowiący centralną część układu,
- ulice odchodzące od centrum: Konińska, Kaliska, Kościelna,
- zabudowę mieszkaniową przy ww. ulicach,
- cmentarz katolicki i kościół pw. Świętej Trójcy wraz z otoczeniem,
- zespół dworski.

Historyczny ośrodek miejski cechuje się dobrze zachowanym układem przestrzennym ulic, placów i podziałem gruntów. Dominuje tu zabudowa parterowa, kalenicowa, z dachami dwuspadowymi. W rejonie Rynku dominuje zabudowa mieszkaniowo-usługowa, zaś dalej na północ wzdłuż ul. Konińskiej - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Jest to głównie zabudowa z przełomu XIX i XX w.

Dominantą w krajobrazie architektonicznym miasta jest kościół parafii pw. Trójcy Świętej oraz wieża remizy strażackiej. Dominantami o charakterze przestrzennym są obiekty usługowe, zlokalizowane głównie w centralnej części miasta.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej pozostałej części miasta dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, parterowa lub dwukondygnacyjna. Największe osiedle mieszkaniowe na terenie miasta zlokalizowane jest między drogą krajową nr 25 a ul. Konińską, w rejonie ulic: Okólnej, Przedszkolnej, Ogrodowej, Grabowskiej, Kwiatowej, Wiśniowej, Agrestowej i Malinowej. Zabudowa na tym terenie ma charakter zwarty, z regularną siatką ulic. Budynki posiadają w większości ujednoliconą formę architektoniczną, z regularną linią zabudowy i linią ogrodzeń. Zabudowa wielorodzinna występuje jedynie w rejonie ul. Konińskiej.

W południowej części miasta zabudowa ma charakter zdecydowanie mniej zwarty. Obok typowych zespołów zabudowy miejskiej, powszechna jest tu zabudowa zagrodowa (głównie wzdłuż ul. Złotkowskiej i Polnej). W chwili obecnej w tej części miasta powstaje również zwarte osiedle mieszkaniowe (w rejonie ul. Łąkowej).

Zabudowa produkcyjno-usługowa stanowi niewielki udział w strukturze terenów zurbanizowanych miasta Rychwał. W obrębie strefy centralnej są to zwykle niewielkie obiekty usługowe w parterach budynków mieszkaniowych zlokalizowanych w rejonie Rynku oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Znajdują się tu usługi z zakresu administracji (Urząd Gminy i Miasta, poczta), finansów (placówki banków) oraz handlu. Większe obiekty produkcyjno-usługowe zlokalizowane są na obrzeżach miasta, w rejonie drogi krajowej nr 25 oraz drogi wojewódzkiej nr 443. Należą do nich m.in. obiekty handlowe (Biedronka, Agro Market), stacja paliw, obiekty usług oświaty i kultury (szkoła podstawowa, biblioteka publiczna). Ponadto w północnej części miasta zlokalizowane są tereny sportu i rekreacji - stadion miejski, hala widowiskowo-sportowa oraz boisko „Orlik”.

Fot. 1. Rynek w Rychwale

Fot. 2. Hala widowiskowo-sportowa w Rychwale

Fot. 3. Zabudowa mieszkaniowo-usługowa przy Placu Wolności w Rychwale

Fot. 4. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna przy ul. Kaliskiej w Rychwale

Fot. 5. Zabudowa usługowa w centralnej części Rychwała

Fot. 6. Wieża remizy strażackiej w Rychwale

Fot. 7. Zabudowa usług handlu w rejonie drogi krajowej nr 25 w Rychwale

Fot. 8. Powtarzalny motyw na elewacji budynku w historycznej części miasta Rychwał

Struktura funkcjonalno-przestrzenna pozostałej części gminy:

W części wiejskiej gminy Rychwał dominującym układem przestrzennym wsi jest ulicówka, dwustronnie zabudowana. Jedynie wieś Siaszyce posiada bardziej rozbudowany, wielodrożnicowy układ przestrzenny.

Zabudowa części wiejskiej gminy Rychwał w wielu miejscowościach ma charakter rozproszony. Wiele siedlisk zlokalizowanych jest w znacznych odległościach od głównych ciągów komunikacyjnych, w otoczeniu terenów rolnych. Do najintensywniej zabudowanych miejscowości należą: Siaszyce, Grochowy, Jaroszewice Rychwalskie, Dąbroszyn, Modlibogowice, Rozalin i Święcia. Układ przestrzenny miejscowości Dąbroszyn i Grabowa stanowi pozostałość po występujących na tym terenie zespołach dworskich i zespole folwarcznym (w Dąbroszynie).

Na terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, najczęściej parterowa. We wszystkich wsiach zachowana jest bardzo licznie historyczna zabudowa wiejskich gospodarstw. Reprezentuje ona typ domu mieszkalnego parterowego, murowanego z cegły, niekiedy otynkowanego, nakrytego wysokim dachem dwuspadowym, ustawionego najczęściej kalenicą równoległą do drogi, ze skromną, pozbawioną detali architektonicznych (niekiedy z ceglanyimi gzymsami) elewacją. Zabudowa produkcyjno-usługowa koncentruje się głównie wzdłuż drogi krajowej nr 25. Ponadto w centralnych częściach poszczególnych miejscowości znajdują się obiekty usług handlu. Na terenie gminy znajduje się także 11 jednostek ochotniczej straży pożarnej (w tym jedna w Rychwale).

Dominantami w krajobrazie terenów wiejskich w gminie Rychwał są pojedyncze obiekty użyteczności publicznej (szkoły podstawowe w Jaroszewicach Grodzieckich, Dąbroszynie, Grochowach) oraz kościoły (w Grochowach, Kucharach Kościelnych, Dąbroszynie, Modlibogowicach). Ponadto występują pojedyncze obiekty produkcyjno-usługowe (m.in. Plastic Group sp. z o.o. w Dąbroszynie, Art Rol w Białej Panińskiej, STPLPIN w Święci oraz Jaro-Meble Instal-Kran w Rychwale).

Fot. 9. Zabudowa zagrodowa w centralnej części miejscowości Grochów

Fot 10. Przykład zabudowy produkcyjno-usługowej - magazyn Plastic Group sp. z o.o. w Dąbroszynie

Fot. 11. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Dąbroszynie

Fot 12. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Grochówach

Fot. 13. Restauracja „Biały Dwór” w Lubinach

Fot 14. Stadnina koni w Modlibogowicach

Wnioski w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Rychwał:

- Gmina posiada w pełni wykształcony ośrodek gminny - miasto Rychwał. Realizując nowe inwestycje na terenie miasta należy dążyć do stworzenia odpowiedniego programu usług, w tym usług społecznych dla mieszkańców.
- Układ przestrzenny miasta Rychwał jest czytelny i uporządkowany. Nie stwierdzono występowania obiektów dysharmonizujących w jego obrębie. Zjawisko to jest najbardziej widoczne w południowej części gminy.
- W części wiejskiej gminy dominującym układem przestrzennym wsi jest ulicówka. Zjawiskiem, które negatywnie wpływa na krajobraz gminy jest dość znaczne rozproszenie zabudowy na tym terenie.
- Nowe inwestycje powinno się realizować w pierwszej kolejności jako uzupełnienie istniejących struktur zurbanizowanych, w celu ograniczenia rozpraszania zabudowy, szczególnie w obrębie zwartej zabudowy poszczególnych wsi.
- Korzystne dla ład przestrzennego jest stosowanie tradycyjnych form architektonicznych, materiałów i kolorystyki zharmonizowanej z otaczającą zabudową i krajobrazem, jednak nie jest wykluczona lokalizacja obiektów o nowoczesnych kształtach i detalu architektonicznym, ale wyłącznie w wybranych, szczególnych rejonach gminy, w sposób niekolidujący z istniejącą zabudową.
- Należy dążyć do wykształcenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych spełniających potrzeby mieszkańców w zakresie wypoczynku i rekreacji.

Tereny otwarte:

Tereny otwarte na obszarze gminy Rychwał tworzą głównie pola uprawne, trwałe użytki zielone oraz lasy i zadrzewienia, jak również niewielkie tereny zieleni urządzonej. Największe zwarte kompleksy leśne znajdują się w południowej i północno-wschodniej części gminy, w miejscowościach: Gliny, Rybie, Zosinki i Wola Rychwalska. Użytki zielone koncentrują się głównie w rejonie dolin rzecznych, przede wszystkim w rejonie Czarnej Strugi.

Fot. 15. Tereny rolne w Kucharach Kościelnych

Fot. 16. Tereny rolne w Czyżewie

Fot. 17. Tereny leśne w Jaroszewicach Rychwalskich

Fot. 18. Park z I poł. XIX w. w Rychwale

Na terenie gminy Rychwał tereny zieleni urządzonej (parki, skwery, zieleńce) zajmują stosunkowo niewielką powierzchnię. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

- Rynek w Rychwale,
- park dworski w Rychwale,
- park miejski przy ul. Tuliszowskiej w Rychwale,
- park dworski w Dąbroszynie,
- skwer na Placu Wacława Jedyńskiego w Rychwale,
- tereny zieleni na cmentarzach.

Wnioski w zakresie terenów otwartych oraz zieleni urządzonej:

- Z uwagi na pełnione funkcje krajobrazowo-przyrodnicze oraz wartości gospodarcze (częściowo grunty wysokiej i średniej przydatności rolniczej) wskazuje się pozostawienie jak największej części terenów otwartych w dotychczasowej formie użytkowania bez zabudowy.
- Z uwagi na wartość przyrodniczo-krajobrazową jaką pełnią trwale użytki zielone oraz zadrzewienia śródpolne należy je pozostawić w dotychczasowym użytkowaniu oraz umożliwić proces naturalnego tworzenia się zadrzewień śródpolnych.
- Większe kompleksy leśne nie powinny podlegać przekształceniom i zabudowie.
- Należy dążyć do wyrównania granicy polno-leśnej poprzez dolesienia pomiędzy mniejszymi kompleksami leśnymi, z wyłączeniem zwartych użytków zielonych.

ROZDZIAŁ 5

STAN ŚRODOWISKA W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Klasyfikacja fizyczno–geograficzna i ukształtowanie terenu:

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski obszar gminy i miasta Rychwał leży na obszarze podprowincji Nizin Środkowopolskich, w makroregionie Niziny Południowowielkopolskiej i w obrębie mezoregionu Równiny Rychwalskiej, tworząc kotlinowate obniżenie pomiędzy Wysoczyzną Turecką a Wysoczyzną Kaliską.

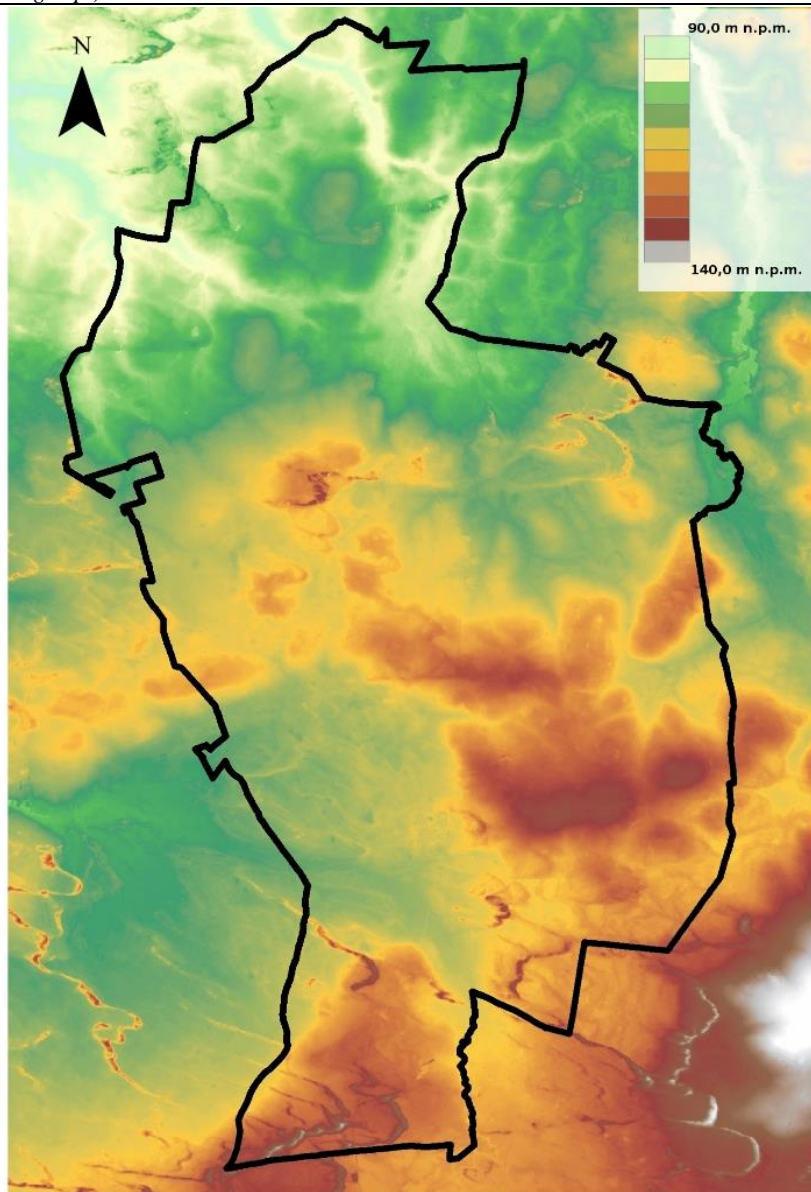
Obszar gminy i miasta Rychwał leży na Równinie Rychwalskiej, stanowiącej część Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej. Przedmiotowy teren charakteryzuje się mało urozmaiconą rzeźbą terenu. Jest to obszar stosunkowo płaski, porozcinany przez nieliczne rzeki. Tworzą go formy glacialne wytworzone podczas zlodowacenia środkowopolskiego, które zostały rozmyte przez wody fluwioglacjalne i proglacjalne podczas formowania się doliny Proсны. Przeobrażone równiny płaskiej i falistej moreny dennej poprzecinane są dolinami rzecznyymi: Czarnej Strugi, jej dopływu - Strugi Grabienieckiej i Powy.

Kolejnym czynnikiem kształtującym rzeźbę terenu na terenie gminy były holocenijskie procesy eoliczne, powodujące zwydmienie dużych części terenu i utworzenie wydym wałowych o zróżnicowanej długości, zgrupowanych w południowej części przedmiotowego obszaru. Najwyższy z nich - Zbójna Góra jest jednocześnie najwyższym punktem na terenie gminy (131,6 m n.p.m.). Natomiast najniższym punktem zlokalizowany jest nieco ponad 40 m niżej w korycie Strugi Zarzewskiej, w północnej części gminy. Spadki terenu są niewielkie i najczęściej nie przekraczają 3%, większymi wartościami spadków charakteryzują się jedynie wały wydymowe - maksymalnie do 30%.

Oprócz wcześniej wskazanych form w krajobrazie gminy można wyróżnić także:

- faliste i płaskie powierzchnie wysoczyznowe ze śladami licznych drobnych rozcięć w strefie krawędziowej, wyniesione około 109-116 m n.p.m.;
- lokalnie zwydmione fragmenty terasy wysokiej wyniesione około 100-105 m n.p.m.;
- fragmenty terasy środkowej z wyraźną siecią cieków i zajęte przez pola wydymowe, położone około 90-98 m n.p.m. (obecne głównie na obszarze gminy sąsiedniej - Rzgów);
- fragmenty zatorfionych dolin rzecznych Powy i czarnej Strugi o bardzo zróżnicowanej szerokości dna;
- liczne płytkie doliny erozyjno-denudacyjne, rozcinające powierzchnie terasowe.

Rysunek 7. Ukształtowanie powierzchni terenu gminy Rychwał (źródło: opracowanie własne na podstawie <http://mapy.geoportal.gov.pl>)

Budowa geologiczna:

Gmina Rychwał położona jest w zachodniej części synklinorium łódzko-mogileńskiego (niecki łódzkiej). Powierzchnię obszaru gminy Rychwał pokrywają w całości osady czwartorzędowe. W ich bezpośrednim podłożu zalegają utwory trzeciorzędu zalegające na przekształconych tektonicznie i miejscami zdenudowanych skałach mezozoicznych.

Podłoże mezozoiczne tworzą utwory górnej kredy, wykształcone w postaci strefowo uszczelinionych margli, wapieni marglistych i wapieni oraz mułowców. Zalegają one na głębokości poniżej 20-75 m p.p.t..

W zachodniej i północnej części gminy występują głównie utwory trzeciorzędowe, charakteryzujące się kilkudziesięciometrową miąższością. Mają one duże znaczenie dla całego regionu. Są to głównie iły, mułki, piaski oraz węgiel brunatny.

Na pozostałym obszarze gminy utwory czwartorzędowe zalegają bezpośrednio na utworach kredowych. Powstały w wyniku akumulacyjnej działalności lądolodów oraz erozyjnej i akumulacyjnej

aktywności wód lodowcowych w okresach interglacjałów. W południowej i wschodniej części gminy, osady w postaci lodowcowych glin i piasków gliniastych tworzą niemal ciągłą warstwę o grubości kilkudziesięciu metrów. Gliny zwałowe przykryte są przez piaski i żwiry akumulacji wodnolodowcowej. W niektórych miejscach są jednak odsłonięte m.in. w rejonie Kuchar Borowych i Dąbroszyna oraz na wschód od Siąszyc.

Z holocenu pochodzą piaski eoliczne oraz aluwia rzeczne. Piaski eoliczne powstawały głównie z formowanych przez wiatr utworów wodnolodowcowych i rzecznych. Występują one w formie nieregularnych wałów wydmy porzucanych po całej powierzchni gminy. Doliny i obniżenia terenowe wypełnione są przez organiczne namuły. Osad ten wykształcony jest jako mułki z dużą zawartością piasku, silnie ilaste, brunatne z obfitą domieszką części humusowych, o miąższości 1-2m.

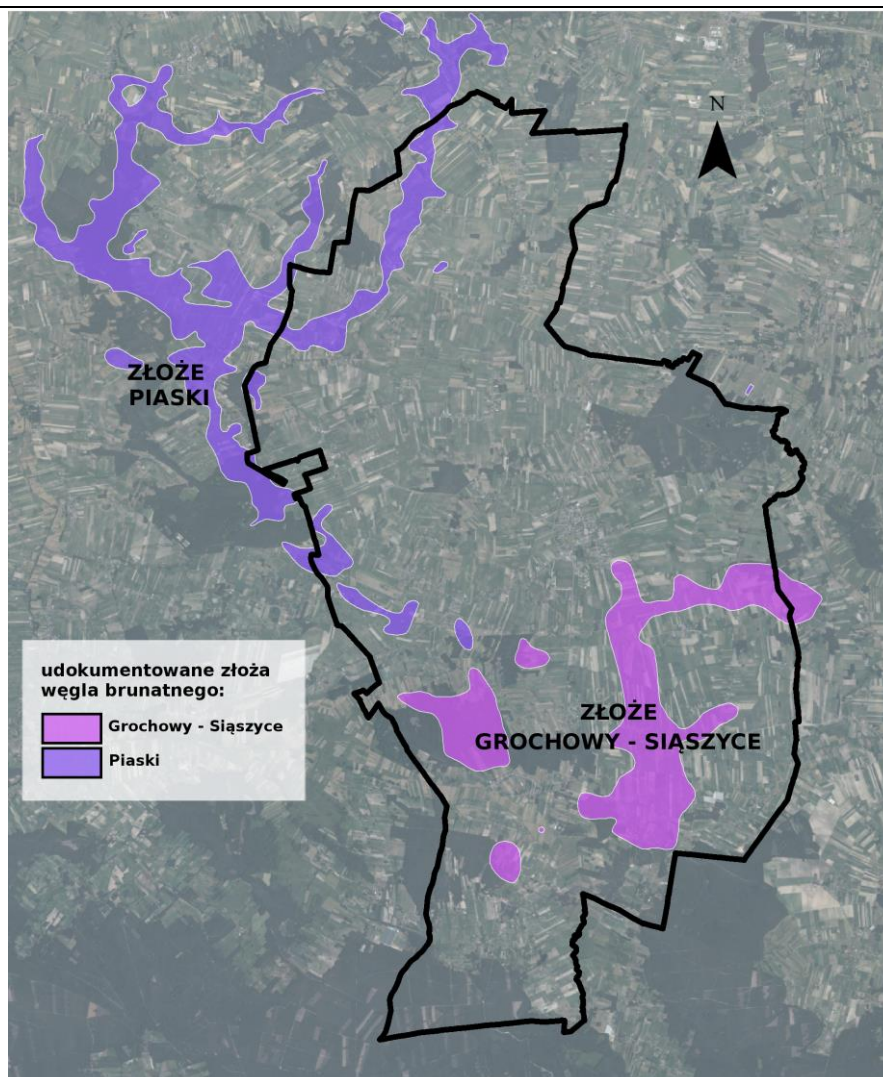
Surowce mineralne:

Na terenie gminy Rychwał zlokalizowane są trzy udokumentowane złoża węgla brunatnego:

- **Grochowy-Siąszyce** - położone w granicach miejscowości Grochowy, Siąszyce, Biała Panieńska, Lubiny i Zosinki. Jego powierzchnia wynosi ok. 1 487 ha. Zostało ono udokumentowane w trzech polach: Wschodnim, Zachodnim i Południowym,
- **Piaski** - zlokalizowane jest w okolicach miejscowości Piaski, Rzgów oraz Kuchary Kościelne. Udokumentowana powierzchnia złoża wynosi ok. 1 670,9 ha.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane jest złożo węgla brunatnego **Piaski - pole A i B**. Jest to złożo o zasobach prognostycznych, na którym warunki geologiczno-górnice nie wykluczają możliwości eksploatacji kopaliny. Obszar ten nie jest jednak objęty ochroną zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu prawa geologicznego i górnicego.

Rysunek 8. Udokumentowane złoża węgla brunatnego na terenie gminy Rychwał (źródło: opracowanie własne na podstawie <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web> oraz <http://mapy.geoportal.gov.pl>)

Warunki klimatyczne:

Obszar gminy i miasta Rychwał, według regionalizacji klimatycznej znajduje się we wschodniej części regionu śląsko - wielkopolskiego, który reprezentuje obszar słabnących wpływów oceanicznych. Klimat tego obszaru związany jest z cyrkulacją mas powietrza napływającego głównie z północnego Atlantyku i basenu Morza Śródziemnego.

Region ten cechują niższe od przeciętnych w Polsce amplitudy temperatur. Zima jest dosyć chłodna, ale krótka (trwa około 80 dni) z nietrwałą pokrywą śnieżną. Średnia temperatura w styczniu to $-2,8^{\circ}\text{C}$. Lato jest dłuższe (około 96 dni) i ciepłe. W lipcu średnia temperatura wynosi $+18,2^{\circ}\text{C}$. Charakterystyczną cechą klimatu dla tej części Polski jest mała liczba dni pochmurnych (110). Długość trwania okresu wegetacyjnego wynosi niespełna 220 dni, a roczna suma opadów sięgająca 500-550 mm należy do najmniejszych w kraju. Połowę ogółu wiatrów w ciągu roku stanowią wiatry zachodnie. Średnia prędkość wiatrów w tym regionie to 4,2 m/s.

Na terenie tym zaobserwowano występowanie zjawisk ekstremalnych będących skutkiem ocieplenia klimatu. Przykładem są fale upałów, podczas których temperatura powietrza na poziomie ok. 30°C utrzymuje się przez okres co najmniej 3 dni oraz spadek liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych.

Częściej także występują gwałtowne, krótkotrwałe opady deszczu, mogące powodować podtopienia, którym może towarzyszyć grad i silny wiatr.

Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2018” opracowanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w 2019 r., w obrębie strefy wielkopolskiej (na terenie której położona jest gmina Rychwał), zanieczyszczenia gazowe objęte programem badań na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2018, tj. dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, benzen, a także metale tj. arsen, kadm, nikiel i ołów (w kryterium ochrony zdrowia) oraz dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon (w kryterium ochrony roślin) osiągały na terenie województwa stężenia nieprzekraczające obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy wielkopolskiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami, dla obu kryteriów, do klasy „A”.

Ponadto strefę wielkopolską zaliczono do klasy czystości „C” w kryterium ochrony zdrowia dla pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀, a także benzo(a)piranu zawieszzonego w pyłe PM₁₀. Oznacza to, że stężenia tych substancji przekroczyły poziomy dopuszczalne. Stwierdzono również przekroczenie stężenia ozonu dla celu długoterminowego według kryterium ochrony - klasa D2.

Klimat akustyczny:

Z uwagi na niewielkie uprzemysłowienie gminy Rychwał źródeł hałasu przemysłowego jest niewiele. Ewentualne uciążliwości związane z funkcjonowaniem warsztatów usługowych bądź innych podmiotów gospodarczych mają charakter lokalny. Źródłami hałasu stacjonarnego są także urządzenia wentylacyjne i klimatyzacyjne. Nie powodują one jednak znacznego pogorszenia klimatu akustycznego. Innymi źródłami emisji hałasu na terenie gminy są maszyny rolnicze stosowane w okresie prowadzenia prac polowych.

Największy hałas komunikacyjny związany jest z drogą krajową nr 25 oraz z drogą wojewódzką nr 443. Zgodnie z „Raportem o stanie klimatu akustycznego województwa wielkopolskiego na podstawie map akustycznych” z 2018 r. Dla drogi krajowej nr 25 odsetek osób zamieszkujących tereny, dla których stan warunków akustycznych środowiska określony wskaźnikiem L_{DWN} przyjętym jako niedobry wynosi 17,6%, jako zły – 14,2%, a bardzo zły – około 2,5%. Dla wskaźnika L_N analogiczne wielkości wynoszą odpowiednio 17,9%, 8,1% i 0,9%. Zgodnie z ww. opracowaniem powierzchnia terenów eksponowanych na hałas pochodzący od dróg krajowych, dla których stan warunków akustycznych określono jako niedobry w powiecie konińskim wynosi ok. 14,0 km², jako zły - ok. 4,23 km², zaś jako bardzo zły - ok. 3,54 km².

Dla drogi wojewódzkiej nr 443 odsetek osób zamieszkujących tereny, dla których stan warunków akustycznych środowiska określony wskaźnikiem L_{DWN} przyjętym jako niedobry wynosi 10,3%, jako zły – 21,7%, a bardzo zły – około 3,6%. Dla wskaźnika L_N analogiczne wielkości wynoszą odpowiednio 12,5%, 19,2% i 0%.

W 2015 roku Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich przeprowadziły generalny pomiar ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich województwa wielkopolskiego. Pomiar wykonano w oparciu o „Wytyczne pomiaru ruchu na drogach wojewódzkich w 2015 r.”, opracowane w 2014 r. na zlecenie Departamentu Dróg i Autostrad Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Pomiar został przeprowadzony sposobem ręcznym, z wyłączeniem odcinków dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających w granicach miast na prawach powiatu. Rejestracji podlegały pojazdy silnikowe w podziale na 7 kategorii oraz rowery.

Transport ciężki (samochody ciężarowe z przyczepą lub bez) w zależności od odcinka stanowił ok. 20% i ok. 23% ogólnej liczby pojazdów poruszających się pod drodze krajowej. Na drodze

wojewódzkiej różnice w zależności od odcinka były znacznie większe, na odcinku Rychwał – Tuliszków liczby pojazdów ciężarowych stanowiła ok. 9%, natomiast na odcinku Białobłoty – Rychwał ok. 19%. Kilkukrotnie większy ruch odbywał się autostradą A2, która znajduje się kilka kilometrów od północnej granicy gminy Rychwał.

Wody powierzchniowe:

Przedmiotowy obszar posiada słabo rozwiniętą sieć rzeczna. Gmina Rychwał położona jest w całości w dorzeczu rzeki Warty i odwadniany jest przez jej lewe dopływy: Czarna Strugę i Powę. Część obszaru odwadniana jest także przez Strugę Grabieniecką oraz Strugę Zarzewską.

Miesięczny przepływ rzeki Powy jest dość zróżnicowany, waha się od około 0,012 do 23,6 m³/s. Czarna Struga natomiast charakteryzuje się bardziej wyrównanym przepływem, ponieważ zbiera wody z obszarów podmokłych, na których straty wód opadowych są niewielkie. Jej średni roczny przepływ wynosi 1,51 m³/s.

Na obszarze gminy Rychwał sieć rzeczna jest rozmieszczona nierównomiernie. Większe rzeki i ciekі posiadają asymetryczne dorzecza. Rzeka Powy jest niemal pozbawiona lewobrzeżnych dopływów. Duża część drobnych cieków została sztucznie pogłębiona i włączona do systemu melioracyjnego gminy.

Przedmiotowy obszar pozbawiony jest większych naturalnych zbiorników wodnych. Występują tu jedynie sztuczne akwenty: niewielkie stawy hodowlane oraz zbiorniki potorfowe.

Na terenie gminy Rychwał występują następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych:

- Dopływ z Kuchar Borowych (kod PLRW6000161835689),
- Powy (kod PLRW600023183529),
- Bawół od Czarnej Strugi do ujścia (kod PLRW600024183569),
- Bawół do Czarnej Strugi (kod PLRW6000231835669),
- Dopływ z Rychwała (kod PLRW6000231835329).

Dla JCWP Dopływ z Kuchar Borowych określono następujące parametry (dane na podstawie Oceny stanu jednolitych części wód za 2018 r., WIOŚ w Poznaniu):

- JCWP nie została objęta monitoringiem.

Dla JCWP Powy określono następujące parametry (dane na podstawie Oceny stanu jednolitych części wód za 2017 r., WIOŚ w Poznaniu):

- JCWP jest monitorowana,
- status JCWP – naturalna,
- stan chemiczny - poniżej dobrego,
- ocena stanu JCWP - zły stan wód,
- klasa elementów biologicznych - klasa 2,
- klasa elementów fizykochemicznych - poniżej stanu/potencjału dobrego,
- aktualny stanu/ potencjału ekologicznego JCWP – umiarkowany stan ekologiczny.

Dla JCWP Bawół od Czarnej Strugi do ujścia określono następujące parametry (dane na podstawie Oceny stanu jednolitych części wód za 2017 r., WIOŚ w Poznaniu):

- JCWP jest monitorowana,
- status JCWP– silnie zmieniona część wód,
- stan chemiczny - poniżej dobrego,
- ocena stanu JCWP - zły stan wód,
- klasa elementów biologicznych - klasa 2,
- klasa elementów fizykochemicznych - poniżej stanu/potencjału dobrego,
- aktualny stanu/ potencjału ekologicznego JCWP – umiarkowany potencjał ekologiczny.

Dla JCWP Bawół do Czarnej Strugi określono następujące parametry (dane na podstawie Oceny stanu jednolitych części wód za 2017 r., WIOŚ w Poznaniu):

- JCWP jest monitorowana,
- status JCWP– silnie zmieniona część wód,
- stan chemiczny - poniżej dobrego,
- ocena stanu JCWP - zły stan wód,
- klasa elementów biologicznych - klasa 4,
- klasa elementów fizykochemicznych - poniżej stanu/potencjału dobrego,
- aktualny stanu/ potencjału ekologicznego JCWP – słaby potencjał ekologiczny.

Dla JCWP Dopływ z Rychwała określono następujące parametry (dane na podstawie Oceny stanu jednolitych części wód za 2017 r., WIOŚ w Poznaniu):

- JCWP jest monitorowana,
- status JCWP– naturalna,
- stan chemiczny - poniżej dobrego,
- ocena stanu JCWP - zły stan wód,
- klasa elementów biologicznych - b.d.,
- klasa elementów fizykochemicznych - b.d.,
- aktualny stanu/ potencjału ekologicznego JCWP – b.d.

JCWP występujące na terenie gminy Rychwał zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry z 2016 r. zostały zaliczone do obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Zgodnie z Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 28 lutego 2017r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych od tych wód należy ograniczyć, obszar JCWP Powa, JCWP Bawół od Czarnej Strugi do Ujścia, JCWP Bawół do Czarnej Strugi oraz JCWP Dopływ z Rychwała zostały zaliczone do jednolitych części wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych w regionie wodnym Warty. Na

tych obszarach, zgodnie z Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych, zostaną określone obowiązki osób prowadzących działalność rolniczą m.in. w zakresie okresów nawożenia, dawek i sposobu nawożenia, czy warunków przechowywania nawozów naturalnych.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego, zawierających między innymi granice zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% ustalono, że teren objęty przedmiotową zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego znajduje się:

- a) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego ustalono również, że teren objęty przedmiotową zmianą studium znajduje się częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% oraz poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

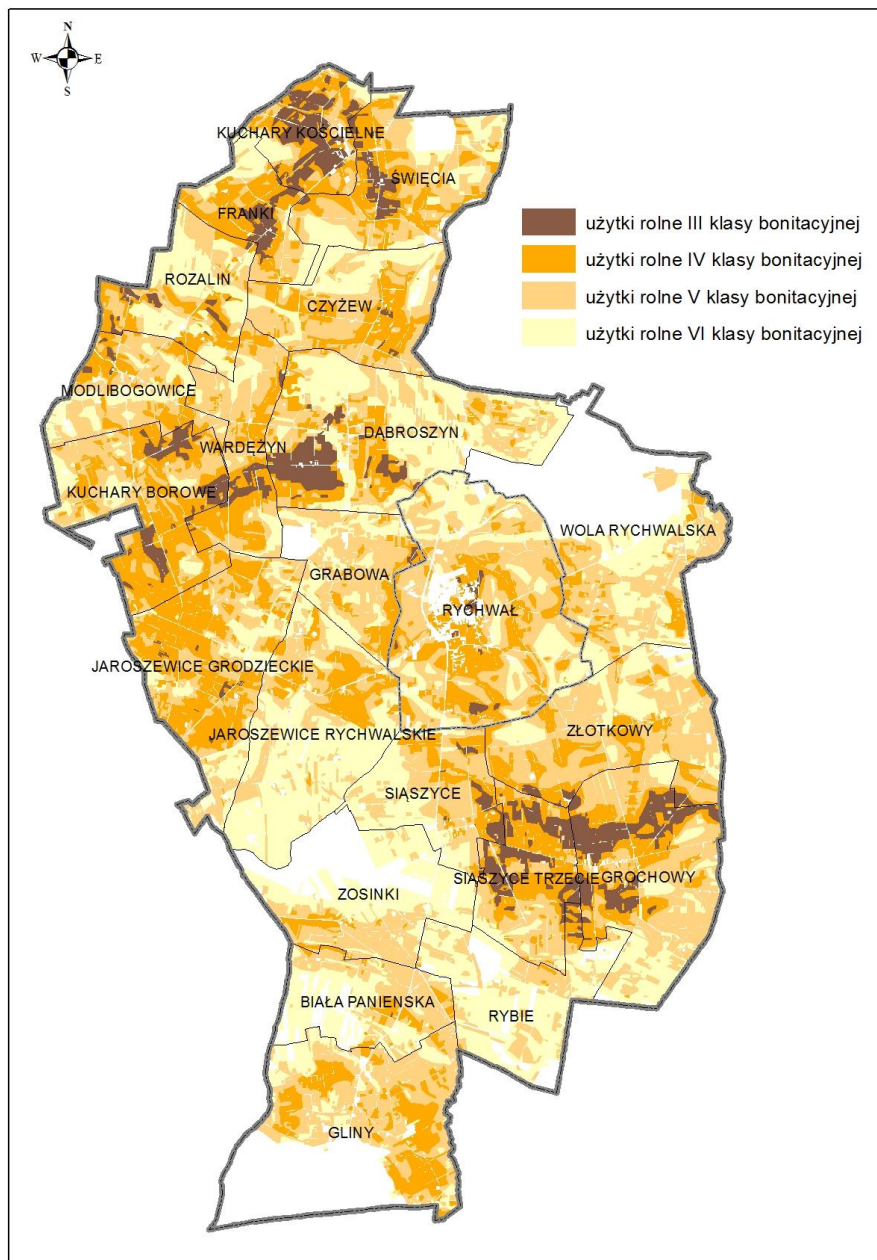
Uwarunkowania glebowe:

Na terenie gminy Rychwał dominują gleby V i VI klasy bonitacyjnej i stanowią ok. 69% powierzchni gruntów ornych. Gleby kas I i II nie występują, natomiast udział gleb klasy III w areale gminy stanowią ok. 6%, zaś klasy IV - 25%.

Około 91% powierzchni gruntów ornych gminy Rychwał stanowią gleby zaliczone do żytnich kompleksów przydatności rolniczej: żytniego bardzo dobrego (11%), żytniego dobrego (11%), żytniego słabego (40%) oraz żytniego bardzo słabego (29%). Gleby o najwyższej przydatności rolniczej (kompleks pszenno-dobry) stanowią jedynie około 3% ich ogólnej powierzchni. Pozostałą część zajmują gleby należące do kompleksów najslabszych (zbożowo - pastewnego mocnego i zbożowo - pastewnego słabego).

Gleby kompleksu żytniego słabego i bardzo słabego występują w północnej części gminy, w rejonie Czyżewa oraz w jej południowej części - w rejonie Białej Panieńskiej i Lubin. Gleby tych kompleksów znajdują się także w rejonie miasta Rychwał. We wschodniej części gminy przeważają gleby kompleksu żytniego słabego, ale w rejonie od Kuchar Kościelnych po Jaroszewice Rychwalskie występują gleby kompleksu żytniego dobrego wytworzone z piasków na glinie i żytniego bardzo dobrego wytworzone z glin i piasków gliniastych. Gleby hydrogeniczne (czarne ziemie właściwe i zdegradowane oraz gleby murszowo-mineralne) zajmują tereny położone po obu stronach Czarnej Strugi (rejon Zosinek i południowa część Jaroszewic Rychwalskich), Strugi Grabienieckiej (Modlibogowice) i Strugi Zarzewskiej (Wola Rychwałaska, Dąbroszyn, Świącia). W dnach dolin i niektórych zagłębieniach przeważają słabe i średnie użytki zielone, wytworzone na chronionych glebach torfowych, mułowo-torfowych i murszowatych, w niewielkim stopniu także na czarnych ziemiach właściwych lub zdegradowanych.

Rysunek 9. Klasy bonitacyjne użytków rolnych na terenie gminy Rychwał (opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej)

Ponadlokalne powiązania przyrodnicze:

Przez północną i południową część gminy przebiega korytarz ekologiczny Wzniesienia Tureckie – Lasy Kaliskie, który w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego został wskazany jako międzynarodowa i krajowa droga migracji zwierząt i roślin. Ponadto doliny rzek przepływających przez teren gminy (Struga Zarzewska, Struga Grabieniecka, Czarna Struga, Powa) tworzą regionalne i lokalne korytarze ekologiczne dolin rzecznych. Na tych obszarach ważne jest zachowanie ciągłości i spójności sieci ekologicznej stanowiącej drogi migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej organizmów żywych oraz wpływających na zmniejszenie negatywnych skutków izolacji obszarów cennych przyrodniczo.

Obszary i obiekty prawnie chronione:

Na terenie gminy Rychwał brak jest obszarowych form ochrony przyrody. Decyzją Wojewody Poznańskiego Nr RLSop4101/778/67 z dnia 5 lipca 1967 roku ustanowiono 1 pomnik przyrody. Jest nim pojedyncze drzewo - sosna pospolita o wysokości 25 m i obwodzie około 600 cm, znajdująca się w miejscowości Rybie.

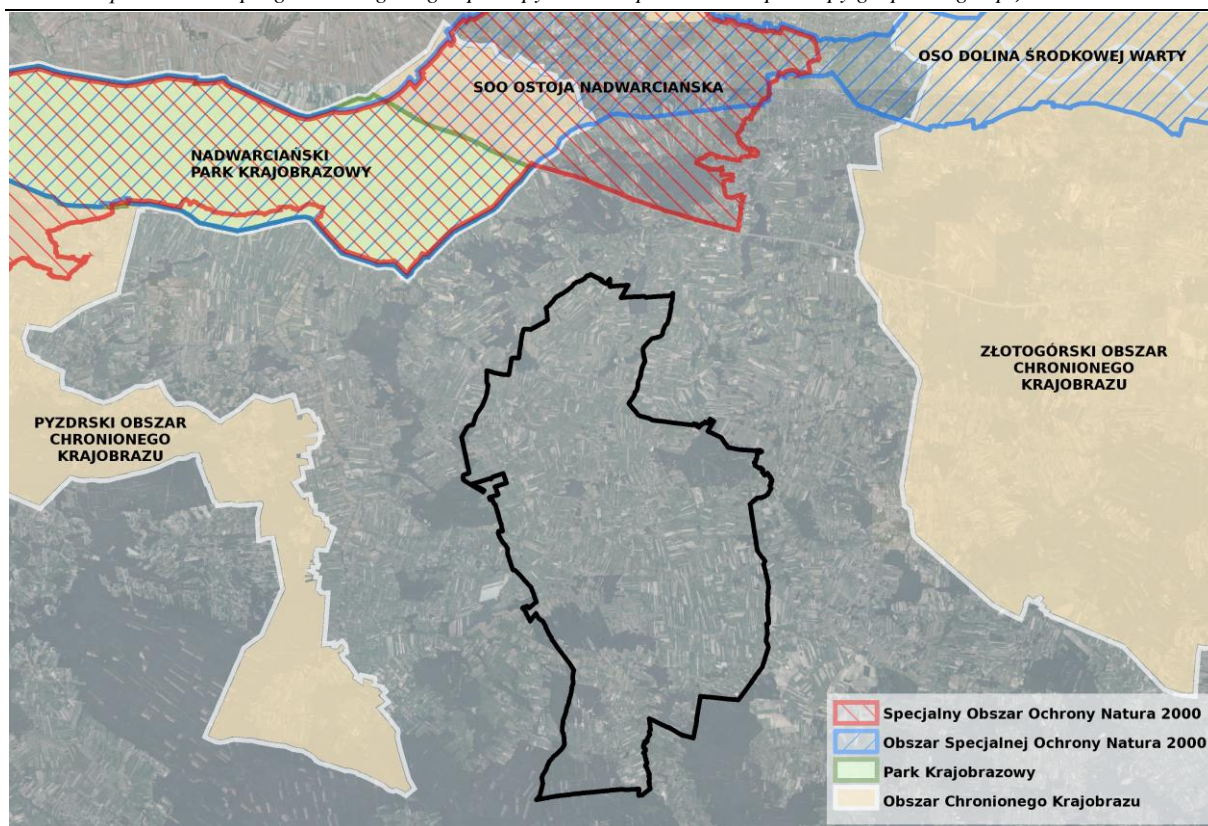
Fot. 19. Sosna pospolita w miejscowości Rybie

źródło: <http://powiat.konin.pl>

Obszary prawnie chronione na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody znajdują się na terenie gmin sąsiednich. Są to:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009 - w odległości ok 3 km od północnej granicy gminy Rychwał (m.in. gminy: Rzgów i Stare Miasto),
- Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Środkowej Warty PLB300002 - w odległości ok 3 km od północnej granicy gminy Rychwał (m.in. gminy: Rzgów i Stare Miasto),
- Nadwarciański Park Krajobrazowy - w odległości ok 4 km od północno zachodniej granicy gminy Rychwał (m.in. gmina Rzgów),
- Pyzdrowski Obszar Chronionego Krajobrazu - w odległości ok 4 km od północno zachodniej i zachodniej granicy gminy Rychwał (m.in. gmina Rzgów, Grodziec),
- Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu - w odległości ok 5 km od wschodniej granicy gminy Rychwał (m.in. gmina Tuliszków, Stara Miasto).

Rysunek 10. Obszary przyrodnicze objęte ochroną w sąsiedztwie gminy Rychwał (źródło: opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> oraz na podstawie <http://mapy.geoportal.gov.pl>)

Charakterystyka poszczególnych ekosystemów oraz ocena ich odporności na degradację i zdolności do regeneracji:

Lasy:

Lasy na terenie gminy Rychwał zajmują około 15% jej ogólnej powierzchni, czyli około 1796 ha. Lesistość gminy jest niższa od wskaźnika dla powiatu konińskiego (16,2%) i województwa wielkopolskiego (25,7%). Największe kompleksy leśne występują w wschodniej (Wola Rychwalska) i południowo zachodniej (Gliny, Rybie, Jaroszewice Rychwalskie, Zosinki, Biała Panińska). Lasy znajdujące się w południowej części gminy stanowią kontynuację dużych kompleksów leśnych zlokalizowanych w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

Na terenie gminy dominują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa. Są one administrowane przez Nadleśnictwo Grodziec oraz Nadleśnictwo Konin. Zajmują powierzchnię około 1 114 ha. W lasach państwowych dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna (najczęściej w wieku 20-100 lat), natomiast w lasach prywatnych sosna i dąb. Sosna stanowi ponad 95% drzewostanów leśnych. Dominującymi typami siedliskowym lasów są bory świeże (Bśw) oraz bory mieszane świeże (BMśw).

Monokultury sosnowe są podatne na szkodliwe czynniki biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne. Ich stan zdrowotny jest osłabiony ze względu na niski poziom wód gruntowych oraz wzmożone oddziaływanie szkodników. Mimo dużej zgodności z warunkami siedliskowymi, kompleksy te są ubogie florystycznie i faunistycznie. Większym udziałem drzew liściastych wyróżniają się jedynie obrzeża większych dolin rzecznych i obniżen terenowych. Rosnące tu lasy (bór wilgotny, ols) odznaczają się całkowita lub częściowa zgodnością drzewostanu z siedliskiem i stanowią w miarę odporne, stabilne ekosystemy.

Niektóre kompleksy administrowane przez nadleśnictwo Grodziec pełnią funkcje lasów ochronnych. Lasy zlokalizowane na zwymionych obszarach Równiny Rychwalskiej pełnią ważne funkcje glebochronne i wodochronne. Same lasy, jak i ich obrzeża, stanowią rejon siedliskowe cennych gatunków roślin i zwierząt. W planowaniu przestrzennym są one szczególnie chronione przed zmianą sposobu użytkowania. Lasy administrowane przez Nadleśnictwo Konin zostały zaliczone do kategorii lasów ochronnych ze względu na położenie w odległości mniejszej niż 10 km względem miasta o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. mieszkańców (Konina).

Ekosystemy łąkowe i pastwiska, zadrzewienia i nieużytki o cechach naturalnych:

Poza terenami leśnymi, najwyższe wartości przyrodnicze reprezentują łąki, pastwiska oraz nieużytki. Na terenie gminy Rychwał zajmują one dość znaczną powierzchnię (łąki zajmują teren o powierzchni ok. 971 ha, pastwiska - ok. 695 ha). Występują one w większości na podmokłych terenach w rejonie doliny Czarnej Strugi i Strugi Zarzewskiej, tworząc ważne dla zwierząt płaty ekologiczne. Ich wysoka wartość przyrodnicza wynika również z ich stosunkowo ekstensywnego użytkowania i wysokiego zróżnicowania gatunkowego.

Ekosystemy łąkowe z zadrzewieniami cechują się dobrymi zdolnościami regeneracyjnymi, wykazując się też wysoką odpornością na degradację. Sprzyja temu również fakt, iż duża część trwałych użytków zielonych na terenie gminy jest położona na stosunkowo dobrych glebach (IV klasy bonitacyjnej).

Należy pamiętać, że przeznaczanie łąk na grunty rolne lub inne formy zagospodarowania doprowadza do całkowitego zniszczenia półnaturalnej szaty roślinnej, a więc sytuacji, w której regeneracja jest bardzo trudna. Podobnie w przypadku zaniechania koszenia czy wypasu, zbiorowiska te, na skutek naturalnej sukcesji, mogą stracić swoje właściwości przyrodnicze.

Pola uprawne:

Największe arealy gruntów uprawnych znajdują się w północnej, centralnej i południowo-wschodniej części gminy Rychwał. Ich łączna powierzchnia razem z sadami wynosi ok. 7 467 ha, co stanowi ponad 64% powierzchni gminy.

Według danych GUS w 2010r. powierzchnia zasiewów wynosiła 6 553,62 ha, z czego zdecydowaną większość stanowiły zboża - 6 005,71 ha. Pozostałą część zasiewów stanowiły m.in. ziemniaki(134,36ha) i warzywa gruntowe (17,89 ha).

Funkcja środowiskowa pól uprawnych na terenie gminy Rychwał wynika z aktywności biologicznej i bezpośredniego sąsiedztwa ze strukturami przyrodniczymi wyższego rzędu tj. łąkami o cechach naturalnych, nieużytkami, zadrzewieniami i lasami. Stanowią one niejako uzupełnienie i bufor dla środowisk o wyższej randze przyrodniczej. W aspekcie odporności na degradację i zdolności do regeneracji, pola uprawne są ogniwem niezwykle słabym. Decyduje o tym przede wszystkim bardzo ograniczony skład gatunkowy – zazwyczaj jeden gatunek. Monokultury rolne są narażone na infekcje grzybowe i bakteryjne, spustoszenie na uprawach mogą czynić szkodniki owadzie. Stąd wynika potrzeba stosowania środków ochrony roślin.

Zieleń terenów zabudowanych:

Udział terenów zieleni urządzonej w gminie jest niewielki. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim dziwiwnastowieczny park podworski zlokalizowany w Dąbroszynie, a także park miejski przy ul. Tuliszkowskiej w Rychwale. Ponadto na terenie gminy znajdują się zadrzewione cmentarze rzymskokatolickie w miejscowościach Grochowy, Kuchary Kościelne oraz w Rychwale. Do terenów zieleni publicznej należy zaliczyć także skwer znajdujący się na obszarze Rynku Miejskiego oraz w rejonie ul. Grabowskiej i ul. Wiśniowej w Rychwale.

Fot. 20. Park miejski w Rychwale

Fot. 21. Skwer przy ul. Grabowskiej w Rychwale

Zieleń towarzysząca zabudowie jest zróżnicowana, zależy od jej lokalizacji, charakteru oraz zagospodarowania działki. Na niektórych, szczególnie większych posesjach zbiorowiska roślinne mają charakter typowo ozdobny, dominują tu trawniki, krzewy i drzewa często gatunków introdukowanych, oraz byliny kwitnące (poszczególne gatunki dobierane są na podstawie wyglądu, a ich nadrzędną funkcją jest poprawa estetyki). Ogrody przydomowe są najczęściej nieznacznych rozmiarów.

Trudno jest jednoznacznie scharakteryzować tereny zieleni towarzyszącej zabudowie w aspekcie zdolności do degeneracji i odporności na degradację. W przypadku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej udział powierzchni biologicznie czynnej jest stosunkowo wysoki, dlatego też powstałe tam środowiska funkcjonują prawidłowo. W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i produkcyjno-usługowej odporność terenów zieleni na degradację jest nieco niższa, głównie ze względu na większą intensyfikację zagospodarowania obszaru.

Świat roślinny i zwierzęcy:

Szata roślinna jest niezbyt bogata i mało urozmaicona. Dominującym gatunkiem jest sosna, która stanowi 95% drzewostanów leśnych. Wiąże się to z dominacją zbiorowisk borowych (głównie bory świeże oraz bory mieszane świeże).

Potencjalną roślinnością naturalną na obszarze gminy są:

- siedliska łąk - najbardziej przekształcone antropogenicznie, o dogodnych warunkach dla rozwoju rolnictwa, obejmujące głównie wyniesione powierzchnie terasowe,
- suboceaniczne bory sosnowe, typowe dla zwydmionych fragmentów teras i kontynentalne bory mieszane,
- łąki jesionowo-olchowe i olsy, charakterystyczne dla dolin rzecznych i płytkich obniżen terenowych.

Obszary cenne przyrodniczo na terenie gminy to śródleśne bagna, oczka wodne, naturalne i półnaturalne łąki, torfowiska, wrzosowiska, wydmy, starorzecza, fragmenty marginalnych siedlisk leśnych oraz fragmenty dobrze wykształconych siedlisk leśnych z bogatą florą i fauną. Stanowią one w większości pozostałości po naturalnych ekosystemach, które są szczególnie cenne dla silnie przekształconego środowiska. Często są także miejscem występowania roślin i zwierząt chronionych i rzadkich.

Na terenie nadleśnictwa Grodziec, w którego zasięgu jest położony niemal cały obszar gminy i miasta Rychwał stwierdzono obecność gatunków roślin objętych ochroną ścisłą i częściową. Są to m.in.:

- Bagno zwyczajne (*Ledum palustre*),

- Kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium*),
- Rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*),
- Jarzab brekinia (*Sorbus torminalis*)
- Grzybienie białe (*Nymphaea alba*),
- Goździk piaskowy (*Dianthus arenarius*),
- Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*),
- Podkolan biały (*Platanthera bifolia*).

Ponadto na terenie obrębu Zosinki stwierdzono obecność płucnicy islandzkiej (*Cetraria islandia*), natomiast na obszarze obrębów Dąbroszyn i Wola Rychwańska - widłaka goździstego (*Lycopodium clavatum*).

W granicach administracyjnych Nadleśnictwa Grodziec można wyróżnić także zwierzęta objęte ochroną gatunkową. W wyniku badań zinwentaryzowano występowanie: 26 gatunków ptaków, 10 gatunków ssaków, 13 gatunków płazów i gadów oraz 7 gatunków owadów chronionych i rzadkich. Ptaki to m.in: dzięcioły, żuraw, myszołów zwyczajny, kania ruda, podgorzałka i pustułka. Wśród ssaków są to: nietoperze (gacek brunatny, gacek szary, nocek duży, borowiaczek, mopek), jeź europejski, wiewiórka, kret, oraz bóbr europejski. Płazy objęte ochroną gatunkową to m.in: traszka zwyczajna, grzebiuszka ziemna, ropucha zielona, żaba trawna oraz kumak nizinny.

Główne źródła zagrożeń środowiska:

Zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych:

- odprowadzanie ścieków komunalnych do wód powierzchniowych
- zanieczyszczenie wód na skutek wydostania się ścieków z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych,
- niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy w gospodarstwach rolnych,
- zanieczyszczenia obszarowe – spływy powierzchniowe z użytków rolnych, spowodowane niewłaściwym stosowaniem nawozów sztucznych i organicznych oraz środków ochrony roślin,
- deponowanie odpadów (tzw. dzikie wysypiska) w ciekach wodnych oraz na powierzchni terenu
- rosnący pobór wód na cele bytowe
- ryzyko wystąpienia suszy bądź podtopień.

Zagrożenia dla powietrza atmosferycznego:

- niska emisja – związana jest z wykorzystywaniem węgla kamiennego jako głównego paliwa do wytwarzania ciepła w gospodarstwach domowych zaopatrywanych z indywidualnych systemów grzewczych,
- emisja ze źródeł komunikacyjnych – odnotowany wzrost natężenia ruchu na drodze krajowej nr 25 i drodze wojewódzkiej,
- napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiednich.

Zagrożenia dla gleb i powierzchni terenu:

- nadmierne zakwaszenie gleb na terenach rolnych – prowadzi do obniżenia ich jakości. Sprzyjają mu czynniki antropogeniczne, takie jak: zanieczyszczenie powietrza, składowanie kwaśnych i kwasotwórczych odpadów, czy stosowanie nawozów fizjologicznie kwaśnych,
- nadmierne rozlewanie się zabudowy na terenach, na których występują gleby wysokich klas bonitacyjnych,
- degradacja środowiska na skutek eksploatacji złóż węgla brunatnego,

- zmniejszenie zawartości materii organicznej w glebach w wyniku zmian klimatycznych.

Zagrożenia dla terenów zieleni :

- nadmierna wycinka drzew w ramach pielęgnacji zieleni,
- przekształcanie terenów w sąsiedztwie dolin rzecznych, np.: pod uprawy rolne,
- presja zabudowy na obszary bezpośrednio sąsiadujące z terenami leśnymi,
- monokultura sosnowa, podatna na szkodliwe czynniki biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne,
- zagrożenie pożarami oraz ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi jak huragany oraz trąby powietrzne.

Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych oraz stanu zachowania walorów krajobrazowych, w tym krajobrazu kulturowego:

Zasoby przyrodnicze oraz wartości krajobrazowe na analizowanym obszarze są stosunkowo wysokie i dobrze zachowane. Największym walorem przyrodniczo–krajobrazowym gminy jest obecność dolin rzecznych, wzdłuż których ukształtowały się łąki i pastwiska, porozcinane zadrzewieniami. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż zabudowa w części wiejskiej gminy (zwłaszcza w części południowej) często ma charakter rozproszony, co negatywnie wpływa na krajobraz, podobnie z resztą jak elektrownie wiatrowe zlokalizowane w Białej Panieńskiej oraz w Dąbroszynie.

Krajobraz kulturowy jest reprezentowany przede wszystkim przez obszary i obiekty zabytkowe, w tym wpisane do rejestru zabytków. Najważniejszy z nich to historyczny układ urbanistyczny miasta Rychwał. Obiekty te podlegają ochronie na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony zabytków.

Wnioski:

Podstawowe uwarunkowania przyrodnicze gminy i miasta Rychwał to:

- **brak obszarowych form ochrony przyrody - objęty ochroną jest jeden pomnik przyrody znajdujący się na terenie miejscowości Rybie,**
- **słabo rozwinięta sieć rzeczna**
- **dominacja gleb niskich klas bonitacyjnych (IV, V),**
- **lesistość na terenie gminy - ok. 15%,**
- **występowanie na terenie gminy lasów ochronnych,**
- **występowanie na terenie gminy złóż węgla brunatnego,**
- **niezadowalający stan czystości wód powierzchniowych,**

Jako główne cele w zakresie kształtowania struktury przyrodniczej w gminie i mieście Rychwał należy określić:

- **ochronę użytków zielonych przed osuszaniem i zarastaniem prowadzącym do utraty siedlisk i zanikania tych obszarów,**
- **ochronę kompleksów leśnych i obszarów zadrzewień, utrzymanie oraz wzmocnienie ich ekologicznych funkcji,**
- **utrzymanie ciągłości ekologicznej w gminie i zapobieganie fragmentaryzacji najcenniejszych przestrzeni przyrodniczych,**
- **utrzymanie otwartych przestrzeni, głównie terenów rolnych i użytków zielonych, jako struktur współbudujących powiązania środowiskowe oraz krajobraz.**

Jako główne cele w zakresie kształtowania krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego należy uznać:

- **utrzymanie przestrzeni otwartych, jako struktur pozytywnie wpływających na krajobraz,**
- **przeciwdziałanie nadmiernemu rozpraszaniu się zabudowy poza obszary zwartej zabudowy poszczególnych miejscowości,**
- **ochronę obiektów zabytkowych ujętych w rejestrze i gminnej ewidencji zabytków, a także krzyży, kapliczek, miejsc pamięci, cmentarzy i innych obiektów o wartościach kulturowych.**

ROZDZIAŁ 6

STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓLCZESNEJ

Rys historyczny:

Pierwsza wzmianka źródłowa dotycząca Rychwała pochodzi z 1394 roku. W okresie 1394-1416 miasto uzyskało prawa miejskie. Miasto lokowane było na prawie niemieckim i stanowiło szlachecką własność prywatną. O jego rozwoju decydowały przede wszystkim czynniki własnościowe, gospodarcze i społeczne.

Na przełomie XIV i XV wieku na terenie Rychwała znajdował się zamek obronny z basztami i fosami, zbudowany na sztucznej wyspie. Był on własnością Jana z Rychwała, który swoją córkę Annę wydał za Marcina Zarembę ze Sławska. Ród Zarembów należał wtedy do najpotężniejszych rodów wielkopolskich. W 1437 roku został on mianowany przez króla Władysława Jagiełłę wojewodą kaliskim za zasługi rycerskie.

Tytułarnymi dziedzicami Rychwała byli kolejno: Szymon, Mikołaj oraz synowie Mikołaja Wojciech i Jan. Ci ostatni znani byli w okolicy z porywczości i szalonego temperamentu. Świadczą o tym liczne procesy oraz sposób w jaki zginęli: Jan w wyniku pojedynku, Wojciech natomiast został stracony za rozbój.

Po ich śmierci w 1574 roku właścicielem Rychwała został Gabriel Złotkowski i jego syn Stanisław. Rychwał należał wówczas do miast średniej wielkości, co potwierdza zapis w rejestrze poboru czyży, czyli specjalnego podatku płaconego na rzecz wojny trzynastoletniej z Zakonem Krzyżackim oraz fakt, że w 1458 roku zobowiązany był wystawić 6 pieszych w wojnie z Krzyżakami.

W 1579 roku czynne były 3 gorzelnie, funkcjonowali 3 szynkarze, 2 komorników oraz 16 innych rzemieślników. Połowa XVI i początek XVII wieku to trudny okres dla Rychwała. Mimo nie najlepszej sytuacji gospodarczej i społecznej miasto musiało płacić podatki i inne świadczenia na rzecz właściciela i skarbu państwa. Sytuację pogarszały ponadto liczne pożary.

W 1616 roku Rychwał przeszedł na własność Andrzeja Złotnickiego. Znalazł on skuteczny sposób na poprawę sytuacji, a mianowicie zmiany w strukturze gospodarczej i własnościowej miasta. W latach 1616-1624 dokonał on licznych zapisów oraz nadań domów, ziemi i łąk.

Lata 1648-1721 to w Polsce okres ciągłych wojen. Rychwał i okoliczne wsie zaczęły pustoszeć. Złą sytuację pogłębiały epidemie, liczne pożary i głód. Miasto i okolice gnębiła „plaga wojenna” – grabież. Dokonywały jej wojska ściągając kontrybucję, dokonując gwałtów na ludności i powodując ogromne straty. W złej kondycji znajdował się zamek, wiatraki dworskie, budynki w mieście (łącznie z domem burmistrza) i stawy.

W XVIII wieku funkcjonowała w Rychwale gmina żydowska, licząca 120 mieszkańców. Żydzi po początkowych trudnościach, w II połowie XVIII wieku zaczęli osiągać sukcesy ekonomiczne. Okres ten sprzyjał rozwojowi całego miasta. Zbiory były dobre, rozwijała się działalność gospodarcza, powstawały nowe osady wiejskie.

W wyniku II rozbioru Polski, Rychwał trafił pod panowanie pruskie. Liczył wtedy 175 mieszkańców. Dwanaście lat później został przejęty przez Rosjan, stając się częścią Królestwa Polskiego, zwanego Kongresowym.

Działania powstańcze, które miały miejsce wówczas na terenie Polski, nie dotarły bezpośrednio do Rychwała. Skierowały się natomiast na północ, do Dąbroszyna, gdzie miała miejsce potyczka z Rosjanami. Powstańcy na krótko schronili się w lasach grabowskich, gdzie na szczycie góry

pochowali poległych. Kolejna potyczka z Rosjanami miała miejsce we wsi Grochowy. Była to walka zwycięska, choć nie bez ofiar. Na cmentarzu w Grochowach znajduje się mogiła poległych wojowników.

Po upadku powstania w 1864 roku na mocy ukazu carskiego rozpoczęto likwidację miasta. W 1870 roku Rychwał stracił prawa miejskie. Jediną działalnością na jaką zezwolił zaborca było powstanie straży pożarnej 17 lipca 1902 roku. Stała się ona bardzo ważnym elementem życia społecznego i kulturalnego, integrującego miasto i okolicę. Kolejną inicjatywą było otwarcie biblioteki i czytelnicy w 1907 roku.

Podczas I wojny światowej Rychwał przejęli Niemcy. Pojawiła się wtedy szansa na odzyskanie praw miejskich. W styczniu 1917 roku w Warszawie władze niemieckie podjęły decyzję o przywróceniu Rychwałowi praw miejskich. Miesiąc później odbyły się pierwsze wybory do Rady Miejskiej.

W 1926 roku wojewoda łódzki zarządził rozwiązanie Rady Miejskiej w Rychwale. Ważnym argumentem przemawiającym za tym był fakt przyłączenia w 1922 roku do miasta okolicznych wsi, które łącznie liczyły ponad 800 mieszkańców i nie miały swoich przedstawicieli w Radzie. Pierwsze wybory do Rady Miejskiej w Rychwale w niepodległej Polsce odbyły się 29 czerwca 1927 roku. W okresie II Rzeczypospolitej w Rychwale urzędowało 4 burmistrzów.

W czasie II wojny światowej Rychwał ominęły główne działania wojenne. 15 września 1939 roku wojska niemieckie wkroczyły do miasta, a 8 listopada miało miejsce oficjalne przejęcie władzy w Rychwale przez komisarzycznego burmistrza Reinholda Weilanda. W mieście panował głód, niedobór mięsa i tłuszczów, choroby – zwłaszcza u dzieci i młodzieży. Wysiedlono Żydów, bogatych właścicieli warsztatów, przedsiębiorstw handlowych i gospodarstw rolnych. Na opuszczone przez nich miejsca przesiedlano Niemców, głównie ze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, republik nadbałtyckich i Rumunii.

Rychwał został wyzwolony 20 stycznia 1945 roku, a wszelkie zniszczenia odbudowano. Uporządkowano i utwardzono większość dróg, Straż Pożarna otrzymała nowy sprzęt gaśniczy, zakupiono instrumenty muzyczne dla orkiestry, unowocześniono targ zwierzęcy, zakupiono dwie apteczki weterynaryjne. Udało się również uporządkować oraz wyposażyć w sprzęt i pomoce szkołę, przedszkole, bibliotekę, świetlicę i czytelnicy. Pierwszym burmistrzem po wojnie był Jan Grzegorzewski, wybrany w 1946 roku, wcześniej tymczasowo funkcję tę sprawował Stanisław Osajda.

1 stycznia 1973 roku, kiedy to utworzono gminy, powołano w Rychwale Radę Narodową Miasta i Gminy. W jej skład weszło 43 radnych. Organem wykonawczym i zarządzającym w Urzędzie Miasta i Gminy był naczelnik. Pierwszym naczelnikiem został Józef Drewniacki. W latach 1979-1989 był nim Bogdan Paś, a następnie Andrzej Cholewicki – od 1990 roku burmistrz. 4 stycznia 1973 roku oddano do użytku nową siedzibę Urzędu Gminnego, a 20 lipca 1976 roku budynek administracyjny urzędu miasta. Rozbudowana została dawna szkoła, w której dziś mieści się Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. W 1984 roku oddano do użytku nowy budynek, w którym obecnie znajduje się: Szkoła Podstawowa imienia Arkadego Fiedlera.

W 1990 roku odbyły się wybory do Rady Miejskiej. Wybrano wówczas 23 radnych. Rada wybrała ze swojego grona przewodniczącego i dwóch zastępców oraz zarząd składający się z 5 osób wraz z burmistrzem.

Charakterystyka wartości kulturowych gminy:

W obszarach wiejskich gminy Rychwał jedynym terenem o szczególnych walorach wynikających z uwarunkowań historycznych jest zespół dworski i folwarczny w Dąbroszynie. Poza tym na terenie gminy nie rozpoznano historycznych układów ruralistycznych.

Najistotniejszym elementem krajobrazu kulturowego gminy jest historyczny układ urbanistyczny Rychwała (wpisany do rejestru zabytków pod nr A-466/207). Został on ukształtowany w średniowieczu, z elementami rozwiniętymi w XVIII w oraz na przełomie XIX i XX w. Jego centralną część stanowi prostokątny Rynek, urządony jako skwer. Obejmuje on również cmentarz katolicki i kościół pw. Świętej Trójcy, zespół dworski, a także zabudowę mieszkaniową z przełomu XIX i XX w. rozciągającą się wzdłuż ul. Kaliskiej, Konińskiej i Kościelnej. W 2011 r. przeprowadzono rewitalizację rynku. Uporządkowano zielen, wprowadzono nowe nasadzenia drzew i krzewów ozdobnych, założono trawniki i kwietniki, wykonano alejki spacerowe.

Fot. 22. Zabudowa mieszkaniowo-usługowa tworząca południową pierzeję Rynku w Rychwale

Fot. 23. Rynek miejski w Rychwale

Istotne dziedzictwo kulturowe gminy tworzą obiekty sakralne. Na terenie gminy Rychwał znajdują się następujące zabytkowe kościoły: kościół p.w. Św. Doroty z pocz. XX w. w Grochowach, kościół p.w. Wszystkich Świętych z końca XVIII w. w Kucharach Kościelnych, kościół p.w. Św. Trójcy z XV w. w Rychwale oraz kościół p.w. Św. Rocha z pocz. XX w. w Dąbroszynie.

Najistotniejszą przestrzenią zurbanizowaną na terenie gminy jest samo miasto Rychwał. Zachowanie charakteru urbanistycznego miasta wynika z uwarunkowań kulturowych oraz krajobrazowych. Współczesny Rychwał posiada dobrze zachowany historyczny układ przestrzenny, odzwierciedlający kolejne fazy rozwoju miasta. Ponadto na terenie gminy znajdują się zabytkowe cmentarze: w Grochowach, Kucharach Kościelnych, Rychwale (w tym cmentarz żydowski) i w Święci (cmentarz ewangelicki).

Fot. 24. Cmentarz rzymskokatolicki w Rychwale

Fot. 25. Cmentarz rzymskokatolicki w Kucharach Kościelnych

Oprócz zabytków nieruchomych, dziedzictwo kulturowe gminy Rychwał tworzą liczne stanowiska archeologiczne. Są one rozmieszczone na terenie całej gminy. W zdecydowanej większości są one związane z kulturą łużycką i przeworską.

Istotnym elementem krajobrazu kulturowego gminy są liczne kapliczki i krzyże przydrożne. Ich powstanie jest często związane z pamiętnym wydarzeniem historycznym lub tragiczną śmiercią, ukazywaniem się duchów lub strachów. Miały one zapewniać ochronę, wypraszać łaski lub zbawienie dla zmarłych, strzec przed niebezpieczeństwem. Są one nadal otaczane czcią i bardzo troskliwą opieką mieszkańców.

Fot. 26. Kapliczka przydrożna w Złotkowach

Fot. 27. Kapliczka przy kościele w Grochowach

Zabytki:

Przeszłość historyczną opisywanych terenów dokumentują stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe. W obrębie gminy Rychwał do rejestru zabytków nieruchomości województwa wielkopolskiego wpisano następujące obiekty i obszary:

- zespół dworski w Dąbroszynie (nr rej. zab. 241/Wlkp/A z dnia 12.09.1969 i 1.08.2005);
  - dwór z I poł XIX w.,
  - oficyna z I poł. XIX w.,
  - brama z I poł. XIX w.,
  - park krajobrazowy z I poł. XIX w.,
- zespół kościoła parafii p.w. Św. Doroty w Grochowach (nr rej. zab. 347/Wlkp/A z dnia 19.06.2006):
  - kościół z 1908-1912 r.,
  - cmentarz przykościelny z I poł. XVI w.,
  - ogrodzenie z bramą z pocz. XX w.,
- cmentarz rzymskokatolicki w Grochowach z I poł. XIX w. (nr rej. zab. 515/256/A z dnia 13.06.1995 r.),
- kościół parafii p.w. Wszystkich Świętych w Kucharach Kościelnych z 1795 r. (nr rej. zab. 138/733/A z dnia 12.09.1969 r.),
- cmentarz rzymskokatolicki w Kucharach Kościelnych z I poł. XIX w. (nr rej. zab. 514/255/A z dnia 13.06.1995 r.),
- układ urbanistyczny miasta Rychwał, XIV-XIX w. (nr rej. zab. 466/207/A z dnia 31.12.1995 r.),
- kościół parafii p.w. Świętej Trójcy w Rychwale (nr rej. zab. 139/734/A z dnia 12.09.1969 r.),
- cmentarz rzymskokatolicki w Rychwale z I poł. XIX w. (nr rej. zab. 513/254/A z dnia 13.06.1995 r.),
- relikty starego dworu w Rychwale z I poł. XIX w. (nr rej. zab. 238/1699/A z dnia 4.04.1975 r.).

Fot. 28. Kościół parafii pw. Św. Trójce w Rychwale

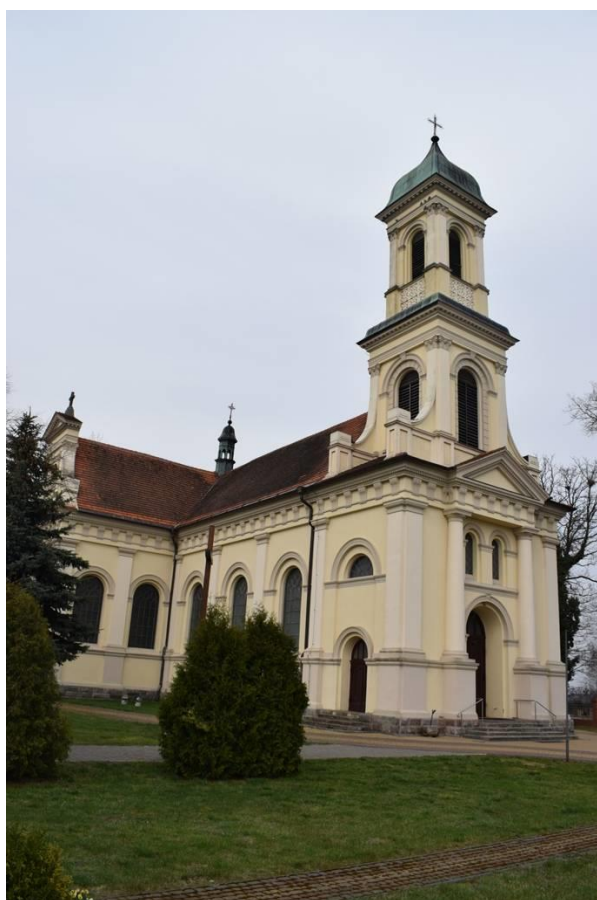
Fot. 29. Kościół parafii p.w. Wszystkich Świętych w Kucharach Kościelnych

Fot. 30. Brama zespołu dworskiego w Dąbroszynie

Fot. 31. Ruiny dworu w zespole dworskim w Dąbroszynie

Fot. 32. Kościół parafii p.w. Św. Doroty w Grochowach

Fot. 33. Cmentarz rzymskokatolicki w Grochowach

Fot. 34. Cmentarz przykościelny w Grochowach

Stan zachowania zabytków wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Rychwał jest zróżnicowany:

- stan zachowania zespołu dworskiego w Dąbroszynie oceniany jest jako zły - dwór posiada jedynie częściowo zachowane mury oraz szątkowo zachowaną stolarkę drzwiową i okienną. W 2013 r. Gmina wystąpiła z wnioskiem o wykreślenie obiektu z rejestru zabytków. Stan zachowania oficyny jest dobry (remont w 2010 r.). Park założony został w stylu krajobrazowym, uzupełnieniem jego układu przestrzennego jest niewielki staw. Park został częściowo uporządkowany w rejonie szkoły, na pozostałym obszarze jest zaniedbany. Konieczna jest jego rewaloryzacja.

Brama usytuowana jest w południowo-zachodniej części założenia parkowego. Jest ona murowana i otynkowana, z przeszłami zdobionymi spływami wolutowymi.

- stan zachowania zespołu kościoła parafii p.w. Św. Doroty w Grochowach oceniany jest jako dobry - w kościele w 1992 r. wymieniono posadzkę w prezbiterium oraz odnowiono wnętrze kościoła, natomiast w latach 2005-2009 przeprowadzono remont elewacji.

Na cmentarzu przykościelnym znajdują się nagrobki właścicieli dóbr Siąszyce.

Stan techniczny bramy i ogrodzenia cmentarza przykościelnego jest umiarkowany. W 2012 r. rozpoczęto prace związane z zagospodarowaniem terenu wokół kościoła oraz naprawę ogrodzenia.

Cmentarz katolicki został założony w I poł. XIX w. Najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z 1880 r. Ponadto licznie zachowały się nagrobki i mogiły z I poł. XX w. Na cmentarzu znajduje się również mogiła powstańców styczniowych. Stan zachowania cmentarza jest dobry.

- stan zachowania kościoła parafii p.w. Wszystkich Świętych w Kucharach Kościelnych oceniany jest jako dobry - kościół został wzniesiony w 1795 r. Jest to kościół drewniany, o konstrukcji zrębowej, na rzucie prostokąta, z dachem pokrytym blachą. W latach 1990-1991 odnowiono wnętrze kościoła, zaś s 2013 r. rozpoczęto remont kapitalny obiektu.
- stan zachowania kościoła parafii p.w. Świętej Trójcy w Rychwale ocenia się jako dobry - kościół został odbudowany w latach 1790-1800. Ze starej budowli zachował się gotycki szczyt fasady. Budynek jest murowany, otynkowany, założony na planie prostokąta z prezbiterium od wschodu zakończoną półkolistą absydą. Gruntownego remontu świątyni dokonano w latach 1973-1974, kolejny remont przeprowadzono w latach 2000-2001. W 2010 r. w kościele wymieniono posadzkę.
- stan zachowania dworu w Rychwale oceniany jest jako zły - do dnia dzisiejszego zachowała się jedynie kondygnacja piwnic dworu, przekryta sklepieniem kolebkowym.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków są jednocześnie obiektami będącymi w wojewódzkiej oraz w gminnej ewidencji zabytków. Poniżej przedstawiono wykaz wszystkich obiektów włączonych do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

Tabela 3. Obiekty i obszary znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Obiekt, okres powstania	Miejscowość
1	Dom murowany nr 46 z ok 1900 r.**	Biała Panieńska
2	Zespół dworski: – dwór murowany z I poł. XIX w., – oficyna (obecnie szkoła) z I poł. XIX w. (odbudowana w 1990 r.), – brama murowana z I poł. XIX w., – park krajobrazowy z I poł. XIX w.*	Dąbroszyn
3	Kościół parafii p.w. Św. Rocha z 1925-1926 r.	
4	Zespół folwarczny: – obora murowana z końca XIX w., – wozownia (obecnie dom mieszkalny nr 45) z końca XIX w., – stajnia (obecnie budynek gospodarczy nr 45) z końca XIX w.,** – ośmiorak (obecnie dom mieszkalny nr 36) z ok. 1920 r.	
5	Dom drewniany nr 25 z ok 1900 r.	
6	Kapliczka murowana z I. poł. XX w.**	

7	Zagroda nr 24: – dom glinianio-murowany z końca XIX w., – budynek gospodarczy glinianio-murowany z końca XIX w.**	Gliny
8	Dom mieszkalny nr 40 z 1905r.**	
9	Dom drewniany nr 49 z pocz XX w.**	
10	Dwór murowany z 3 ćw. XIX w.	Grabowa
11	Dom mieszkalny nr 15 murowany z pocz. XX w.	
12	Zespół kościoła parafii p.w. Św. Doroty: – kościół murowany z 1908-1912 r., – cmentarz przykościelny z I poł. XVI w., (nieczynny), – brama i ogrodzenie cmentarza przykościelnego z pocz. XX w.*	Grochowy
13	Cmentarz rzymskokatolicki z I poł. XIX w.*	
14	Pomnik powstańców styczniowych 1863r. **	
15	Dom mieszkalny nr 41, murowany z 1934 r.	
16	Dom mieszkalny nr 49, murowany z pocz. XX w.**	
17	Dom murowany nr 5 z ok 1912 r.**	
18	Zagroda nr 42: – dom drewniany z ok. 1900 r., – stodoła drewniana z ok. 1900 r.	Kuchary Borowe
19	Zespół kościoła parafii p.w. Wszystkich Świętych: – kościół drewniany z 1795 r. (wyremontowany w 1978 r.),* – dzwonnica drewniana z przełomu XVIII i XIX w. (wyremontowana w 1978 r.), – plebania murowana z 1928 r., – ogrodzenie z bramą z przełomu XIX i XX w.	Kuchary Kościelne
20	Cmentarz rzymskokatolicki z I poł. XIX w.*	
21	Dom glinianio-murowany nr 38 z 1910 r.**	Rybie
22	Układ urbanistyczny, XIV-XIX w. (lokacja w II poł. XIV w. lub na początku XV w.)*	
23	Zespół kościoła parafii p.w. Świętej Trójcy: – kościół murowany z 1476 r. (przebudowany w 1574 r., latach 1790-1800 oraz w 1874 r.),* – dzwonnica murowana z 1914 r., – plebania murowana z ok. 1939 r., – ogrodzenie z przełomu XIX i XX w., – organistówka glinianio-murowana z końca XIX w.	
24	Cmentarz rzymskokatolicki z I poł XIX w.*	
25	Ogrodzenie z bramą cmentarza rzymskokatolickiego z II poł. XIX w.	Rychwał
26	Cmentarz żydowski (nieczynny)	
27	Zespół dworski: – relikty starego dworu na wyspie z XVII w.*, – oficyna murowana z ok. 1912 r. (obecnie dom przy ul. Kaliskiej 7), – młyn murowany z ok. 1915 r., – obora murowana z 1920r. – park krajobrazowy z poł. XIX w.	
28	Dom murowany przy ul. Konińskiej 1 z II poł XIX w.**	
29	Dom murowany przy ul. Konińskiej 6 z 1853 r.	

30	Dom murowany przy ul. Konińskiej 7 z II poł. XIX w.	
31	Dom murowany przy ul. Konińskiej 20 z pocz. XX w.	
32	Dom murowany przy ul. Konińskiej 22 z pocz. XX w.	
33	Dom murowany przy ul. Konińskiej 32 z końca XIX w.	
34	Dom murowany przy ul. Konińskiej 40 z II poł XIX w.***	
35	Dom murowany przy ul. Konińskiej 75 z pocz. XX w.	
36	Dom murowany przy ul. Tuliszowskiej 1 (obecnie biblioteka) z II poł. XIX w. (przebudowany w 2005 r.)	
37	Dom murowany przy ul. Tuliszowskiej 6 z 1905r.**	
38	Dom murowany przy ul. Tuliszowskiej 11 z I. ćw. XX w.	
39	Dom murowany przy ul. Tuliszowskiej 40 z I. ćw. XX w.	
40	Dom murowany przy ul. Tuliszowskiej 42 z I. ćw. XX w.	
41	Dom murowany przy ul. Tuliszowskiej 44 z I. ćw. XX w.	
42	Dom murowany przy pl. Wolności 2 z ok. poł. XIX w.**	
43	Dom murowany przy pl. Wolności 9 z II poł. XIX w.	
44	Dom murowany przy pl. Wolności 10 z I. ćw. XX w.***	
45	Ratusz, ob. Urząd Miasta i Gminy z 1973 r.**	
45	Dom murowany przy pl. Wolności 19 z II poł. XIX w.	
46	Dom murowany przy pl. Wolności 26 z II poł. XIX w.**	
47	Dom murowany przy pl. Wolności 27 z XIX/XX w.**	
48	Wiatrak Koźlak (drewniany) z ok. poł. XIX w.	
49	Kapliczka murowana z ok. poł. XX w.	Siąszyce
50	Cmentarz ewangelicki z I poł. XIX w. (nieczynny)	Święcia
51	Dom drewniany nr 7 z II poł. XIX w.	Wola Rychwalska
52	Dom drewniany nr 13 z początku XX w.	
53	Dom drewniano-gliniany nr 23 z ok. 1920 r.	
54	Dom drewniano-gliniany nr 24 z początku XIX w.	

źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków

*obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Wielkopolskiego

** obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, nie będące w gminnej ewidencji zabytków

*** obiekty ujęte jedynie w gminnej ewidencji zabytków

Fot. 35. Dwór w Grabowej

Fot. 36. Park z I poł. XIX w. w Rychwale

Fot. 37. Biblioteka w Rychwale

Fot. 38. Oficyna w zespole dworskim w Rychwale (obecnie budynek mieszkalny)

Spośród obiektów ujętych w GEZ 2 obiekty: zagroda nr 42 w Kucharach Borowych (dom mieszkalny i stodoła) oraz dom mieszkalny na Placu Wolności 19 w Rychwale zostały poddane rozbiórce. Należy zatem w tym zakresie uaktualnić gminną ewidencję zabytków.

Do istotnych zagrożeń obiektów zabytkowych na terenie gminy należy zaliczyć wprowadzanie nowatorskich form zabudowy, które wypierają pozostałości dawnych form budowlanych. Zagrożeniem jest również dowolne remontowanie obiektów, mogące prowadzić m.in. do likwidacji dekoracji architektonicznych, czy zamurowywania otworów okiennych.

Ważnym problemem są również możliwości finansowania prac przy obiektach zabytkowych. Realne potrzeby często przekraczają środki finansowe przeznaczone na te cele. Element finansowy jest często czynnikiem hamującym wszelkie prace rewaloryzacyjne.

Oprócz wyżej wymienionych obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków, na terenie gminy występują stanowiska archeologiczne. Obszar gminy Rychwał został rozpoznany w ramach AZP – Archeologicznego Zdjęcia Polski (arkusze AZP: 58-39, 59-38, 59-39, 59-40, 60-38, 60-39, 60-40, 61-36, 61-40, 62-39). Na terenie gminy Rychwał znajduje się 327 stanowisk archeologicznych. Są to przede wszystkim osady ludności kultury pucharów lejkowatych, ludności kultury łużyckiej i ludności kultury przeworskiej oraz z okresu wczesnego średniowiecza.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy pochodzą z epoki kamienia mezolitu (8000 lat p.n.e.). Od tego czasu obszar obecnej gminy Rychwał był nieprzerwanie zasiedlony, o czym świadczą znaleziska z następnych epok. Z neolitu pochodzą liczne ślady osadnictwa ludności kultury pucharów lejkowatych. Charakterystyczną cechą tej kultury w zakresie obrządku pogrzebowego były monumentalne grobowce megalityczne w postaci długiego (ok. 130 m) trójkątnego kopca obstawionego wielkimi kamieniami. Pochówki w obudowie kamiennej znajdowały się pod nasypem grobowca.

Rozwój osadnictwa na terenie gminy miał miejsce w środkowym i późnym okresie epoki brązu. Na ziemiach polskich zaczęła się wówczas rozwijać kultura łużycka, zaliczana do wielkiego kompleksu kultur popielnicowych. Osadnictwo kultury łużyckiej na terenie gminy reprezentowane jest przez osady z okolic miejscowości Dąbroszyn, Modlibogowice, Jaroszewice Rychwalskie, Franki, Kuchary Kościelne, Grabowa, Święcia oraz powiązane z nimi cmentarzyska w Dąbroszynie i w Frankach.

Na początku IV w. p.n.e. podstawowym surowcem stało się żelazo. Doprowadziło to do ujednolicenia stosowanych narzędzi, broni i ozdób. Na ziemiach polskich wykształciła się wówczas kultura przeworska. Na terenie gminy Rychwał pozostałości tej kultury zidentyfikowano w miejscowościach: Czyżew (cmentarzysko), Jaroszewice Rychwalskie, Grabowa, Święcia, Modlibogowice.

Znaczny rozwój gospodarczy terenu obecnej gminy Rychwał miał miejsce w średniowieczu, a zaczął się w VIII w. Powstawały wówczas grody - siedziby przedstawicieli władzy, ośrodki gospodarcze i załężki przyszłych miast. Początkowo grody skupiały się w zachodniej i południowo-zachodniej Wielkopolsce, następnie w czasie bezpośrednio poprzedzającym okres formowania państwa grody powstawały w środkowej i północno-wschodniej Wielkopolsce. Sieć grodów rozrastała się następnie w miarę poszerzania się terytorium państwa piastowskiego.

Na uwagę zasługuje również kamieniołom w miejscowości Święcia, datowany na okres późnego średniowiecza.

Na terenie gminy Rychwał nie ma stanowisk archeologicznych wpisanych do Rejestru Zabytków Archeologicznych Województwa Wielkopolskiego, W tabeli 5. przedstawiono wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Rychwał.

Tabela 4. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Rychwał (źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu)

L.P.	NR AZP STANOWISKA ARCHEOLOGICZNEGO	MIEJSCOWOŚĆ
1	61-39/20	BIAŁA PANIĘSKA
2	61-39/21	
3	61-39/22	
4	61-39/23	
5	61-39/24	
6	59-39/5	CZYŻEW
7	59-39/6	
8	59-39/7	
9	59-39/8	
10	59-39/9	
11	59-39/10	
12	59-39/99	
13	59-39/100	
14	59-39/101	
15	59-39/102	
16	59-39/103	
17	59-39/104	
18	59-39/105	
19	59-39/106	
20	59-39/107	
21	59-39/108	
22	59-39/109	
23	59-39/110	
24	59-39/111	
25	59-39/112	
26	59-39/113	
27	59-39/114	
28	59-39/115	
29	59-39/116	
30	59-39/117	
31	59-39/118	

32	59-39/119	
33	59-39/120	
34	59-39/121	
35	59-39/122	
36	59-39/123	
37	59-39/124	
38	59-39/125	
39	59-39/62	
40	59-39/63	
41	59-39/64	
42	59-39/65	
43	59-39/66	
44	59-39/67	
45	59-39/68	
46	59-39/69	
47	59-39/70	
48	59-39/71	
49	59-39/72	
50	59-39/73	
51	59-39/74	
52	59-39/75	
53	59-39/76	
54	59-39/77	
55	59-39/78	
56	59-39/79	
57	59-39/80	DĄBROSZYN
58	59-39/81	
59	59-39/82	
60	59-39/83	
61	59-39/84	
62	59-39/85	
63	59-39/86	
64	59-39/87	
65	59-39/88	
66	59-39/89	
67	59-39/90	
68	59-39/91	
69	59-39/92	
70	59-39/93	
71	59-39/94	
72	59-39/95	
73	59-39/96	
74	59-39/97	
75	59-39/98	
76	58-39/53	FRANKI
77	58-39/54	

78	58-39/55	
79	58-39/56	
80	58-39/57	
81	58-39/58	
82	58-39/59	
83	58-39/60	
84	58-39/61	
85	58-39/62	
86	58-39/63	
87	59-39/161	
88	59-39/162	
89	59-39/163	
90	59-39/164	
91	59-39/165	
92	61-39/25	GLINY
93	61-39/26	
94	61-39/27	
95	61-39/28	
96	59-39/149	GRABOWA
97	59-39/150	
98	59-39/151	
99	59-39/152	
100	59-39/153	
101	59-39/154	
102	59-39/155	
103	60-39/36	
104	60-39/37	
105	60-39/38	
106	60-39/39	
107	60-39/40	
108	60-39/41	
109	60-40/83	
110	60-40/84	
111	60-40/85	
112	60-40/86	
113	60-40/87	
114	60-40/88	
115	60-40/89	
116	60-40/90	
117	61-40/2	
118	61-40/3	
119	61-40/4	
120	61-40/5	
121	61-40/6	
122	61-40/7	
123	61-40/8	

124	61-40/9	
125	61-40/19	
126	60-39/51	JAROSZEWICE GRODZIECKIE
127	60-39/52	
128	60-39/53	
129	60-39/54	
130	60-39/55	
131	60-39/56	
132	60-39/57	
133	60-39/58	
134	60-39/59	
135	60-39/60	
136	60-39/61	
137	60-39/62	
138	60-39/63	
139	60-39/64	
140	60-39/65	
141	60-39/42	
142	60-39/43	
143	60-39/44	
144	60-39/45	
145	60-39/46	
146	60-39/47	
147	60-39/48	
148	60-39/49	
149	60-39/50	
150	59-38/137	KUCHARY BOROWE
151	59-38/138	
152	59-38/139	
153	59-38/140	
154	59-38/141	
155	59-38/142	
156	59-38/143	
157	59-38/150	
158	59-38/151	
159	59-38/171	
160	59-39/188	
161	59-39/189	
162	59-39/190	
163	59-39/191	
164	59-39/192	
165	59-39/193	
166	59-39/194	
167	59-39/195	
168	59-39/196	
169	58-39/64	KUCHARY KOŚCIELNE

170	58-39/65	
171	58-39/66	
172	58-39/67	
173	58-39/68	
174	58-39/69	
175	58-39/70	
176	58-39/71	
177	58-39/72	
178	58-39/73	
179	58-39/74	
180	58-39/75	
181	58-39/76	
182	58-39/77	
183	58-39/78	
184	58-39/119	
185	59-39/136	MODLIBOGOWICE
186	59-39/137	
187	59-39/180	
188	59-39/181	
189	59-39/182	
190	59-39/183	
191	59-39/184	
192	59-39/185	
193	59-39/186	
194	59-39/187	
195	59-39/166	ROZALIN
196	59-39/167	
197	59-39/168	
198	59-39/169	
199	59-39/170	
200	59-39/171	
201	59-39/172	
202	59-39/173	
203	59-39/174	
204	59-39/175	
205	59-39/176	
206	59-39/177	
207	59-39/178	
208	61-39/14	RYBIE
209	61-39/15	
210	61-39/16	
211	61-39/17	
212	61-39/18	
213	61-39/19	
214	61-40/1	
215	59-39/51	RYCHWAŁ

216	59-39/52	
217	59-39/53	
218	59-39/54	
219	59-39/55	
220	59-39/56	
221	59-39/57	
222	59-39/58	
223	59-39/59	
224	59-39/60	
225	59-39/61	
226	60-39/1	
227	60-39/2	
228	60-39/3	
229	60-39/4	
230	60-39/5	
231	60-39/6	
232	60-39/7	
233	60-39/8	
234	60-39/9	
235	60-39/10	
236	60-39/11	
237	60-39/12	
238	60-39/13	
239	60-39/14	
240	60-39/15	
241	60-39/16	
242	60-39/17	
243	60-39/18	
244	60-39/19	
245	60-39/20	
246	60-39/21	
247	60-39/22	
248	60-39/23	
249	60-39/29	SIĄSZYCE
250	60-39/30	
251	60-39/31	
252	60-39/32	
253	60-39/33	SIĄSZYCE TRZECIE
254	60-39/27	
255	60-39/28	
256	61-39/12	ŚWIĘCIA
257	61-39/13	
258	58-39/32	
259	58-39/33	
260	58-39/34	
261	58-39/35	

262	58-39/36	
263	58-39/37	
264	58-39/38	
265	58-39/39	
266	58-39/40	
267	58-39/41	
268	58-39/42	
269	58-39/43	
270	58-39/44	
271	58-39/45	
272	58-39/46	
273	58-39/47	
274	58-39/48	
275	58-39/49	
276	58-39/50	
277	58-39/51	
278	58-39/52	
279	58-39/118	
280	59-39/3	
281	59-39/4	
282	59-39/156	
283	59-39/157	
284	59-39/159	
285	59-39/160	
286	59-39/197	
287	59-39/198	
288	59-39/199	
289	59-39/200	
290	59-39/201	
291	59-39/126	WARDEŻYN
292	59-39/127	
293	59-39/128	
294	59-39/129	
295	59-39/130	
296	59-39/131	
297	59-39/132	
298	59-39/133	
299	59-39/134	
300	59-39/135	
301	59-39/138	
302	59-39/139	
303	59-39/140	
304	59-39/141	
305	59-39/142	
306	59-39/143	
307	59-39/144	

308	59-39/145	
309	59-39/146	
310	59-39/147	
311	59-39/148	
312	58-38/144	WIELOŁĘKA
313	58-38/145	
314	58-38/146	
315	59-40/72	WOLA RYCHWAŁSKA
316	60-40/67	
317	60-40/68	
318	60-40/69	
319	60-40/70	
320	60-40/71	
321	60-40/72	
322	60-39/24	ZŁOTKOWY
323	60-39/25	
324	60-39/26	
325	60-40/73	
326	60-40/74	
327	60-40/75	
328	60-40/76	
329	60-40/77	
330	60-40/78	
331	60-40/79	
332	60-40/80	
333	60-40/81	
334	60-40/82	
335	60-39/34	ZOSINKI
336	60-39/35	
337	61-39/8	
338	61-39/9	
339	61-39/10	
340	61-39/11	

Głównym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych występujących na terenie gminy Rychwał są inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego i budowa dróg). Ponadto istotne zagrożenie dla stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka, a także nielegalna eksploatacja piasek i żwirowni. Do innego rodzaju zagrożeń zalicza się działalność nielegalnych poszukiwaczy, która zagraża przede wszystkim cmentarzyskom.

Na terenie gminy Rychwał nie zidentyfikowano obiektów, które można uznać za dobra kultury współczesnej (dobra kultury niebędące zabytkami, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, które cechuje wysoka wartość artystyczna lub historyczna).

Wnioski w zakresie dziedzictwa kulturowego:

- **Obszar gminy Rychwał jest stosunkowo zasobny w zakresie zasobów dziedzictwa kulturowego.**
- **Na dziedzictwo kulturowe gminy Rychwał składa się przede wszystkim średniowieczny układ urbanistyczny miasta Rychwał, objęty ochroną konserwatorską. Ponadto na terenie gminy występują zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w gminnej ewidencji zabytków.**
- **Pośród obiektów będącymi materialnymi śladami przeszłości gminy można wyróżnić następujące grupy: sakralne (kościół, kapliczki przydrożne), domy mieszkalne, nieliczne pozostałości po obiektach dworskich i folwarcznych.**
- **Gminna ewidencja zabytków wymaga uaktualnienia, ponieważ 2 obiekty w niej ujęte zostały poddane rozbiórce.**
- **O bogatej przeszłości obszaru gminy Rychwał świadczą liczne stanowiska archeologiczne z różnych okresów historycznych (327 stanowisk).**
- **Najmocniejszą stroną dziedzictwa kulturowego gminy są zabytkowe założenia wieloprzestrzenne: układ urbanistyczny miasta oraz zespoły dworsko-parkowe w Rychwale i Dąbroszynie. Kierunki działań ochronnych w ich obrębie powinny polegać przede wszystkim na utrzymaniu kompozycji przestrzennej poszczególnych założeń, a także na zachowaniu zabytkowych budynków.**
- **Stan techniczny obiektów zabytkowych na terenie gminy jest zróżnicowany. W najbliższych latach należy podjąć działania zmierzające do rewaloryzacji najcenniejszych obiektów i zespołów zabudowy.**
- **Wiele budynków i obiektów, nie będących zabytkami, szczególnie: kapliczki i krzyże, nieliczne zachowane dawne zabudowania mieszkalne i gospodarskie, współtworzy charakterystyczny, tradycyjny, krajobraz kulturowy gminy. W przypadku budynków o wartościach historycznych nie zachodzi szczególna konieczność obejmowania ich ochroną konserwatorską, ale wskazane byłoby podejmowanie działań zmierzających do ich zachowania, poprzez remonty z dopuszczeniem zmiany sposobu użytkowania na inne cele, ewentualne odtwarzanie lub realizację nowych z zachowaniem skali obiektu, regionalnych cech architektonicznych i materiałów budowlanych.**

ROZDZIAŁ 7

REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

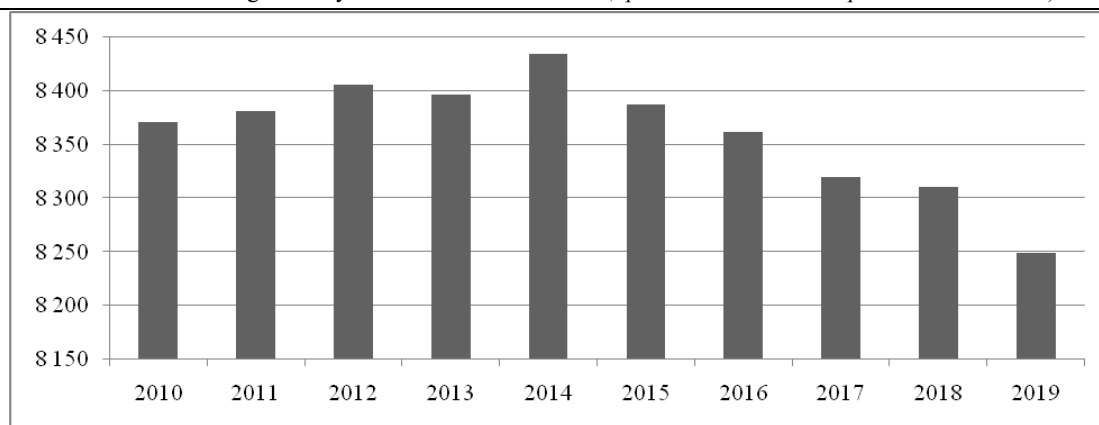
Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na obszarze danego województwa, wskazuje lokalizację krajobrazów priorytetowych, granice: parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO. Ponadto, audyt krajobrazowy wskazuje: zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych i krajobrazów obszarów chronionych oraz rekomendacje i wnioski dotyczące ochrony tych krajobrazów, a także lokalne formy architektoniczne w obrębie krajobrazów priorytetowych.

Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego został przyjęty uchwałą Nr LI/1000/23 z dnia 27 marca 2023 roku Sejmiku Województwa Wielkopolskiego i obowiązywać będzie w ciągu 90 dni od podjęcia uchwały. Zgodnie z materiałami udostępnionymi na stronach BIP Urzędu Marszałkowskiego na obszarze gminy i miasta Rychwał nie zostały wyznaczone krajobrazy priorytetowe.

ROZDZIAŁ 8 DEMOGRAFIA

Według danych Urzędu Gminy i Miasta Rychwał teren gminy Rychwał zamieszkuje 8 013 mieszkańców (stan na 2022 r.). W latach 1995-2016 obserwowano cykliczne wahania liczby mieszkańców na terenie gminy. Stała tendencja wzrostowa utrzymywała się do 2003 roku. Następnie przyszedł okres spadku - o ok. 100 mieszkańców do 2009 r. Po tym okresie ponownie nastąpił wzrost liczby ludności, który trwał do 2014 r. Obecnie po raz kolejny ma miejsce tendencja spadkowa. W latach 2014-2016 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 91 osób. Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi ok. 71 os. km².

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Rychwał w latach 2010-2019 (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

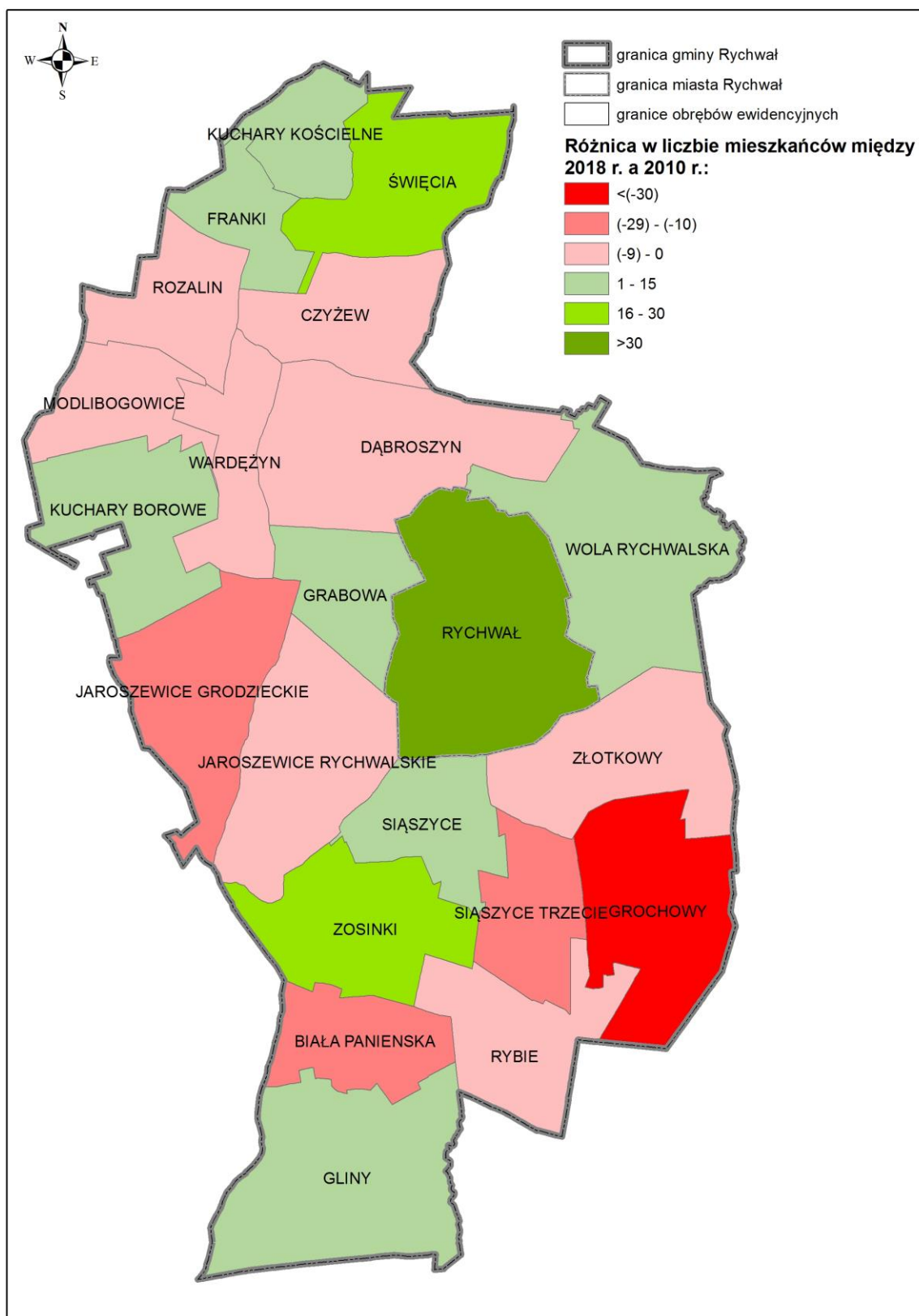
W tabeli 5. przedstawiono liczbę mieszkańców gminy Rychwał (stałych i czasowych) w poszczególnych miejscowościach w 2010 r. (stan na 31.12.2010 r.) i w 2018 r. (stan na 20.03.2018 r.). Wynika z niej, że najwięcej osób zamieszkuje na terenie Rychwała. W części wiejskiej gminy najbardziej zaludnione są miejscowości: Grochowy, Dąbroszyn, Jaroszewice Rychwalskie, Jaroszewice Grodzieckie i Siąszyce.

W latach 2010-2018 najwyższy wzrost liczby mieszkańców odnotowano w Rychwale (+91) oraz w Zosinkach (+29). Spadek liczby mieszkańców zanotowano z kolei m.in. w Białej Panieńskiej (-20), Grochowach (-40), Jaroszewicach Grodzieckich (-16) oraz w Siąszycach Trzecich (-15).

Tabela 5. Liczba mieszkańców gminy Rychwał w podziale na miejscowości w latach 2010 i 2018 (opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Rychwał)

Miejscowość	2010 (stan na 31.12.2010)	2018 (stan na 20.03.2018)	Różnica
RYCHWAŁ	2516	2607	91
BIAŁA PANIEŃSKA	296	276	-20
CZYŻEW	251	246	-5
DĄBROSZYN	579	576	-3
FRANKI	194	207	13
GLINY	267	269	2
GRABOWA	165	173	8
GROCHOWY	654	610	-44
JAROSZEWICE GRODZIECKIE	391	375	-16
JAROSZEWICE RYCHWAŁSKIE	413	408	-5
KUCHARY BOROWE	306	307	1
KUCHARY KOŚCIELNE	187	188	1
LUBINY	144	149	5
MODLIBOGOWICE	232	225	-7
ROZALIN	262	256	-6
RYBIE	133	128	-5
SIĄSZYCE	304	312	8
SIĄSZYCE TRZECIE	284	269	-15
ŚWIĘCIA	258	274	16
WARDEŻYŃ	201	194	-7
WOLA RYCHWAŁSKA	149	160	11
ZŁOTKOWY	256	250	-6
ZOSINKI	238	267	29

Rysunek 10. Zmiany liczby ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Rychwał w latach 2010-2018 (źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Rychwał)

Wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Rychwał w 2019 r. wynosił – 1,09 i był niższy niż w latach poprzednich oraz niższy niż w analogicznym czasie w powiecie konińskim.

Wskaźnik urodzeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Rychwał w 2019 roku wyniósł 11, zaś wskaźnik zgonów – 10,5. Od 2002 r. przyrost naturalny w gminie Rychwał przeważnie kształtuje się na dodatnim poziomie. Od 2012 r. obserwuje się systematyczny spadek tego wskaźnika.

Współczynnik dzietności ogólnej w gminie Rychwał w 2019 roku wynosił 1,33 i był niższy od średniej dla województwa wielkopolskiego (1,54) oraz dla kraju (1,42).

W ostatnich latach obserwuje się ujemne saldo migracji, ale nie jest ono na znaczącym poziomie. Saldo migracji w ruchu zewnętrznym utrzymuje się na poziomie bliskim 0 co sprawia, że ruchy migracyjne mają znikomy wpływ na zmiany liczby mieszkańców gminy Rychwał w ostatnich latach.

Tabela 6. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Rychwał w latach 2010-2015 (opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS)

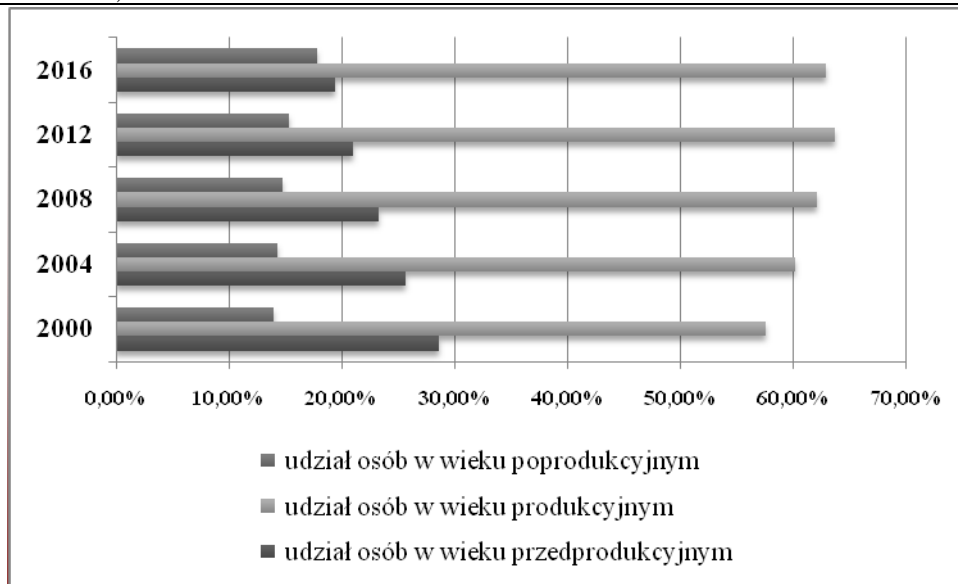
Kategoria	2016	2017	2018	2019
saldo migracji	-62	-27	-34	-64
zameldowania w ruchu wewnętrznym	39	71	83	58
zameldowania z zagranicy	1	0	1	0
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	102	98	118	122
wymeldowania za granicę	0	0	0	0

Analizując strukturę wiekową ludności w latach 2000-2016 (wykres 2.) zaobserwowano utrzymującą się zdecydowaną przewagę osób w wieku produkcyjnym w stosunku do pozostałych grup wiekowych. Jednocześnie w analizowanym okresie znacząco zmniejszył się udział osób w wieku przedprodukcyjnym (o ok. 9,2%). W stosunku do 2000 r. zwiększył się natomiast udział osób w wieku produkcyjnym (o 5,3%) i w wieku poprodukcyjnym (o 3,8%).

Wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy Rychwał w 2019 r. wyniosły:

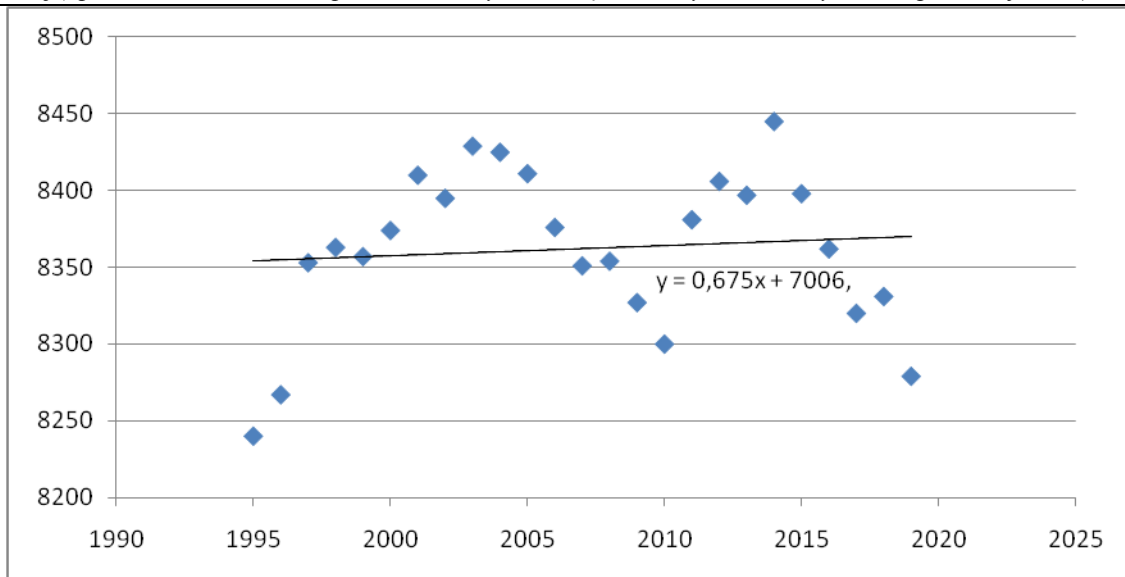
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 61,1 (wzrost o 0,2 w stosunku do 2015 r.),
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 30,8 (wzrost o 2,5 w stosunku do 2015 r.),
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 102,0 (wzrost o 10,3 w stosunku do 2015 r.).

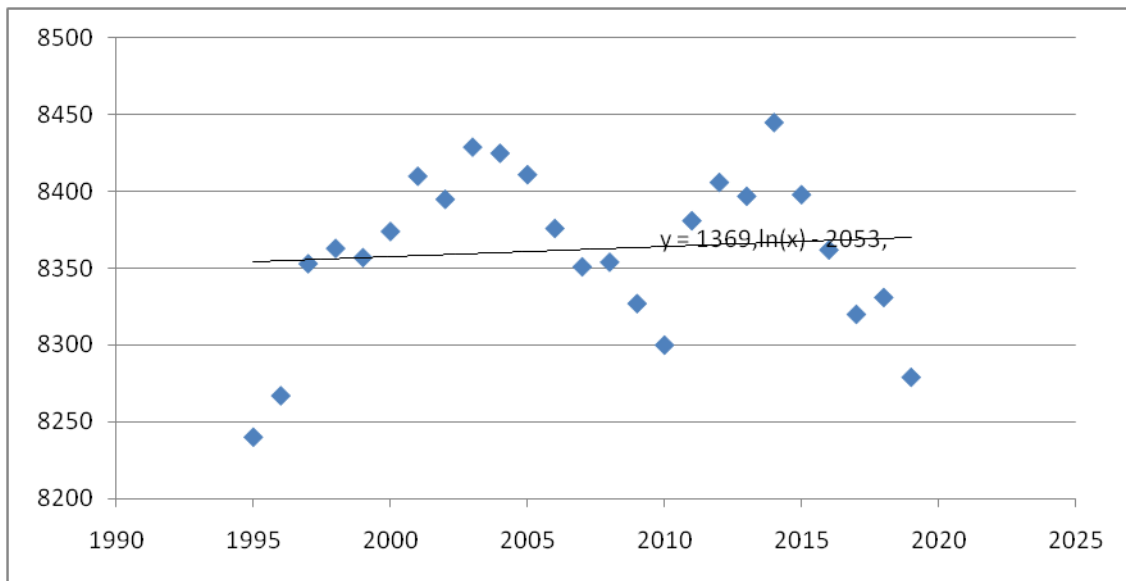
Wykres 2. Struktura wiekowa ludności w gminie Rychwał w roku 2000, 2004, 2008, 2012 i 2016 (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Wykonując symulację potencjalnej liczby mieszkańców gminy Rychwał do 2049 r. wykorzystano funkcję liniową otrzymaną w wyniku wyznaczenia linii trendu zmiany liczby mieszkańców w okresie od 1995 roku do 2019 roku. W celu optymalizacji wyniku linię trendu wyznaczono przy użyciu funkcji liniowej oraz funkcji logarytmicznej, po czym wyciągnięto średnią z otrzymanych wyników.

Wykres 3. Liczba ludności gminy Rychwał w latach 1995 – 2019 - linia trendu wyznaczona przy użyciu funkcji liniowej (opracowanie własne, na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Rychwał i publikacji GUS)

Wykres 4. Liczba ludności gminy Rychwał w latach 1995 – 2019 - linia trendu wyznaczona przy użyciu funkcji logarytmicznej (opracowanie własne, na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Rychwał i publikacji GUS)

Zgodnie z otrzymaną prognozą, w roku 2049 (okres 30 lat) liczba mieszkańców na terenie gminy Rychwał wyniesie ok. 8 570.

Według danych GUS udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2030 r. na terenie gminy Rychwał spadnie do 59,1%. Ponadto prognozuje się dalszy spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (o ok.1,5%) i dość znaczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym - do 22,8%.

Tabela 7. Prognozowana struktura wieku ludności gminy Rychwał w latach 2017, 2020, 2025 i 2030 (opracowanie własne na podstawie danych Prognozy demograficznej ludności gmin na lata 2017-2030)

Rok/ekonomiczna grupa wieku	2017 r.	2020 r.	2025 r.	2030 r.
udział osób w wieku przedprodukcyjnym	19,4%	18,6%	18,9%	18,1%
udział osób w wieku produkcyjnym	62,8%	62,0%	59,8%	59,1%
udział osób w wieku poprodukcyjnym	17,8%	19,4%	21,3%	22,8%

Wnioski w zakresie sytuacji demograficznej:

- Liczba mieszkańców gminy Rychwał wzrastała systematycznie w latach 2009-2014. Od tego czasu obserwuje się tendencję spadkową.
- Analizując poszczególne miejscowości, w latach 2010-2018 w większości miejscowości nastąpiły niewielkie zmiany liczby mieszkańców. Największy wzrost zanotowano w Rychwale (+91 mieszkańców), zaś największy spadek - w Grochowach (-44).
- Z roku na rok struktura wieku w gminie ulega pogorszeniu – systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym. Jeśli obecny trend demograficzny nie ulegnie zmianie, do 2030 r. udział osób wieku poprodukcyjnym wyniesie 22,8% ogółu społeczeństwa.
- Prognoza demograficzna dla gminy Rychwał jest stosunkowo korzystna. Zgodnie z linią trendu wyznaczoną 1995 r. liczba mieszkańców gminy w perspektywie 30-letniej wzrośnie do ok. 8 570 osób.

ROZDZIAŁ 9

WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

Sytuacja mieszkaniowa:

Według danych GUS za rok 2019, na terenie gminy Rychwał znajduje się 2 199 mieszkań. Ich łączna powierzchnia użytkowa wynosi 233 133 m². Oznacza to, że na każdego mieszkańca w 2019 r. przypadało średnio 28,3 m² powierzchni użytkowej mieszkania. Ponad 90% budynków na terenie gminy posiada dostęp do sieci wodociągowej, jednak tylko 26,2% podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej

W 2018 r. w zasobie mieszkaniowym Gminy Rychwał znajdowało się 13 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 588 m². Ponadto planowana jest realizacja nowego budynku wielorodzinnego przy Placu Wolności 10.

Rynek pracy:

Według danych GUS udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wynosił w 2019 r. 6,1%. Jest to wskaźnik wyższy niż dla województwa wielkopolskiego (2,8% na koniec 2019 r.). Wśród bezrobotnych dominują kobiety – w 2019 r. stopa bezrobocia u kobiet wynosiła 7,7%, zaś u mężczyzn – 4,8%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Rychwał wynosi 3 608,15 zł, co stanowi 74,6% przeciętne miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Tabela 8. Bezrobotni na terenie gminy Rychwał w latach 2013-2019 (*opracowanie własne na podstawie BDL GUS*)

Bezrobotni	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	455	385	333	274	212	213	171
mężczyźni	215	184	159	137	90	97	72
kobiety	240	201	174	137	122	116	99

Opieka społeczna:

Podstawową instytucją działającą w zakresie opieki społecznej na terenie gminy jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rychwale. Realizuje on zadania zlecone gminie przez administrację rządową, przy zapewnieniu środków z budżetu państwa oraz zadania własne Gminy. Zadania te realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Polegają one głównie na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z zakresu pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozpoznanych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Jak wynika z danych GUS, w 2010 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 279 rodzin, w 2013 r. – 295 rodzin, w 2016 r. – 245 rodzin, zaś w 2019 r. – 206 rodzin. Łączna liczba beneficjentów pomocy społecznej wynosiła w 2019 r. 477 osób, co stanowiło ok. 5,7% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

Podmioty gospodarcze:

Na terenie gminy Rychwał w 2019 r. zarejestrowanych było 758 podmiotów gospodarki narodowej, czyli o około 4,4 % więcej niż w 2018 r. Od 2011 r. obserwuje się wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności w wieku produkcyjnym (tabela 9.)

Tabela 9. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2011 -2018 (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	Klasa wielkości	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	ogółem	1 020,8	1 109,9	1 140,4	1 141,7	1 185,9	1 227,6	1300,9	1402,9
0 - 9	967,9	1 070,6	1 099,0	1 104,2	1 151,9	1 193,4	1264,4	1364,3	
10 - 49	52,8	35,5	37,6	33,7	30,3	30,5	34,6	36,7	
50 - 249	0,0	3,7	3,8	3,7	3,8	3,8	1,9	1,9	

Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów wg grup sekcji PKD 2007, w 2019 roku 54,1% stanowiły podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu i budownictwa, 44,7% to przedsiębiorstwa związane z pozostałą działalnością, zaś 1,1% podmiotów związanych jest z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. W 2019 r. wyrejestrowano z kolei 50 podmiotów, najwięcej z grupy prowadzącej pozostałą działalność gospodarczą - 35 i grupy przemysł i budownictwo - 14.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON według sektorów własnościowych w latach 2010-2019 (opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007										
ogółem	57	46	76	68	67	70	81	93	106	85
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	1	0	0	3	3	3	1	1
przemysł i budownictwo	22	18	26	29	35	35	37	46	42	46
pozostała działalność	35	28	49	39	32	32	41	44	63	38
Podmioty wyrejestrowane wg grup sekcji PKD 2007										
ogółem	39	44	28	50	63	46	68	57	41	50
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	1	1	1	0	0	0	2	1	1
przemysł i budownictwo	16	18	10	21	26	20	35	21	17	14
pozostała działalność	23	25	17	28	37	26	33	34	23	35

Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ma swoją siedzibę w Rychwale (najwięcej przy ul. Żurawin i Konińskiej), a także w sołectwach Dąbroszyn i Grochowy. Najmniej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w sołectwach: Biała Panieńska, Broniki, Franki, Lubiny, Wola Rychwalska i Złotkowy.

Rolnictwo:

Zgodnie z przeprowadzonym w 2010 roku Powszechnym Spisem Rolnym (GUS 2010), na terenie gminy Rychwał istniało 1 287 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni ok. 9144,72 ha. Dominują

gospodarstwa małe i średnie - w przedziale wielkości do 15 ha mieści się 1009 gospodarstw, co stanowi ok. 78% wszystkich gospodarstw rolnych w gminie.

Tabela 11. Pogłowie zwierząt w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Rychwał w 2010 r. (BDL GUS)

Zwierzęta w gospodarstwach rolnych	pogłowie [szt.]
bydło	4 814
trzoda chlewna	15 671
konie	77
drób	62 825

Tabela 12. Powierzchnie zasiewów na terenie gminy Rychwał 2010 r. (BDL GUS)

Rodzaj uprawy	powierzchnia zasiewów [ha]
zboża	6 005,71
kukurydza na ziarno	173,42
ziemniaki	134,36
warzywa gruntowe	17,89
uprawy przemysłowe	1,91

Ochrona zdrowia:

Na terenie gminy Rychwał mieszkańcy mogą skorzystać z podstawowej opieki medycznej w Ośrodku Zdrowia przy ul. Konińskiej 13 w Rychwale wraz z poradnią stomatologiczną i ginekologiczną. W Rychwale działa także Specjalistyczna Przychodnia „MELVITA” oferująca usługi z zakresu fizjoterapii i rehabilitacji.

Ponadto mieszkańcy mają dostęp do ogólnodostępnych aptek zlokalizowanych na terenie gminy Rychwał, są to:

- Apteka Agata Nowaczyk-Świątek,
- Apteka „Pod złotą wagą”.

Usługi szpitalne dla mieszkańców gminy świadczy Wojewódzki Szpital Zespolony w Koninie. Ponadto działa tam Szpitalny Oddział Ratunkowy.

Ponadto na terenie gminy stacjonuje jedna karetka pogotowia wraz z zespołem ratunkowym.

Oświata:

Na terenie gminy Rychwał zlokalizowane są następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa w Rychwale,
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Białej Panieńskiej,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Kucharach Kościelnych,
- Szkoła Podstawowa im. Generała Władysława Andersa w Jaroszewicach Grodzieckich,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Dąbroszynie,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Grochowach,
- Zespół Przedszkoli w Rychwale,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Piotra Janaszka w Rychwale.

Kultura:

Na terenie gminy Rychwał nie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury. Mieszkańcy gminy mogą natomiast korzystać z Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Rychwale. Placówka ta umożliwia również korzystanie z komputera oraz internetu. Ponadto 31.01.2018 r. w Rychwale otwarto „Kino za Rogiem”. Na terenie gminy znajduje się 5 domów kultury: w Modlibogowicach, Jaroszewicach Rychwalskich, Wardeżynie, Rybiu i w Złotkowach.

Na terenie gminy działają 2 organizacje kulturowe: orkiestra Quantum OSP Rychwał oraz zespół ludowo-biesiadny „Bielanki”. Ponadto na terenie gminy organizowanych jest wiele cyklicznych imprez kulturalnych, z których najważniejsze to: „Święto Ziemi Rychwalskiej – Rychwalia”, Dożynki – święto rolników, „Impresje muzyczne” – Piknik Orkiestr Dętych, „Pyrzok”, Majówka, Bal charytatywny, Piknik rodzinny na Grabowej.

Sport i Rekreacja:

Na terenie gminy Rychwał znajdują się Hala widowiskowo-sportowa, wraz z kręgielnią, skateparkiem, oraz salami fitness, a także kompleks boisk sportowych „ORLIK 2012”. Ponadto działają dwa kluby sportowe: LKS „Zjednoczeni” Rychwał i LKS „Fanclub” Dąbroszyn.

W gminie zlokalizowane są również ogólnodostępne place zabaw: w Dąbroszynie, Święci, Kucharach Borowych, Jaroszewicach Grodzieckich, Grochowach, Rozalinie, Grabowej i w Rychwale. W mieście powstała również siłownia plenerowa.

Turystyka:

Gmina Rychwał ma typowo rolniczy charakter. Równinny krajobraz urozmaicony jest przez większe kompleksy leśne w Woli Rychwalskiej, Zosinkach, Białej Panińskiej, Gliny i Lubiny, zajmując około 1 800 ha (co stanowi 15 % powierzchni gminy) oraz przez ciek wodne: Strugę Grabienicką, Strugę Zarzewską, Czarną Strugę i Powę.

W okolicach miasta Rychwał znajduje się obszar z unikatowymi stanowiskami roślinności błotnej „Bagno”, a we wsi Rybie stanowiska sosny pospolitej w wieku około 200 lat (pomnik przyrody). Przez kompleksy leśne przebiegają piesze szlaki turystyczne oraz rekreacyjna trasa rowerowa. Wzdłuż trasy ustawione są tablice informacyjne, wskazujące na ciekawostki przyrodnicze oraz zwyczaje dzikiego ptactwa i zwierzyzny. Wśród lasów znajdują się jeziora i strumienie, które stanowią raj dla wędkarzy, mogących uprawiać swoje hobby nawet zimą.

Rysunek 11. Przebieg szlaku rowerowego „Rowerowa Szóstka”

(źródło: http://rychwal.pl/images/joomgallery/originals/turystyka_i_rekreacja_24/szlaki_rowerowe_mapa_1_20151229_1231621394.jpg)

Ponadto na terenie gminy Rychwał znajduje się szlak rowerowy „Rowerowa Szóstka” o długości 97 km (przebieg szlaku przedstawiony na powyższej grafice). Zarządcą szlaku jest stowarzyszenie „Solidarni w partnerstwie”.

Gmina Rychwał posiada dobre warunki do rozwoju agroturystyki. W chwili obecnej gości przyjmuje gospodarstwo agroturystyczne „Pod brzoźami” w Grochowach, „Zagroda pod Górą” w Grabowej oraz gospodarstwo „Przy Źródleku” w Kucharach Borowych. Na terenie gminy nie występują turystyczne obiekty noclegowe posiadające więcej niż 10 miejsc noclegowych.

Bezpieczeństwo

Na terenie gminy Rychwał działa 11 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, których członkami jest 845 druhow strażaków oraz 12 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych ze 115 członkami. Od 1998 roku jednostka OSP Rychwał należy do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Jednostki OSP znajdują się w następujących miejscowościach: Broniki, Czyżew, Dąbroszyn, Gliny, Grochowy, Jaroszewice Grodzieckie, Kuchary Kościelne, Rozalin, Rychwał, Siaszyce i Święcia

Do ich zadań należy:

- udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, w sytuacjach wystąpienia zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń,
- informowanie ludności o istniejących zagrożeniach,
- wspomaganie rozwoju społeczności lokalnej,

- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalnej i oświatowej.

W 2019 roku w gminie Rychwał odnotowano 27 przestępstw. Oznacza to, że na 1000 mieszkańców odnotowano 11,33 przestępstw. Jest to wartość znacznie niższa od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie niższa od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw w gminie Rychwał wynosi 87,50% i jest wyższy od wskaźnika wykrywalności dla województwa wielkopolskiego i od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców stwierdzono najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym – 7,2 (wykrywalność 79%) oraz o charakterze gospodarczym – 1,62 (wykrywalność 84%). Odnotowano również przestępstwa przeciwko mieniu - 3,81 (61%), drogowe – 1,98 (100%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,54 (91%).

Wnioski w zakresie warunków i jakości życia mieszkańców:

- **Sytuacja mieszkaniowa w gminie jest zadowalająca. W ostatnich latach wzrastała liczba mieszkań i ich średnia powierzchnia użytkowa w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy.**
- **Placówki oświatowe są dobrze rozwinięte, a ich liczba wystarczająca.**
- **Mieszkańcy gminy mają stosunkowo dobry dostęp do usług zdrowia, w tym do usług specjalistycznych.**
- **Wskaźnik bezrobocia w gminie systematycznie spada.**
- **Wśród osób bezrobotnych przeważają kobiety.**
- **Liczba gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej systematycznie spada od 2014 r.**
- **Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową.**
- **Poprawia się bezpieczeństwo mieszkańców gminy, głównie za sprawą spadającej liczby popełnianych przestępstw i zwiększającej się wykrywalności ich sprawców.**
- **Infrastruktura turystyczna na terenie gminy nie jest wystarczająco rozwinięta, zwłaszcza w zakresie bazy noclegowej.**

ROZDZIAŁ 10

ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Wraz z rozwojem gminy Rychwał, powstają nowe potrzeby w zakresie bezpieczeństwa publicznego i obrony cywilnej. Nowe inwestycje, a także opracowywane plany miejscowe powinny umożliwiać realizację zadań obrony cywilnej związanych z bezpieczeństwem publicznym, co najmniej w zakresie: budownictwa ochronnego, zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych, skutecznego działania systemu alarmowania i ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze, hydrosferze oraz szeroko pojętym środowisku geograficznym i wczesnego ostrzegania mieszkańców o zagrożeniach.

Do istotnych zagrożeń, na które są narażeni mieszkańcy gminy należą: zagrożenia skażeniami promieniotwórczymi, pożarowe, spowodowane warunkami atmosferycznymi, zagrożenie epidemiologiczne oraz różnego typu zagrożenia komunikacyjne.

Zagrożenie skażeniami promieniotwórczymi:

Tego typu zagrożenie może nastąpić w wyniku: uszkodzenia źródeł promieniowania wykorzystywanych w procesach technologicznych, uwolnienia materiałów i opadów promieniotwórczych podczas składowania i transportu, uwolnienia substancji promieniotwórczych podczas awarii reaktorów jądrowych. Na terenie gminy Rychwał zagrożenia radiologiczne mogą być spowodowane jedynie przez materiały radioaktywne stosowane w czujkach izotopowych montowanych w instalacjach sygnalizacyjno – alarmowych. Są to źródła o stosunkowo niewielkiej mocy, w związku z czym zasięg tych zagrożeń ma charakter lokalny. Przewóz materiałów radioaktywnych jest incydentalny i dotyczy bardzo małych ilości – praktycznie nie stwarzających zagrożenia. Należy liczyć się ponadto z zewnętrznym niebezpieczeństwem związanym z eksploatacją elektrowni jądrowych w Europie (6 czynnych elektrowni znajduje się w odległości około 350 km od granicy Polski).

Zagrożenie pożarowe:

Może ono wystąpić głównie w zwartej zabudowie poszczególnych miejscowości. Potencjalne zagrożenie pożarowe stwarzają większe obiekty handlowe, budynki inwentarskie w gospodarstwach rolnych oraz budynki użyteczności publicznej. Należy liczyć się również z zagrożeniami spowodowanymi wybuchem lub wtórną emisją toksycznych środków przemysłowych spowodowanych uszkodzeniami zbiorników na stacjach benzynowych, stacjach LPG i punktach dystrybucji gazu propan–butan. Potencjalne zagrożenie pożarowe stwarzają również znajdujące się w granicach gminy kompleksy leśne i ogrody.

Zagrożenia w transporcie samochodowym:

Największe zagrożenie występuje na drodze krajowej nr 25 oraz na drodze wojewódzkiej nr 443, po których odbywa się transport w ruchu tranzytowym. W efekcie dużego i stale rosnącego natężenia przewozów materiałów niebezpiecznych i toksycznych oraz niejednokrotnie fatalnego stanu technicznego taboru ciężarowego rośnie ryzyko zagrożenia. Potencjalnym niebezpieczeństwem mogą być cysterny samochodowe przewożące niebezpieczne substancje chemiczne.

Zagrożenia spowodowane warunkami atmosferycznymi:

Do zagrożeń, do jakich może dojść na terenie gminy, należy zaliczyć susze, a także ostatnio częściej spotykane nawałnice, które głównie powodują zniszczenia dachów. Na podstawie Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej, prowadzonego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa

w Puławach, gleby w gminie Rychwał nie są podatne na wystąpienie suszy. W 2019 roku we wszystkich analizowanych okresach kryterium suszy nie zostało przekroczone.

Zagrożenia epidemiologiczne:

Epidemia to masowe szerzenie się określonej choroby, zwłaszcza zakaźnej w zbiorowisku ludzkim w określonym czasie na obszarze, na którym choroba o tym samym nasileniu w poprzednich latach nie występowała.

Zasady postępowania w razie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii określają przepisy odrębne z zakresu zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych.

ROZDZIAŁ 11

WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy Rychwał nie występują osuwiska, a także tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi – zgodnie z „Rejestrem terenów, na których wystąpiły ruchy masowe oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi w wybranych gminach na terenie powiatu konińskiego, dla potrzeb wdrożenia programu monitoringu tych terenów” opracowanym w 2019 r.

Ponadto zgodnie z Przeglądową Mapą Osuwisk i Obszarów Predysponowanych do Występowania Ruchów Masowych w Województwie Wielkopolskim opracowanej przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach realizacji Projektu Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej (SOPO), na terenie gminy Rychwał nie występują obszary predysponowane do rozwoju ruchów masowych (na podstawie budowy geologicznej i morfologii terenu).

ROZDZIAŁ 12

WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH ORAZ OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWNIU TERENÓW WYNIKAJĄCE Z PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Pomniki przyrody:

Decyzją Wojewody Poznańskiego Nr RLSop4101/778/67 z dnia 5 lipca 1967 roku ustanowiono 1 pomnik przyrody. Jest nim pojedyncze drzewo - sosna pospolita o wysokości 25 m i obwodzie około 600 cm, znajdująca się w miejscowości Rybie. W jego najbliższym otoczeniu obowiązują zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony przyrody.

Grunty rolne i leśne:

Grunty rolne klas I-III (poza granicami administracyjnymi miast) oraz grunty leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Polega ona na ograniczeniu przeznaczenia gruntów na inne cele, zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji, rekultywacji, przywracaniu/poprawie wartości użytkowej, zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych, a także ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Wszelkie działania mające na celu zmianę przeznaczenia gruntów rolnych (na terenach wiejskich)/leśnych na cele nierolnicze/nieleśne muszą być poprzedzone uzyskaniem zgody od właściwego organu na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony gruntów rolnych i leśnych.

Strefa ograniczeń w realizacji zabudowy wynikających z przepisów ustawy z dnia 1 lipca 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 961)

Na terenie gminy Rychwał znajdują się 3 elektrownie wiatrowe: 2 w obrębie Dąbroszyn (na działce nr 57) o mocy 600 KW i 800 KW o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 97,0 m oraz 1 w obrębie Biała Panińska (działka nr 124/4) o mocy 800 KW i całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 101,0 m.

Ponadto na terenie gminy na terenach przewidzianych na te cele w planach miejscowych wydano następujące pozwolenia na budowę:

- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-7 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 315, 316, 317, 325 w obrębie Świącia),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-5 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 316, 325, 130, 150, 141 w obrębie Świącia),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-6 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 206, 209/2, 213, 150, 141, 325, 316 w obrębie Świącia),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-4 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 194, 201 w obrębie Świącia),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-2 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m

m (na działkach nr 98, 194, 201, 240 w obrębie Świącia, na działkach nr 4/3, 12, 13, 14, 19, 33 w obrębie Dąbroszyn oraz na działce nr 291 w obrębie Czyżew),

- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-3 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 78, 89, 90, 92/1, 98, 194, 201, 240 w obrębie Świącia oraz na działkach nr 1, 2, 7 w obrębie Czyżew).

W Studium wyznaczono zasięg strefy ograniczeń w realizacji zabudowy wynikających z przepisów ustawy z dnia 1 lipca 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Objęty nią został teren położony w zasięgu 10-krotności wysokości istniejących oraz projektowanych (na podstawie wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę) elektrowni wiatrowych. W jej obrębie obowiązuje zakaz realizacji budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa. W planach miejscowych dopuszcza się zmniejszenie wskazanej strefy ograniczeń w realizacji zabudowy, jednak nie mniej niż 700 m od budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, zgodnie ze przepisami ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz innych ustaw.

Plany miejscowe obowiązujące w dniu wejścia w życie ww. ustawy zachowują moc. Ponadto W ciągu 72 miesięcy od dnia wejścia w życie ww. ustawy dopuszcza się uchwalanie planów miejscowych przewidujących lokalizację budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, na podstawie przepisów dotychczasowych.

Złóża kopalin:

Występujące na terenie gminy Rychwał udokumentowane złoża węgla brunatnego podlegają ochronie na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska, zgodnie z którymi ochrona złóż kopalin polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Eksploatację złóż kopalin prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest zobowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do poprzedniego stanu inne elementy przyrodnicze.

Strefy ochrony ujęć wody:

Na terenie gminy Rychwał zlokalizowane są 3 ujęcia wód podziemnych – w Rychwale, Jaroszewicach Rychwałskich i w Rozalinie, dla których ustanowiono strefy ochrony bezpośredniej. Zgodnie z przepisami odrębnymi na terenach w obrębie strefy ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Na tym terenie należy:

- odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarować teren zielenią,
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody,
- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Cmentarze czynne:

Na terenie gminy znajdują się 3 czynne cmentarze rzymskokatolickie: w Rychwale, Kucharach Kościelnych i Grochowach. Zgodnie z przepisami odrębnymi odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studni, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów.

Obiekty zabytkowe:

Na terenie gminy występują obszary (zabytkowy układ urbanistyczny Rychwała, założenia dworsko-parkowe, zabytkowe cmentarze) oraz obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków. Ponadto występuje szereg obiektów i obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, a także liczne stanowiska archeologiczne.

W odniesieniu do obiektów zabytkowych obowiązują zapisy zawarte w ustawie z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków i opieki nad nimi, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, a także organizację organów ochrony zabytków.

Inne obiekty:

Ograniczenia dla zabudowy wynikają także z przepisów odrębnych z zakresu dróg publicznych, które określają m.in. odległości w jakich mogą być usytuowane obiekty budowlane od poszczególnych rodzajów dróg.

Z przepisów dotyczących poszczególnych urządzeń infrastruktury wynikają warunki dotyczące lokalizacji i utrzymania tych urządzeń.

Pozostałe ograniczenia dla zagospodarowywania terenów i lokalizacji zabudowy wynikają z odrębnych, szczegółowych przepisów z zakresu prawa budowlanego.

ROZDZIAŁ 13

WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Złóża kopalin

Na terenie gminy Rychwał występują złoża węgla brunatnego. Zgodnie z rejestrem udokumentowanych złóż kopalin Państwowego Instytutu Geologicznego na jej terenie występują następujące złoża:

- **Grochowy - Siąszyce (WB 16755)**
  - kopalina: węgiel brunatny,
  - powierzchnia: ok. 1 487,00 ha,
  - położenie: Grochowy, Siąszyce, Biała Panieńska, Lubiny, Zosinki,
  - stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo,
  - forma złoża: pokładowa,
  - średnia miąższość złoża: 6,2 m,
  - zasoby geologiczne złoża: 48 208,00 tys. ton (bilansowe),

- **Piaski (WB 6092)**
  - kopalina: węgiel brunatny,
  - powierzchnia: ok. 1 670,94 ha,
  - położenie: Piaski, Rzgów, Kuchary Kościelne
  - stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo,
  - forma złoża: pokładowa,
  - średnia miąższość złoża: 6,1 m,
  - zasoby geologiczne złoża: 96 782,00 ton (bilansowe),

- **Piaski - pole A i B (WB 750)**
  - kopalina: węgiel brunatny,
  - położenie: gmina Rychwał i gmina Rzgów
  - stan zagospodarowania: złożo o zasobach prognostycznych.

Wody podziemne:

Na obszarze gminy występują trzy piętra wodonośne: czwartorzędowe, trzeciorzędowe oraz kredowe.

Gmina Rychwał położona jest w obrębie **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 151 Turek – Konin – Kolo**. Jest to zbiornik kredowy, którego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 240 tys. m³/dobę, a średnia głębokość ujęć jest równa 90 m. Użytkowy poziom wodonośny Głównego Zbiornika Wód Podziemnych związany jest ze szczelinowymi marglami i zalega na głębokości kilkudziesięciu metrów (głębokość ta rośnie w kierunku wschodnim). Wydajność ujęć jest zależna od stopnia spękania skał i jest to średnio 30-70 m³/h.

Trzy zasadnicze ujęcia komunalne zlokalizowane na terenie gminy (Rychwał, Rozalin, Jaroszewice Rychwalskie) wykorzystują wody trzeciorzędowo- kredowe. Ujęcia mają głębokość od 68 m do 92 m, a wydajność studni jest zróżnicowana, od ok. 50 m³/h dla ujęć w Jaroszewicach Rychwalskich do 100 m³/h dla ujęcia w Rychwale.

Gmina Rychwał położona jest w zasięgu ***Jednolitych Części Wód Podziemnych Nr 71 (kod PLGW600071)***. W jego obrębie znajdują się trzy pietra wodonośne: czwartorzędowe, neogeńskie (miocenijskie) oraz kredowe. W piętrze czwartorzędowym można wyróżnić dwa poziomy: przypowierzchniowy oraz międzyglinowy i podglinowy. Poziom przypowierzchniowy występuje w dolinach rzecznych, charakteryzuje się swobodnym zwierciadłem i warstwą wodonośną zlokalizowaną na głębokości do 5 m. Poziom międzyglinowy i podglinowy występuje na całym obszarze jednostki. Jest zbudowany z piasków. Zwierciadło wody ma charakter napięty, a warstwa wodonośna znajduje się na głębokości poniżej 20 m. Zasilanie poziomu następuje poprzez infiltracje wód opadowych. Piętro neogeńskie zbudowane jest z piasków, a warstwa wodonośna występuje na głębokości od 50 do 100 m. Poziom jest zasilany przez okna hydrogeologiczne, na drodze przesączania wód z pietra czwartorzędowego oraz infiltracje opadów atmosferycznych. Warstwa wodonośna poziomu kredowego występuje na głębokości powyżej 60 m. Piętro zasilane jest głównie przez przesączanie się wody z poziomów wyżej położonych - czwartorzędowego i miocenijskiego, a w miejscach gdzie brak nadległych poziomów wodonośnych przez infiltracje opadów atmosferycznych oraz okresowo z wód powierzchniowych.

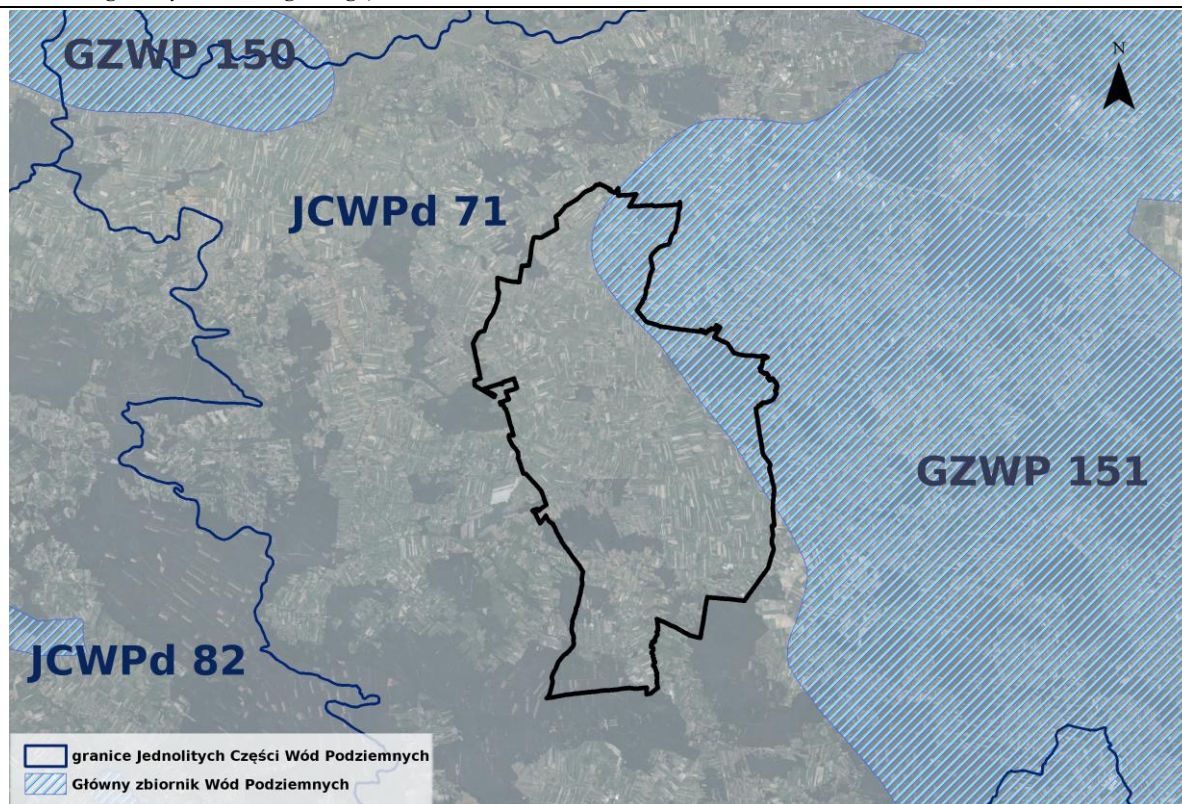
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania w obrębie JCWPd 71 wynoszą 334117 m³/d.

Dla JCWPd ***PLGW600071***, określono następujące parametry (dane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2016):

- JCWPd jest monitorowana,
- stan ilościowy – dobry,
- stan chemiczny – dobry,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożona,
- JCWPd dostarczająca średnio powyżej 100 m³ wody na dobę – tak,
- wyznaczone cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy,
- JCWPd znajduje się w wykazie obszarów chronionych – tak (w wykazie JCWPd przeznaczonych do poboru wody na potrzebę zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na obszarze dorzecza Odry).

W ramach „Oceny jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w roku 2018” (według badań PIG) dokonano oceny jakości wód podziemnych na terenie gminy Rychwał (w punkcie pomiarowym w miejscowości Siąszyce). Zgodnie z przeprowadzoną oceną wody JCWPd PLGW600071 zostały zaliczone do klasy I pod względem wskaźników organicznych oraz do V klasy pod względem wskaźników nieorganicznych oraz do V końcowej klasy jakości za 2018 r. W porównaniu z analogicznym badan przeprowadzonym w 2017 r. stan jakości wód podziemnych na terenie gminy Rychwał nie uległ zmianie.

Rysunek 14. Gmina Rychwał na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych oraz Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych Państwowego Instytutu Geologicznego)

Na całym obszarze gminy Rychwał występują wody termalne o znaczeniu praktycznym w utworach jury dolnej. Są to wody o temperaturze ok. 30-40⁰C, a ich stopień mineralizacji nie przekracza 50g/dm³ (na podstawie Atlasu Zasobów Geotermalnych na Niżu Polskim, Formacje Mezozoiku, Kraków 2006). Zgodnie z opracowaniem „Energetyka Odnawialna w Wielkopolsce – Uwarunkowani rozwoju” (Poznań, 2010) wody termalne występujące na terenie gminy Rychwał uznano za kwalifikujące się do wykorzystania w rekreacji (podobnie jak większość wód termalnych występujących w obrębie województwa wielkopolskiego).

Udokumentowane kompleksy składowania dwutlenku węgla:

Na terenie gminy Rychwał nie występują żadne udokumentowane kompleksy składowania dwutlenku węgla.

ROZDZIAŁ 14

WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny, na terenie gminy Rychwał nie występują obszary górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.

ROZDZIAŁ 15

**STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM
STAN STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ,
ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI**

Układ drogowy:

Sieć drogowa na terenie gminy charakteryzuje się dość dużą gęstością, zwłaszcza w jej centralnej i północnej części, przez którą przebiega m.in. droga krajowa nr 25 oraz droga wojewódzka nr 443, którą odbywa się transport w ruchu tranzytowym. Infrastruktura komunikacyjna wymaga jednak poprawy, rozbudowy i modernizacji ze względu na jej niezadawalający stan techniczny. Wiele odcinków dróg (zwłaszcza kategorii gminnej) nie posiada dostatecznej nośności, co przy wzroście natężenia ruchu oraz przewozu towarów transportem kołowym, może powodować znaczne utrudnienia. Zgodnie z wynikami generalnego pomiaru ruchu 2020/2021 średni dobowy ruch rochny (SDRR) w punktach pomiarowych na drogach krajowych:

- na odcinku W. Modła/A2/ - Rychwał/ul. Kaliska (DWW443) wynosił 10 162 pojazdy ogółem,
- na odcinku Rychwał/ul. Kaliska (DW443)/ - Stawiszyn wynosił 7 416 pojazdów ogółem.

Sieć drogową na terenie gminy tworzą:

- droga krajowa nr 25 - droga publiczna klasy głównej ruchu przyspieszonego (na odcinku przebiegającym przez gminę Rychwał). Jej długość na terenie gminy wynosi 13,59 km (z czego 4,4 km w obrębie miasta),
- droga wojewódzka nr 443 - droga publiczna klasy głównej relacji Jarocin - Gizałki - Rychwał - Tuliszków. Przebiega przez centralną część gminy w kierunku z południowego-zachodu na północny wschód na odcinku o długości ok. 9,465 km (z czego 3,157 km w obrębie miasta),
- drogi powiatowe:

Tabela 13. Drogi powiatowe na terenie gminy Rychwał (źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Koninie)

Nr drogi	Przebieg/ nazwa ulicy	Długość [km]	Nawierzchnia
3249 P	droga wojewódzka 443 - Rychwał (ul. Złotkowska) - Złotkowy - Grochowy - Siaszyce - droga krajowa 25	8,44	bitumiczna
3325 P	Rychwał (ul. Sokółów)	1,59	bitumiczna
3327 P	Rychwał (ul. Milewo)	1,88	bitumiczna gruntowa 932 m
3326 P	Rychwał (ul. Józefów)	0,74	bitumiczna
3248 P	droga krajowa 25 - Lubiny - Gliny - granica powiatu kaliskiego (Zamęty)	2,26	bitumiczna
3244 P	droga powiatowa 3240P - Kuchary Borowe - Jaroszewice Grodzieckie - Jaroszewice Rychwalskie - droga wojewódzka 443	4,77	bitumiczna
3240 P	droga krajowa 25 - Stare Miasto - Barczygłów - Świecia - Kuchary Koś. - Rozalin - Modlibgowice - Kuchary Bor. - Wieloleka - Grodziec - droga wojewódzka 443	8,92*	bitumiczna
2900 P	(Podbiel) granica powiatu konińskiego - Bożatki - Piaski - Modlibgowice -	6,24*	bitumiczna

	Wardeżyn - Dąbroszyn - Sporne - droga krajowa 25		
3243 P	droga powiatowa 2900P - Piaski - Ludwików - Bobrowo - Kuchary Borowe - droga powiatowa 3240P	1,13*	bitumiczna
3321 P	Rychwał (ul. Konińska)	1,02	bitumiczna
3324 P	Rychwał (ul. Plac Wolności)	0,32	bitumiczna
3323 P	Rychwał (ul. Sportowa)	0,81	bitumiczna
3322 P	Rychwał (ul. Grabowska)	0,90	bitumiczna
3320 P	Rychwał (ul. Żurawin)	1,57	bitumiczna tłoczniowa 154 m gruntowa 224 m
3253 P	droga wojewódzka 443 - Radzimia - granica powiatu tureckiego (Gadowskie Holendry)	0,97	bitumiczna
3241P	droga powiatowa 3240P - Święcia - Czyżew - Dąbroszyn - droga powiatowa 2900P	4,67	bitumiczna
3242P	droga powiatowa 3241P - Święcia - Głowiew - droga krajowa 25	1,23*	bitumiczna

* długość drogi w obrębie gminy Rychwał

▪ drogi gminne:

Tabela 14. Drogi gminne na terenie gminy Rychwał (opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Rychwał)

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi	Długość [km]
1	479020P	(Zarzew) granica gminy Rychwał - Kuchary Kościelne - droga powiatowa 3240P	2,00
2	479022P	(Zarzew) granica gminy Rychwał - Kuchary Kościelne - droga gminna 486020P	0,70
3	479024P	granica gminy Rychwał - Broniki - droga powiatowa 3240P	2,00
4	479025P	(Kępa) granica gminy Rychwał - Franki - droga powiatowa 3240P	2,00
5	479027P	(Mądrozki) granica gminy Rychwał - droga gminna 486006P	0,30
6	479028P	granica gminy Rychwał - Borek - droga powiatowa 3240P	1,00
7	482040P	(Olendry) granica gminy Rychwał - droga gminna 486001P	1,00
8	486000P	droga gminna 479020P - Kuchary Kościelne - granica gminy Stare Miasto (Konatki)	1,20
9	486001P	droga powiatowa 3241P - Święcia - granica gminy Stare Miasto (droga krajowa 25)	1,80
10	486002P	droga powiatowa 3240P - Kuchary Kościelne - droga gminna 486003P	1,10
11	486003P	droga powiatowa 3240P - Franki - droga powiatowa 3241P	1,50
12	486004P	droga gminna 486003P - Franki - droga gminna 486005P	1,50
13	486005P	droga powiatowa 3240P - Borek - Czajków - droga powiatowa 3241P	2,70

14	486006P	droga powiatowa 2900P - Modlibogowice - Rozalin - Wardężyn - droga gminna 486009P	6,20
15	486007P	droga gminna 486006P - Wardężyn Pierwszy - Wardężyn Trzeci - Grabowa - granica miasta Rychwał	5,00
16	486008P	droga powiatowa 3240P - Kuchary Borowe - Wardężyn - 2900P	1,70
17	486009P	droga powiatowa 3240P - Stefanówek - Wardężyn Trzeci - droga gminna 486010	2,50
18	486010P	droga powiatowa 2900P - Dąbroszyn - Jaroszewice Grodzieckie - droga powiatowa 3244P	4,10
19	486011P	droga powiatowa 2900P - Kolonia Dąbroszyn Korea - droga gminna 486010P	1,50
20	486012P	droga gminna 486007P - Wardężyn Trzeci - Kolonia Jaroszewice Grodzieckie - Jaroszewice Rychwalskie - droga powiatowa 3244P	4,00
21	486013P	droga gminna 486007P - Grabowa - droga wojewódzka 443	1,50
22	486014P	droga powiatowa 3241P - granica gminy Stare Miasto (Nowy Lisiec)	3,50
23	486015P	droga krajowa 25 - Sporne - Piskorzew - droga gminna 486014P	2,40
24	486016P	droga wojewódzka 443 - granica miasta Rychwał (Sokołów)	1,60
25	486017P	droga powiatowa 3253P - Radzimia - Wola Rychwalska - Złotkowy Kolonia - droga gminna 486018P	2,40
26	486018P	droga gminna 486019P- Złotkowy - Złotkowy Kolonia - granica powiatu tureckiego (Gadowski Holendry)	1,80
27	486019P	droga powiatowa 3249P - Dąbrowa - droga gminna 486020P	2,30
28	486020P	droga powiatowa 3249P - Złotkowy Kolonia - Dąbrowa - granica powiatu tureckiego (Paluszek)	1,80
29	486021P	droga gminna 486022P - Grochowy - Dąbrowa - droga gminna 486020P	1,90
30	486022P	droga powiatowa 3249P - Grochowy - granica powiatu tureckiego (Mały Paluszek)	1,50
31	486023P	droga gminna 486022P - Grochowy - Grochowy Czwarte - granica powiatu tureckiego (Wypychówek)	1,80
32	486024P	droga gminna 486023P - Grochowy - Grochowy Trzecie - granica powiatu tureckiego (Gadów)	1,40
33	486025P	droga powiatowa 3249P - Grochowy - Grochowy Poduchowne - Rybie - granica powiatu tureckiego (Zamęty)	4,00
34	486026P	droga gminna 486027P - Siąszyce Piąte - Grochowy Poduchowne - droga gminna 486025P	1,10
35	486027P	droga powiatowa 3249P - Siąszyce - Siąszyce Piąte - droga gminna 486025P	3,10
36	486028P	droga gminna 486027P - Siąszyce Piąte - Rybie - droga gminna 486025P	1,70
37	486029P	droga krajowa 25 - Złotkowskie Holendry - Złotkowy - droga powiatowa 3249P	2,10
38	486030P	droga gminna 486031P - Jaroszewice Rychwalskie - droga krajowa 25	2,50
39	486031P	droga wojewódzka 443 - Jaroszewice Rychwalskie - Zosinki - droga gminna 489036P	2,50

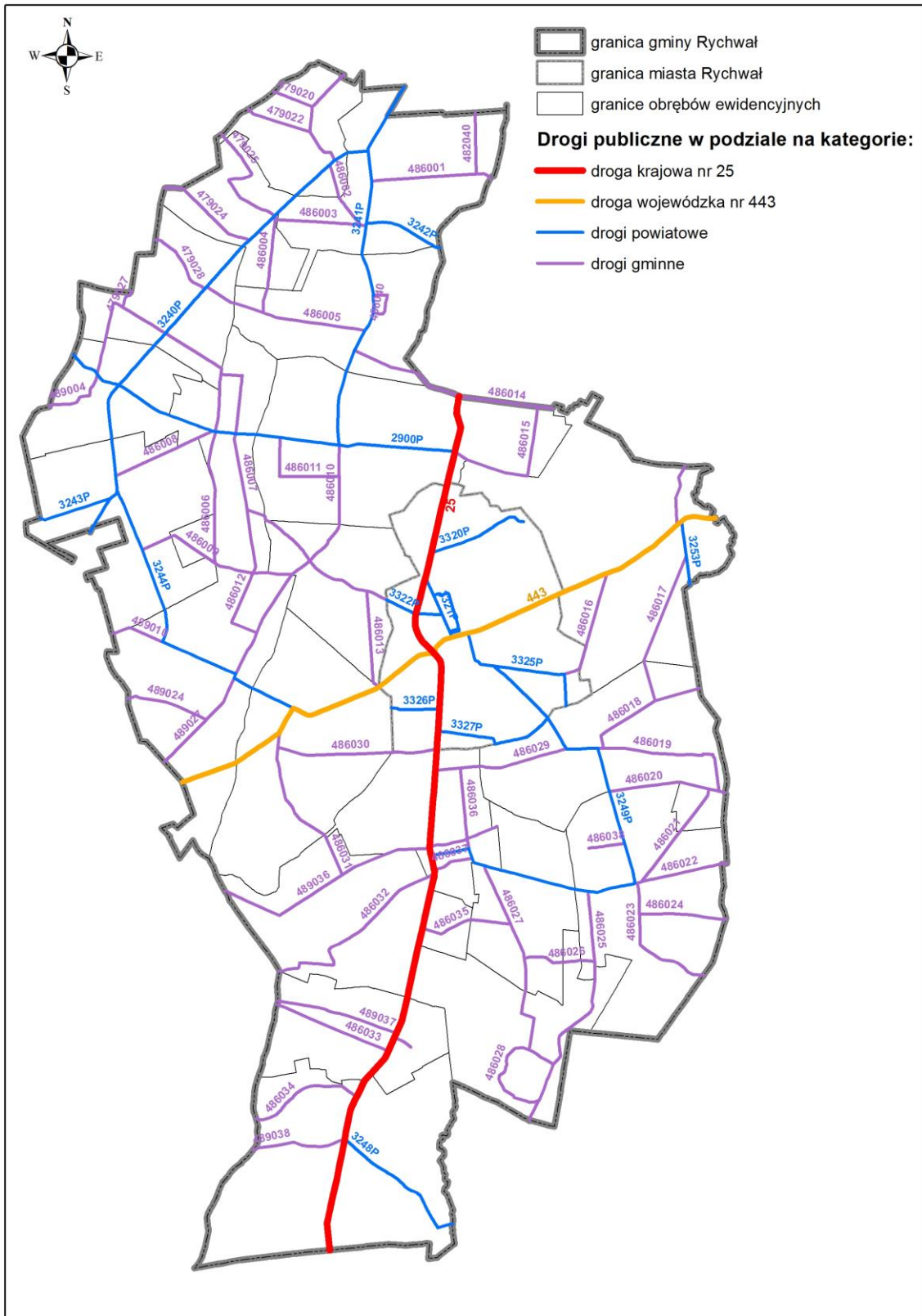
40	486032P	droga gminna 489037P - Salamina - Zosinki - Siąszyce - droga krajowa 25	3,20
41	486033P	droga gminna 489037P - Biała Panińska - droga krajowa 25	1,90
42	486034P	droga gminna 489038P - Lubiny - droga krajowa 25	2,10
43	486035P	droga Krajowa 25 - Siąszyce Piąte - droga gminna 486027P	1,70
44	486036P	droga gminna 486029P - Siąszyce Pierwsze - droga powiatowa 3249P	1,20
45	489004P	(Bobrowo) granica gminy Rychwał - Modlibogowice - droga powiatowa 2900P	0,80
46	489010P	(Wielolęka) granica gminy Rychwał - droga powiatowa 3244P	1,00
47	489024P	(Wielolęka) granica gminy Rychwał - Holendry - droga gminna 489027P	1,20
48	489027P	(Wielolęka) granica gminy Rychwał - Jaroszewice Grodzieckie - droga powiatowa 3244P	1,80
49	489036P	granica gminy Rychwał - Salamina - Siąszyce - droga krajowa 25 - Siąszyce Pierwsze	4,50
50	489037P	granica gminy Rychwał - Biała Bagno - droga krajowa 25	2,00
51	489038P	(Stare Grądy) granica gminy Rychwał - droga krajowa 25	1,50
52	486037P	droga krajowa 25 - Siąszyce - droga powiatowa 3249P	0,62
53	486038P	droga powiatowa 3249P - do granicy działki nr 20 (obręb Grochowy)	0,56
54	486039P	droga krajowa 25 - do granicy działki nr 120/4 (obręb Biała Panińska)	0,30
55	486040P	droga powiatowa 3241P - do granicy działki nr 360 (obręb Czyżew)	0,66
RAZEM			109,84 km

Według danych z Urzędu Gminy i Miasta Rychwał wśród dróg publicznych kategorii gminnej przeważają drogi gruntowe, które stanowią 40%. Drogi gminne o nawierzchni asfaltowej stanowią 36%, zaś drogi utwardzane tłoczniem lub kamieniem - 24% ogólnej długości dróg kategorii gminnej.

Przez teren gminy Rychwał nie przebiega żadna linia kolejowa. Najbliższa stacja kolejowa zlokalizowana jest w Koninie, oddalonym o ok. 20 km.

Rysunek 15. Podstawowy układ komunikacyjny gminy Rychwał (źródło: opracowanie własne)

Ścieżki pieszo-rowerowe:

Na terenie gminy zlokalizowane są trasy dla rowerzystów. Wzdłuż drogi krajowej, na wysokości zabudowy mieszkaniowej, znajduje się ścieżka dla pieszych i rowerzystów o nawierzchni utwardzonej na odcinku od ul. Milewo do ul. Żurawin. Trasa rowerowa przebiega również na odcinku od drogi krajowej nr 25 do Dąbroszyna. Sieć chodników jest rozbudowana na terenie całego Rychwału oraz we wsiach: Grabowa, Siąszyce Trzecie, Grochowy, Złotkowy, Kuchary Kościelne, Dąbroszyn, Rozalin, Franki, Biała Panieńska i w Siąszycach przy drodze krajowej nr 25.

Komunikacja autobusowa:

Na terenie gminy Rychwał nie działa publiczny transport zbiorowy. Komunikacja autobusowa na terenie gminy prowadzona jest przez przedsiębiorstwo PKS Konin. Realizowane są połączenia wewnątrz gminy (m.in. z Rychwału do miejscowości Gliny, Grochowy, Złotkowy i Biała Panieńska) oraz w skali regionalnej (m.in. do Częstochowy, Jarocina, Kalisza, Katowic, Konina i Wrocławia).

Zaopatrzenie w wodę:

Gmina Rychwał zaopatrywana jest w wodę z 3 ujęć wód podziemnych:

- Rychwał - ujęcie składa się z 2 studni głębinowych o głębokości 75 m oraz maksymalnej wydajności 100,0 m³/h,
- Rozalin - ujęcie składa się z 2 studni o głębokości 68 m oraz 70 m oraz maksymalnej wydajności 75,0 m³/h,
- Jaroszewice Rychwalskie - ujęcie składa się z 1 studni o głębokości 92 m oraz maksymalnej wydajności 50,0 m³/h.

Według danych GUS w 2019 r. dostęp do zbiorczej sieci wodociągowej posiadało 92,8% mieszkańców gminy Rychwał (wzrost o 9,9% w porównaniu z 2010 r.). Jej łączna długość wynosiła w 2019 r. 180,2 km W porównaniu do 2010 r. jej długość wzrosła o ok. 10,7 km. W 2019 r. zaewidencjonowanych było 2 136 przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych.

Odprowadzanie ścieków:

Sieć kanalizacyjna w gminie Rychwał jest stosunkowo słabo rozbudowana. Obecnie korzysta z niej nieco ponad 24,3% mieszkańców gminy (dla porównania w 2010 r. - 16,8%). W całości są to mieszkańcy miasta Rychwał oraz miejscowości Grabowa. Długość sieci kanalizacji sanitarnej w 2019 r. (według danych GUS) wynosiła 20,1 km Jest ona stale rozbudowywana - od 2010 r. powstało 2,6 km sieci kanalizacji sanitarnej. W 2019 r. zaewidencjonowanych było 560 przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych.

Na terenie gminy zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków przy ul. Żurawin. Jej przepustowość wynosi 240 m³/dobę. Zabudowa niepodłączona do sieci kanalizacyjnej wyposażona jest w zbiorniki bezodpływowe, których zawartość przewożona jest okresowo do punktu zlewnego na oczyszczalni ścieków w Rychwale. Na terenie gminy zlokalizowane jest także ok. 100 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gazownictwo i ciepłownictwo:

Na terenie gminy Rychwał brak jest sieci gazowej. W chwili obecnej istnieją jedynie plany rozwoju tego typu infrastruktury, zgodnie z którymi na terenie gminy ma powstać sieć wysokoprężna, a w następnej kolejności sieci służące obsłudze mieszkańców.

Gospodarka ciepła w gminie oparta jest na indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych przeważnie węglem, drewnem oraz olejem opałowym. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są lokalne kotłownie, które dostarczają ciepło do obiektów użyteczności publicznej.

Elektroenergetyka:

Sieć elektryczna podłączona jest do wszystkich gospodarstw domowych oraz jednostek gospodarczych i społecznych. Bezpośrednio gmina Rychwał zasilana jest przez sieci średniego i niskiego napięcia.

Na terenie gminy zlokalizowana jest linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia WN 110 kV. Przebiega ona przez centralną część gminy w kierunku północ-południe. Ponadto w rejonie drogi krajowej nr 25, w północnej części miasta, zlokalizowana jest stacja transformatorowa WN/SN 110 kV/15kV (Główny Punkt Zasilania GPZ Rychwał).

Elektrownie wiatrowe:

W chwili obecnej na terenie gminy Rychwał zlokalizowane są 3 elektrownie wiatrowe niskiej mocy: 2 w obrębie Dąbroszyn (działka nr 57) o mocy 600 KW i 800 KW i całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 97,0 m oraz 1 w obrębie Biała Panieńska (działka nr 124/4) o mocy 800 KW i całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 101,0 m.

Na terenie gminy występują dogodne warunki naturalne do rozwoju energetyki wiatrowej. Na terenach przewidzianych na te cele w planach miejscowych wydano następujące pozwolenia na budowę:

- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-7 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 315, 316, 317, 325 w obrębie Świącia),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-5 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 316, 325, 130, 150, 141 w obrębie Świącia),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-6 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 206, 209/2, 213, 150, 141, 325, 316 w obrębie Świącia),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-4 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 194, 201 w obrębie Świącia),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-2 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 98, 194, 201, 240 w obrębie Świącia, na działkach nr 4/3, 12, 13, 14, 19, 33 w obrębie Dąbroszyn oraz na działce nr 291 w obrębie Czyżew),
- dotyczące budowy elektrowni wiatrowej EW-3 Rychwał o mocy 3,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą o całkowitej wysokości konstrukcji liczonej ze śmigłem 179,90 m (na działkach nr 78, 89, 90, 92/1, 98, 194, 201, 240 w obrębie Świącia oraz na działkach nr 1, 2, 7 w obrębie Czyżew).

Telekomunikacja:

Mieszkańcy gminy Rychwał posiadają dostęp do usług telekomunikacyjnych - zarówno do sieci telefonii stacjonarnej, jak i komórkowej. Telefonii przewodowa działa na trzech centralach: Rychwał,

Siąszyce i Modlibogowice. Ponadto dostęp do Internetu (przewodowego i bezprzewodowego) nie jest w żaden sposób ograniczony.

Usuwanie odpadów:

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, gminy zostały zobowiązane do wdrożenia do lipca 2013 r. nowych rozwiązań systemowych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Tym samym usuwaniem odpadów zajmuje się gmina.

Mieszkańcy gminy zobowiązani są do prowadzenia selektywnej zbiórki następujących odpadów: papieru i tektury, tworzyw sztucznych, szkła, metali, opakowań wielomateriałowych, odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, odpadów zielonych, przeterminowanych leków i chemikalii, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych, zużytych opon oraz popiołu z palenisk w gospodarstwach domowych.

Obecnie na terenie gminy Rychwał nie ma czynnego składowiska odpadów komunalnych. Odpady z terenu gminy składowane są na składowisku w Koninie. W Rychwale znajdują się 2 gminne Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK-i). Do punktu przy ul. Żurawin mieszkańcy mogą dostarczać meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte akumulatory i baterie, opony oraz zebrane w sposób selektywny odpady komunalne. Z kolei w punkcie przy ul. Konińskiej odbierane są odpady budowlane i rozbiórkowe.

Wnioski w zakresie infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury technicznej:

- **Najważniejszą rolę w układzie komunikacyjnym gminy odgrywa droga krajowa nr 25 oraz droga wojewódzka nr 443, po których odbywa się transport w ruchu tranzytowym.**
- **Istniejąca sieć dróg powiatowych i gminnych jest dobrze wykształcona, wymagane są jedynie bieżące remonty oraz w miarę możliwości wydzielenie nowych dróg rowerowych.**
- **Przez teren gminy Rychwał nie przebiega żadna linia kolejowa. Najbliższa stacja kolejowa zlokalizowana jest w Koninie, oddalonym o ok. 20 km**
- **Na terenie gminy nie działa publiczny transport zbiorowy. Przewozy w ruchu lokalnym i regionalnym są prowadzone przez PKS Konin.**
- **Sieć wodociągowa niemalże w całości zaopatrzuje tereny zabudowane we wszystkich miejscowościach w gminie. Dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej posiadają mieszkańcy Rychwała i Grabowej.**
- **Na terenie gminy nie występuje sieć gazowa, jednak są realne plany jej realizacji w najbliższych latach.**
- **Gmina nie posiada zbiorczej sieci ciepłowniczej. Większość gospodarstw domowych zaopatrywanych jest w ciepło ze źródeł indywidualnych opalanych paliwami stałymi, głównie węglem i drewnem, a także olejem opalowym i gazem płynnym.**

ROZDZIAŁ 16

ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W niniejszym Studium uwzględniono zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte w dokumentach strategicznych o znaczeniu ponadlokalnym takich jak: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej i Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014–2023.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Zgodnie z wymogami ustawowymi zawarte w niej ustalenia i zalecenia zostały przeniesione do planów zagospodarowania przestrzennego województw.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

„Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku” została przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XVI/287/20 z dnia 27 stycznia 2020 r. Zawarte w niej cele strategiczne i operacyjne przedstawiono w tabeli nr 15.

Tabela 15. Cele strategiczne oraz cele operacyjne wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku *opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku*

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW	<p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>
2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU	<p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p> <p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>
3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI	<p>3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>
4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM	<p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego przyjęty został przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr V/70/19 dnia 25 marca 2019r. W ww. dokumencie Gmina Rychwał została włączona do podstawowego obszaru funkcjonalnego - wiejskiego obszaru funkcjonalnego oraz do obszaru funkcjonalnego szczególnego zjawiska w skali regionalnej - wschodniego obszaru funkcjonalnego. Cele polityki przestrzennej oraz zasady zagospodarowania określone dla tych obszarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 16. Cele polityki przestrzennej oraz zasady zagospodarowania określona dla obszaru gminy Rychwał w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (*opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego*)

	WIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY	WSCHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY
<i>cele polityki przestrzennej</i>	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi , ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ochrona dziedzictwa kulturowego, wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego, poprawa dostępności komunikacyjnej, rozbudowa systemów infrastruktury technicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> podtrzymanie i restrukturyzacja przemysłu energetycznego, kształtowanie nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru, kształtowanie środowiska przyrodniczego.
<i>zasady zagospodarowania</i>	<ul style="list-style-type: none"> regulowanie procesów osiedleńczych i przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, zachowanie tradycyjnego krajobrazu jednostek osadniczych oraz krajobrazu wiejskiego, rewitalizacja i rekultywacja obszarów zdegradowanych, ochrona najlepszych jakościowo gleb, ochrona łąk i pastwisk, poprawa bilansu wodnego i jakości wód, zachowanie dziedzictwa kulturowego, efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, rozwój działalności rolniczej, rozwój funkcji pozarolniczych, rozwój i modernizacja sieci drogowej, poprawa efektywności sieci kolejowej, rozwój komunikacji zbiorowej, poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej, rozbudowa sieci elektroenergetycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> zachowanie istniejącej specjalizacji gospodarki obszaru: wykorzystanie potencjału terenów pokopalnianych do produkcji energii elektrycznej opartej na nowych nośnikach energii: rozwój nowych działalności gospodarczych: rozbudowa bazy logistyczno-magazynowej: rekultywacja terenów po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego: ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych: ograniczenie negatywnego oddziaływania przemysłu: poprawa bezpieczeństwa powodziowego:

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej

Gmina Rychwał leży na terenie obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej i w dużym stopniu uzależniona jest od procesów toczących się na terenie całej Aglomeracji Konińskiej. W ww. strategii gmina została zakwalifikowana do:

- wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych,
- obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014–2023 (z perspektywą do 2025 r)

W programie budowy dróg krajowych na lata 2014 - 2023 (z perspektywą do 2025 r.) przedstawiony jest cel przebudowy drogi krajowej nr 25 na odcinku Ostrów Wielkopolski - Kalisz - Konin, planowana trasa przebiega przez teren gminy Rychwał.

Po analizie dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu krajowym i wojewódzkim stwierdzono, że na terenie gminy Rychwał planowane są do realizacji następujące zadania o znaczeniu ponadlokalnym:

- **rozbudowa drogi krajowej nr 25 na odcinku Ostrów Wielkopolski - Kalisz - Konin,**
- **modernizacja linii elektroenergetycznej 110 kV,**
- **eksploatacja węgla brunatnego ze złoża Piaski.**

ROZDZIAŁ 17

WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Gmina i miasto Rychwał są położone w całości w dorzeczu rzeki Warty. Przez obszar przepływają rzeki: Powa, Czarna Struga, Struga Grabieniecka oraz Struga Zarzevska. Dla przedmiotowego obszaru obecnie nie opracowano map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego, zawierających między innymi granice zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% ustalono, że teren objęty przedmiotową zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego znajduje się:

- a) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z treścią art. 77 ust. 1 pkt 3) lit a) oraz b) Prawa wodnego, zakazuje się m.in. gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji mogących zanieczyścić wody, jak również lokalizacji nowych cmentarzy. Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich, zgodnie z art. 77 ust. 3 Prawa wodnego, może, w drodze decyzji, zwolnić od wymienionych wyżej zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz jest wysokie i wynosi 10% nie należy lokalizować nowej zabudowy.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego ustalono również, że teren objęty przedmiotową zmianą studium znajduje się częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% oraz poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

ROZDZIAŁ 18

POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji rozszerzyła zakres art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w części dotyczącej uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwojowych gminy oraz wynikających z nich kierunków zagospodarowania. Zmiany, które zostały wprowadzone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nałożyły obligatoryjny obowiązek przeprowadzenia analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy. Musi ona obejmować elementy zawarte w art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Niniejszy rozdział stanowi jedynie syntezę problematyki i wyników zgromadzonych w przeprowadzonej analizie.

Potrzeby rozwojowe gminy i miasta Rychwał:

W chwili obecnej polityka gminy zmierza do:

- kontynuacji zabudowy na terenach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a dotychczas niezabudowanych,
- koncentracji zabudowy w ramach istniejących jednostek osadniczych (miejscowości),
- przeciwdziałania rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jako zjawiska niekorzystnego z punktu widzenia wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną poprzez:
  - wypełnianie zabudową istniejących struktur przestrzennych,
  - przyjęcie nadrzędnej zasady równoległej realizacji infrastruktury technicznej przy uruchamianiu nowych terenów zabudowy mieszkaniowej oraz jednoczesnym planowaniu nowej zabudowy na terenach położonych poza zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną w formie ekstensywnej.

Sporządzając niniejszą analizę, biorąc pod uwagę dynamikę zmian uwarunkowań faktycznych, jak i prawnych, a także zmieniających się potrzeb społecznych, mających wpływ na kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, autorzy przyjęli perspektywę czasową wynoszącą 30 lat. Zgodnie ze sporządzoną prognozą demograficzną liczba mieszkańców gminy Rychwał w roku 2049 wyniesie ok. 8 570.

Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne oraz możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie gminy w zakresie lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej są:

- prognozowany wzrost liczby mieszkańców gminy, w tym obywateli Ukrainy,
- obserwowany spadek liczebności gospodarstw domowych w gminie,
- położenie w sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich - Konina, Kalisza, Koła czy Turka,
- planowana rozbudowa drogi krajowej nr 25 do parametrów głównej ruchu przyspieszonego,
- dobre powiązania komunikacyjne z dużymi ośrodkami miejskimi w regionie,
- planowana eksploatacja złóż węgla brunatnego na terenie gminy,
- prowadzona przez gminę polityka związana ze stopniowym zwiększaniem ilości nowych miejsc pracy,
- stopniowe zwiększanie atrakcyjności gminy w zakresie usług sportu i rekreacji, infrastruktury społecznej i technicznej,
- dostępność środków z różnych programów operacyjnych,
- zmiany strukturalne w rolnictwie, odchodzenie od produkcji w małych gospodarstwach rolnych i zmiany w źródłach dochodów.

Wyznaczenie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Na potrzeby analizy na terenie gminy Rychwał wyznaczono obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, sporządzając bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę „szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (...) wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.”.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (cytowaną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) jako jednostkę osadniczą należy rozumieć *wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkały przez ludzi*. Przy wyznaczaniu obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej uwzględniono obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Rychwał, wydanymi pozwoleniami na budowę oraz zgłoszeniami.

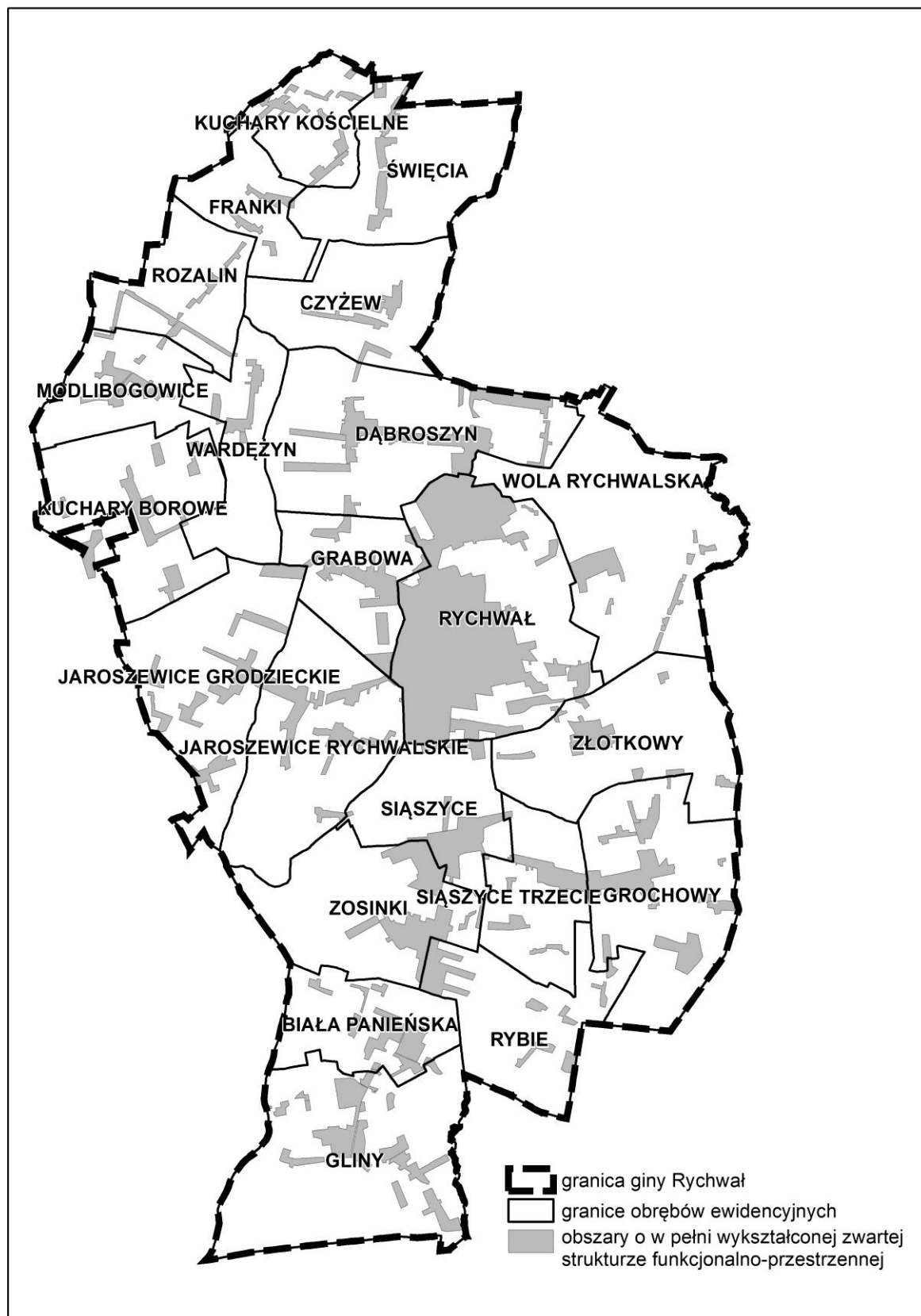
W analizie jako obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przyjęto te obszary zwartej zabudowy, które posiadają dostęp do istniejących dróg publicznych oraz sieci infrastruktury technicznej.

W wyniku przeprowadzonej analizy wyznaczono obszary o łącznej powierzchni ok. 1900 ha, co stanowi ok. 16% powierzchni całej gminy. W znacznej mierze grunty te położone są w centralnych częściach najintensywniej zabudowanych miejscowości, zwłaszcza w Rychwale, Dąbroszynie, Grochowach, Siąszycach i w Grabowej. Najmniej obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyznaczono w obrębach: Wola Rychwalska, Rybie i Biała Panińska.

Należy jednak podkreślić, że realnie tereny te nie zostaną wykorzystane w całości. Część terenów nigdy nie zostanie zabudowana, bądź w perspektywie odleglejszej niż przyjęte 30 lat. Składają się na to następujące czynniki:

- nieuregulowany stan prawny,
- rolnicze użytkowanie gruntów,
- geometria działek uniemożliwiająca zabudowę,
- brak realnej możliwości zapewnienia dojazdu do działek powstających w wyniku wtórnych podziałów nieruchomości rolnych,
- niesprzyjające sąsiedztwo,
- brak planów właścicieli co do ich zabudowy bądź sprzedaży nieruchomości na cele budowlane.

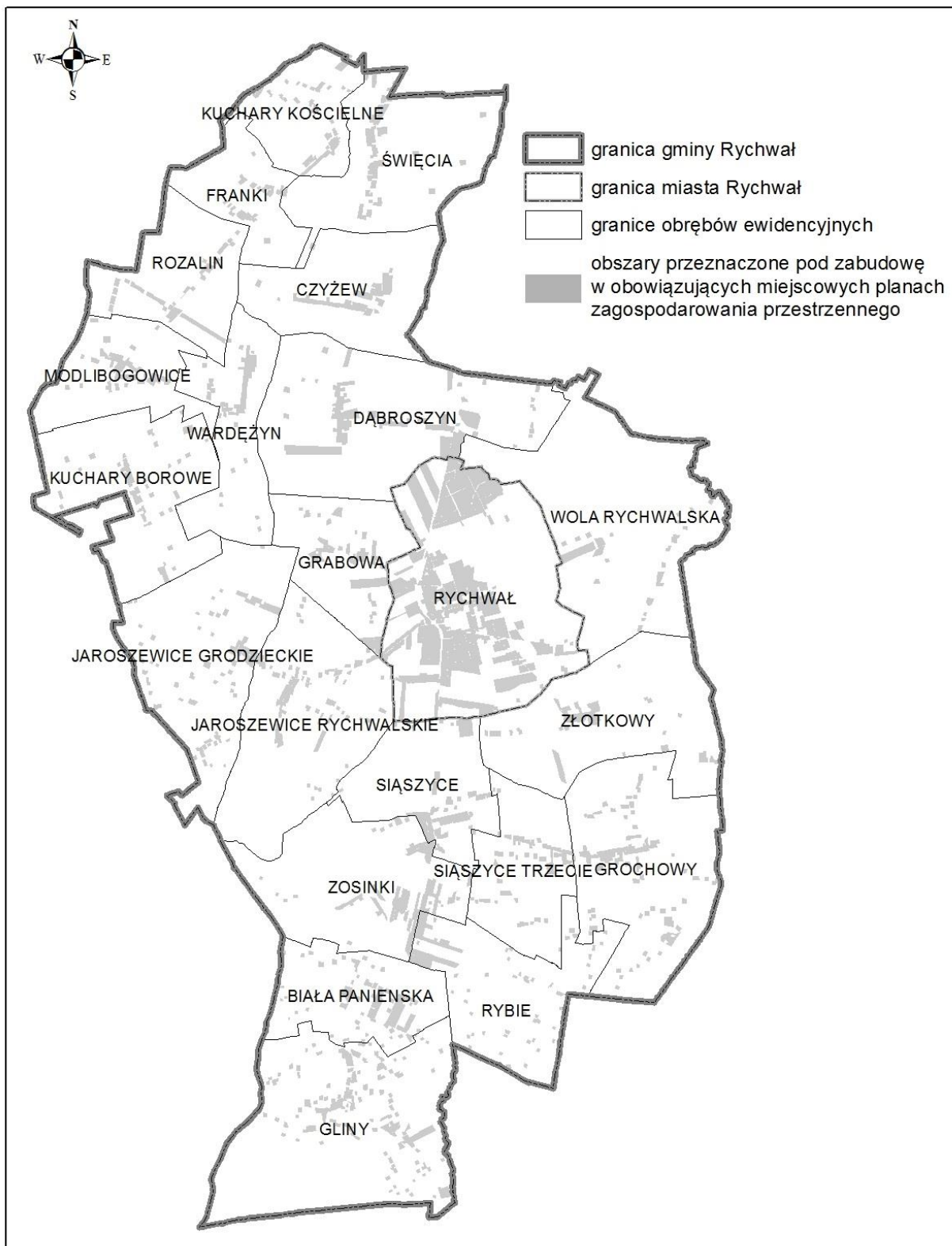
Rysunek 16. Obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej na terenie gminy Rychwał (opracowanie własne)

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Rychwał znajdują się w granicach zwartych jednostek osadniczych.

Rysunek 17. Obszary przeznaczone pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Rychwał (*opracowanie własne*)

Zapotrzebowanie na nową zabudowę

W poniższej tabeli porównano maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę oraz łączną chłonność w obszarze o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej dla poszczególnych funkcji. Porównanie to pozwoli na ocenę możliwości i potrzeb rozwojowych gminy Rychwał w perspektywie najbliższych 30 lat.

Lp.	Funkcje	Zapotrzebowanie (m² pow. użytkowej)	Chłonność (m² pow. użytkowej)
1.	Mieszkaniowa	407.000	964.400
2.	Usługowa	200.000	794.400
3.	Przemysłowa	200.000	225.000

Jak wynika z powyższego zestawienia, chłonność w obszarze o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, wyrażona w powierzchni użytkowej, jest wyższa niż zapotrzebowanie na nową zabudowę zarówno dla funkcji mieszkaniowej, jak i usługowej oraz przemysłowej. Zatem biorąc pod uwagę oszacowane powyżej powierzchnie oraz fakt, iż gmina Rychwał znajduje się w niekorzystnej sytuacji demograficznej nie wyznacza się nowych terenów pod zabudowę.